

EXISTEIX EL FRACÀS
ESCOLAR, PERÒ...
FRACASSEN ELS
ALUMNES O EL
SISTEMA?

Autora: Soukaina El Hmidi Khomssi

Tutora: Inma Gutiérrez Manrique

Modalitat de batxillerat: Humanístic-Social

Data d'entrega: 13/01/2021

Curs: 2020-2021

Institut: Miquel Biada

RESUMEN/ABSTRACT

Castellano:

Con la intención de identificar la raíz del problema, denominado como “**fracaso escolar**”, se hizo una cerca bibliográfica sobre los distintos conceptos relacionados con este mismo para la clarificación de ello. Seguidamente, se llevó a cabo un análisis de las encuestas distribuidas a los **alumnos** de primero de **bachillerato**, además de entrevistas realizadas a expertos en el **ámbito educativo**. Se encontró que a pesar de que la mayor parte de dicho problema ocurre a causa de factores externos, en ocasiones, los factores internos, particularmente, en los problemas personales, encontramos la iniciación del “fracaso escolar”.

English:

With the intention of identifying the root of the problem, called "school failure", a bibliographic fence was made on the different concepts related to it for the clarification of it. Then, an analysis of the surveys distributed to the first year of high school students was carried out, as well as interviews with experts in the field of education. It was found that despite the fact that most of this problem occurs due to external factors, sometimes internal factors, particularly personal problems, we find the initiation of "school failure".

Agraïments

El present treball, vull agrair en primer lloc, a la meva tutora, Inma Gutiérrez, ja que ha sigut la meva essencial guia durant tot ell. Gràcies als seus consells i les seves correccions he pogut portar a terme aquesta recerca de la millor forma. M'ha facilitat al camí i, sense ella, això no hauria estat el mateix.

En segon lloc, agrair als consolats dels diferents països per haver-me proporcionat informació clara, als diferents ministeris d'educació per respondre'm a les meves inquietuds i, és clar, a totes les persones entrevistades relacionades en l'àmbit educatiu.

Per últim, i no menys important, agrair de tot cor, a la meva família i als meus amics pel suport i els ànims que m'han donat durant la realització del treball. I, vull agrair, en especial, al meu germà, per acompanyar-me a l'entrevista feta a Alemanya i per fer-me de traductor en tot moment i a Mouna El Amri Benzina, que ha estat un suport imprescindible per a mi.

Gràcies a la recerca realitzada, durant el treball, he pogut escriure un llibre que tracta sobre el sistema educatiu des del punt de vista d'una estudiant, titulat: *“El poder de la buena educación”*. He tingut sort de compartir aules amb grans docents com ara, en Martí Giménez i l'Albert Baró, que han estat professors impecables. En aquests, els hi agraeixo la seva dedicació, el seu amor i la seva gran vocació per l'ensenyament.

ÍNDEX:

1. Introducció	9
2. Objectius.....	10
3. Un repàs de les lleis educatives	11
4. Què és el fracàs escolar?	14
4.1 Fracàs escolar.....	14
4.1.1 Tipus de fracàs escolar.....	15
4.1.2 Factors que influeixen el fracàs escolar.....	15
5. L'impacte del coronavirus en l'educació	25
5.1 Bretxa digital	27
5.2 Autonomia en l'organització durant la COVID-19.....	27
6. El fracàs acadèmic en l'alumnat nouvingut.....	30
7. Cap a la comprovació de la meva hipòtesi: l'estudi	32
8. Enquestes.....	33
9. Entrevistes	35
10. El meu llibre	45
11. Conclusions	46
12. Proposta de millora.....	49
13. Bibliografia.....	50
14. Webgrafia	51
1. Annexos.....	1
Resultats enquestes.....	1
Entrevistes	23

1. Introducció

A partir del segle XIX, amb la Revolució Industrial, el pes de l'educació no recau sobre la família, sinó que neixen les escoles que, actualment, són els principals agents socialitzadors i educatius dels infants i adolescents.

L'educació juga un paper molt important en els nostres dies. Però preocupen les dades alarmants del fracàs escolar, ja que, actualment, és predominant en tot el nostre país. Espanya es troba a la cua dels països europeus amb una taxa de fracàs més elevada.

La principal inquietud que mou aquest treball de recerca és el fracàs escolar i els factors que intensifiquen aquesta situació. *Són els factors interns/personals de l'alumnat la principal causa de l'aparició de fracàs escolar?* Aquesta és la **hipòtesi** sobre la qual girarà aquest document. Però hi ha un seguit de preguntes i dubtes que encara no trobo respostes per a elles. Per exemple: les polítiques escolars, magnifiquen o redueixen el fracàs escolar de l'alumnat amb algun tipus de dificultat acadèmica? Les polítiques escolars són la principal causa de fracàs escolar entre l'alumnat de secundària?, o Quins són els factors que intensifiquen l'aparició de fracàs escolar? És cert que el treball per competències afavoreix la inserció en la realitat fora de l'escola?, i És veritat que l'únic factor que promou fracàs escolar són les variables personals de l'alumne?

Espanya és el quart país de l'OCDE amb el percentatge més elevat de repeticions: 28,7% enfront de l'11,4% de mitjana, segons l'últim informe TREPITJA (Programa per a l'Avaluació Internacional dels Alumnes; segons les sigles en anglès: *Programme for International Student Assessment*), publicat en 2018 i en el qual es mesuren les competències dels alumnes de quinze anys en matemàtiques, ciències i comprensió lectora.

A més, la taxa d'abandó escolar primerenc se situa en el 17,9%, segons l'Enquesta de Població Activa (EPA) de 2019, una xifra que ha disminuït en els últims anys, però que encara segueix molt per sobre de la mitjana europea (10,6%). En aquest cas es comptabilitza a aquelles persones que van abandonar els estudis entre els 18 i 24 anys després de finalitzar, com a molt, l'ESO.

Aquestes xifres, sense analitzar-les són uns simples números, però tinc la necessitat d'anar més enllà. I aquí és on comencen les meves inquietuds per investigar el perquè d'aquests números tan exagerats i per què, en ple segle XXI, no hem millorat aquests resultats.

Aquí és on neix la inquietud del meu treball: durant la meva escolarització he hagut de deixar a companys i amics. I, veritablement, no m'agrada la idea d'anar deixant enrere persones amb les quals he compartit molts anys escolars pel fet de presentar dificultats incompatibles amb el seguiment del ritme acadèmic.

Em sembla necessari comprendre una mica més la realitat que hi ha darrera, i veure com a estudiant i persona què puc fer. Tard o d'hora, l'educació rebuda a l'escola s'haurà de traslladar el món que ens espera, i em pregunto si serem capaços d'enfrontar-nos a tots els obstacles que hi ha pel camí.

2. Objectius

El **principal objectiu** que persegueixo en aquest TR és saber si és possible evitar o reduir aquest fracàs escolar, i conèixer les causes d'aquest. Al mateix temps, m'agradaria arribar a conèixer què o qui és el que realment fracassa, si són els estudiants o el sistema.

Per poder assolir aquest objectiu, em proposo altres **objectius específics**:

- Conèixer la definició de fracàs escolar i els factors que la determinen.
- Conèixer les conseqüències d'aquesta situació i quines són les metodologies que s'han presentat i implementat per intentar lluitar contra aquesta situació.
- Conèixer la compatibilitat que existeix entre innovació i aprenentatge.
- Saber i relacionar els diferents tipus de metodologies utilitzades als centres educatius de Mataró i la influència d'aquestes.
- Analitzar i conèixer la política educativa i les seves intervencions
- Relacionar els factors condicionants de la família i l'escola i com afecta al fracàs escolar.

3. Un repàs de les lleis educatives

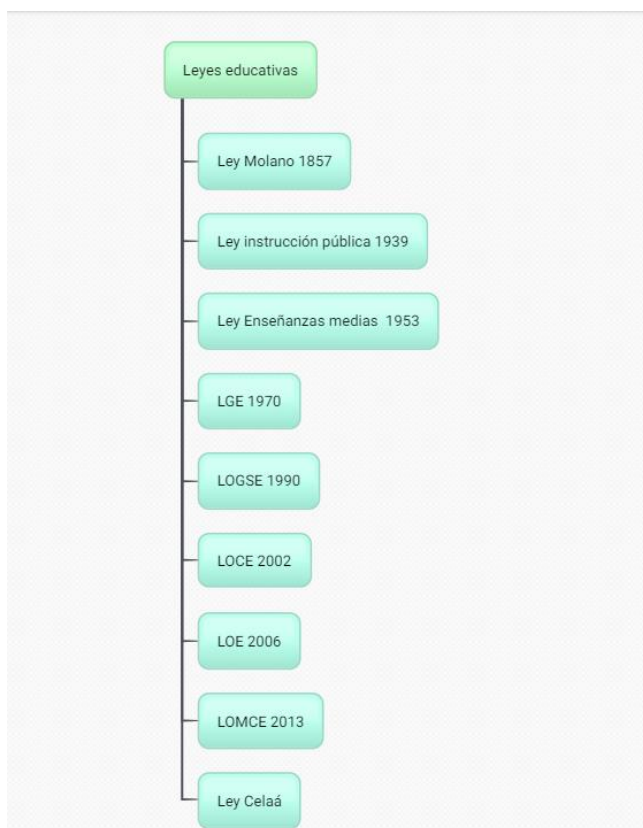

Figura 1: Lleis educatives, imatge pròpia

En l'edat moderna, durant els segles XVI i XVII, l'educació i la cultura era un privilegi que només estava a l'abast de la noblesa i estava exclusivament a càrrec de l'església. Així doncs, només els més adinerats aprenien a llegir, escriure i poc més.

En la Guerra de la Independència, 1812, Manuel José Quintana, va elaborar l'*Informe Quintana* on es va definir l'educació com a *instrument de reforma social i el mitjà per a l'evolució i progrés de la societat*. Així i tot, aquest informe no va arribar a ser llei pel retorn de Ferran VII, qui va impedir que entrés en el parlament.

A partir d'aquest moment, el concepte d'educació ha anat variant amb el pas del temps, vinculant-se als fets socials, i hi ha hagut diverses lleis educatives. Però donat que fer una anàlisi d'aquestes suposaria un nou TR, ens centrarem a partir de la LOGSE del 1990, ja que ha marcat un punt fort en l'educació.

- **La LOGSE, 1990. (PSOE). És la llei que acaba amb la LGE i que adjudica un gran pes educatiu a les comunitats autònomes**

La LOGSE, posterior a la LGE (1970), introdueix l'ESO i l'escolaritat obligatòria fins als setze anys. Introdueix moltes mesures importants, com ara l'autonomia a les comunitats per redactar els continguts educatius.

- **La LOCE, 2002. (PP). És l'única llei del Partit Popular, no obstant això, mai va arribar a aplicar-se**

La Llei orgànica de Qualitat de l'Educació (LOCE), promulgada en 2002 durant el govern de José María Aznar que mai va arribar a aplicar-se. La llei pretenia reformar i millorar l'educació a Espanya, segons el govern, però la veritat és que va arribar molt tard, en la segona legislatura d'Aznar i va ser paralitzada en 2004 quan Zapatero va arribar al govern.

- **La LOE, 2006. (PSOE). Aquesta llei de Zapatero, va crear polèmica amb educació per a la ciutadania**

L'executiu de José Luis Rodríguez Zapatero, va elaborar la Llei orgànica d'Educació (LOE), publicada en el BOE el maig de 2006 i aprovada en el Congrés amb àmplia majoria. El més rellevant d'aquesta llei és que introdueix una matèria obligatòria, relacionada amb la cultura i els valors; proposa que la religió sigui d'oferta obligatòria, però voluntària; i, per últim, redueix les hores lectives de la matèria de llengües. Va causar molt d'enrenou entre els partits, especialment pel que feia a "l'adoctrinació de la moral".

- **La LOMCE, 2013. (PP) La llei Wert, la més polèmica de totes i que neix amb una amplíssima oposició**

La Llei orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa (LOMCE) és la proposta de reforma de la LOE i de la LOGSE, dues lleis socialistes en aplicació i a les quals el PP sempre es va oposar. La llei ha estat qualificada de sectària, discriminatòria i retrògrada, fet que va suposar la sol·licitud de dimissió del ministre Wert, ministre d'Educació del moment.

Aquesta llei torna a donar plena validesa acadèmica a l'assignatura de Religió, recupera les proves externes d'avaluació o revàlides, retalla les beques

universitàries i estableix concert amb els col·legis que separen per sexe als alumnes. Per tant, podem anticipar la intensificació de les diferències entre els estudiants, en diferents aspectes.

➤ **LEY CELAÁ, l'actualitat.**

Com es pot observar, amb gairebé cada canvi de govern, apareix una nova llei per a transformar l'educació. I, aquesta vegada no és una excepció. Ara arriba la Ley Celáa, segurament la més polèmica de totes i que proposa molts canvis.

Sembla ser, que la nova llei educativa fa una millora de l'escola actual, amb un seguit de propostes, com ara: mesures per lluitar contra la segregació social, limitació de repeticions, equilibri entre el govern i les comunitats autònomes, el castellà deixa de ser vehicular (lliure elecció), menys itineraris i diversificació curricular, avaluacions diagnosticades en comptes de revàlides (plans de "millora" i "equitat"), l'educació especial (alumnat NEE a l'escola ordinària) i retirada d'ajuts a escoles concertades.

➤ **LEC, 10 de juliol del 2009, la llei d'educació a Catalunya.**

A escala autonòmica de Catalunya, podem parlar de la LEC, la promulgació de la Llei de la qual s'inspira en el precepte estatutari sobre els drets, els deures, les llibertats i les competències en l'àmbit de l'educació i hi vol donar compliment.

Aquesta llei neix amb l'objecte d'assolir uns principis generals i específics que pretenen atendre a tota la comunitat educativa i apareixen per ser perdurables en el temps, adaptant-se als nous canvis amb nous decrets i ordenacions que la puguin ampliar/modificar, sempre en benefici de l'alumne, com ara pel que fa referència a l'aplicació de mesures per l'atenció a la diversitat, al sistema d'avaluació per competències, etc.

Independentment dels canvis que cada llei proposa, que sempre neixen amb la voluntat de millora, em sorgeixen les primeres preguntes: **com impacten tots aquests canvis en els centres educatius?, i, quines implicacions tenen en el treball diari dels docents i en el procés d'aprenentatge dels alumnes?**

És possible que si eliminéssim aquestes càrregues ideològiques, podríem fer que **el sistema educatiu estigués al servei dels ciutadans i no de les**

mateixes? És correcte parlar de fracàs o d'èxit escolar? En el cas que es pogués parlar-hi, seria fracàs/èxit escolar o fracàs/èxit de les lleis que van acord amb la ideologia política?

Totes aquestes qüestions em porten a voler analitzar si la superació de l'etapa educativa recau sobre l'alumnat, les lleis o els sistemes superiors que s'encarreguen de redactar-les i, per tant, fixar els objectius i el camí que seguiran les persones.

4. Què és el fracàs escolar?

4.1 Fracàs escolar

Segons la Reial Acadèmia Espanyola (RAE) es defineix el fracàs com *un succés llastimós, inopinat i funest*. Bo i així, no és l'única entrada que té al diccionari. El concepte de la paraula “*fracassar*” prové del verb fracassar, que fa referència a *la frustració causada per obtenir un resultat advers a un projecte*.

Com podem veure amb aquestes definicions, els sentiments que hi ha darrera d'aquest concepte són negatius. Però més enllà de la seva etimologia i significat, què vol dir **fracàs escolar**?

Des d'un **punt de vista pedagògic**, el fracàs escolar és un concepte que s'usa per a referir-se al *col·lectiu de persones que no han aconseguit completar amb èxit les diferents etapes d'ensenyament obligatori* i, per tant, no han obtingut el títol de l'ESO, ja sigui per abandonament escolar prematur, per dificultats greus d'aprenentatge o altres situacions.

A més, en parlar de fracàs escolar, també hem de tenir en compte a aquell col·lectiu de persones que, una vegada superat l'ensenyament obligatori, no continuen la seva formació escollint altres estudis postobligatoris, sigui un cicle o batxillerat.

D'altra banda, podem parlar de fracàs escolar **des d'un punt de vista psicològic**. Per fer-ho, hem d'entendre el concepte no en relació a un suspens escolar reiteratiu de l'alumne, sinó com una actitud negativa i continuada en el temps -durant més de dos anys- per part de l'alumne que no vol o que no pot aconseguir el nivell d'esforç requerit a la seva edat.

Com podem observar, sigui quin sigui el punt de vista escollit, aquesta situació es considera una problemàtica social i educativa a tenir en compte, ja que l'educació rebuda i la preparació dels nens i joves és fonamental per al futur d'un país, ja sigui en l'àmbit econòmic, social i educatiu.

4.1.1 Tipus de fracàs escolar

Com hem pogut veure a l'apartat anterior, el concepte de fracàs escolar i la seva definició és molt àmplia. Això comporta que existeixen múltiples i diverses maneres de classificar el tipus de fracàs escolar.

En el meu cas, escolliré la classificació de: primari vs secundari i circumstancial vs habitual:

- **Primari vs Secundari:** Parlem de **fracàs escolar primari** quan l'aparició d'aquestes dificultats en el rendiment acadèmic estan lligades a la maduració de l'infant/adolescent que, tot i intervenir sobre elles, poden esdevenir un problema permanent que precipiti a l'abandonament o a la no superació de l'etapa obligatòria. Per contra, fem referència al **secundari** quan, donada una situació concreta que afecta sobre la persona, la manifestació d'aquestes dificultats és sobre el seu rendiment acadèmic.
- **Circumstancial vs Habitual:** Podem dir que existeix un fracàs escolar **circumstancial** quan és dona en una època determinada de la vida del nen i, per tant, respon a causes concretes i excepcionals d'aquesta època o moment transitori. La importància rau en la seva identificació, ja que si es poden arribar a identificar, resulta més fàcil abordar-les i tractar-les sense majors problemes. Per altra banda, parlem **d'habitual** quan es presenta, normalment, des del principi de la seva escolarització. Sol ser degut a causes individuals del nen, com per exemple, el fet de patir un retard o trastorn del desenvolupament psicomotriu o del llenguatge parlat, entre altres, donant lloc a una desadaptació escolar.

4.1.2 Factors que influeixen el fracàs escolar

Un cop coneixem els tipus de fracàs escolar que existeixen, cal saber totes aquelles situacions que afecten sobre el rendiment de la persona. Per fer-ho s'ha seguit la classificació dels diferents factors interns i externs;

➤ **FACTORS EXTERNS:** Totes aquelles situacions que afecten directament al rendiment acadèmic de l'alumnat, però sobre les quals no en té control. En tenim:

1) Polítiques educatives:

Com hem pogut comprovar a l'apartat tres del meu TR, la política té un paper molt important pel que fa a la inversió i les diferents decisions preses sobre l'educació.

Actualment existeixen múltiples partits polítics, però destaquen quatre. I tots ells tenen el seu punt de vista sobre l'educació i, per tant, estableixen les seves pròpies propostes. Malgrat això, poques d'elles arriben a les nostres aules.

A mode resum, els principals partits polítics i les seves propostes són;

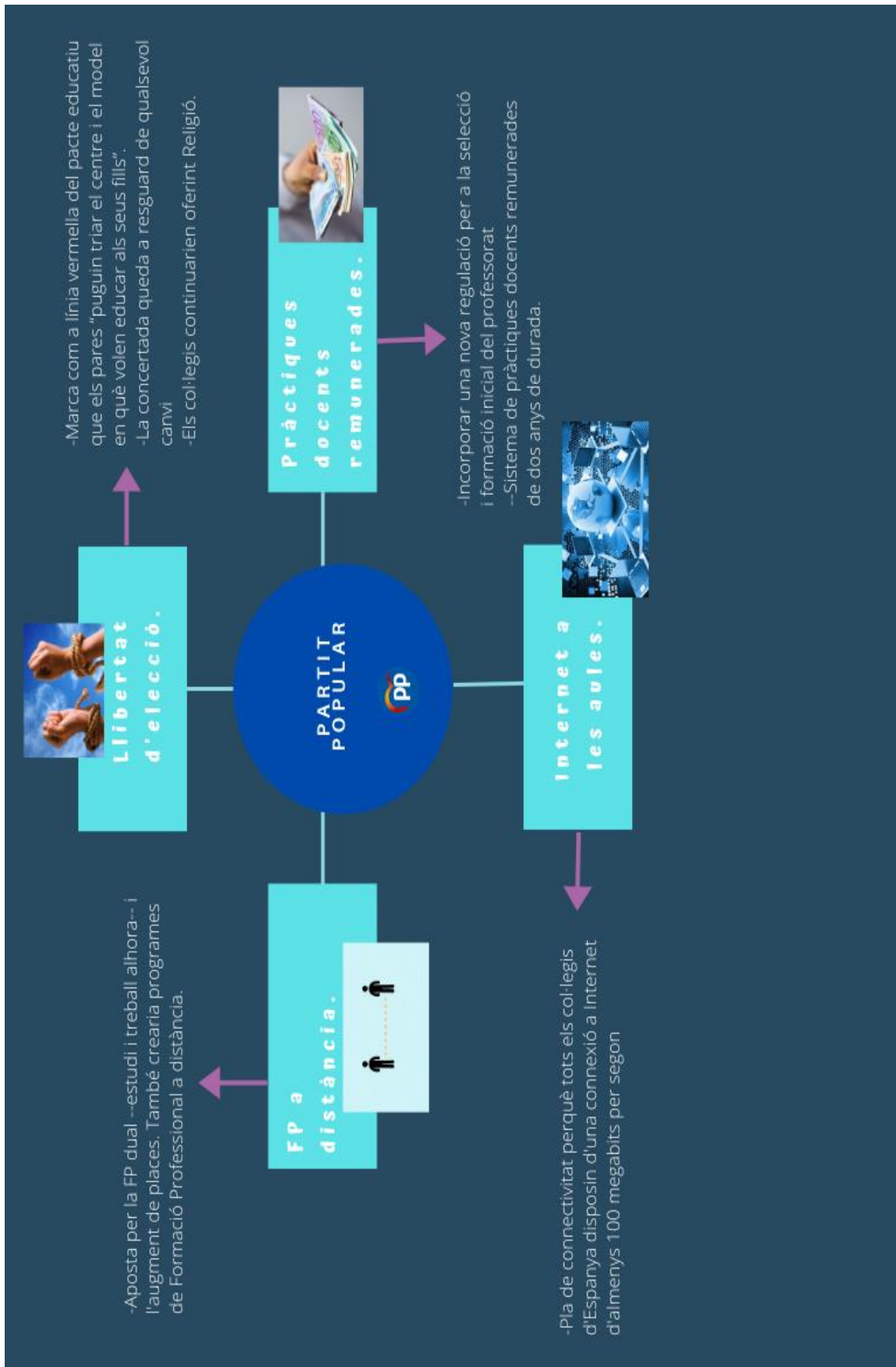

Figura 2: Idees del partit polític popular, imatge pròpia

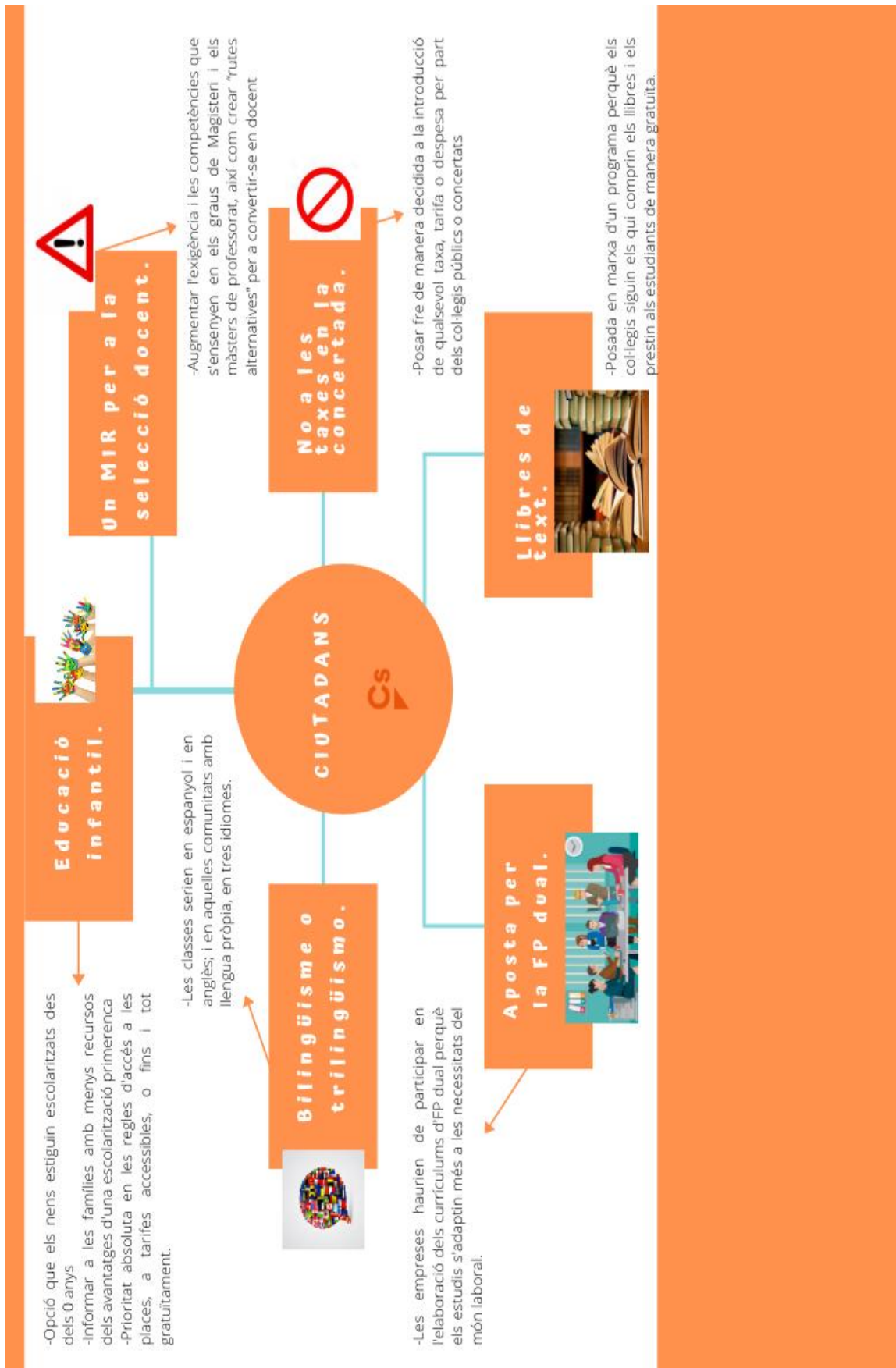

Figura 3: Idees del partit polític ciutadans, imatge pròpia

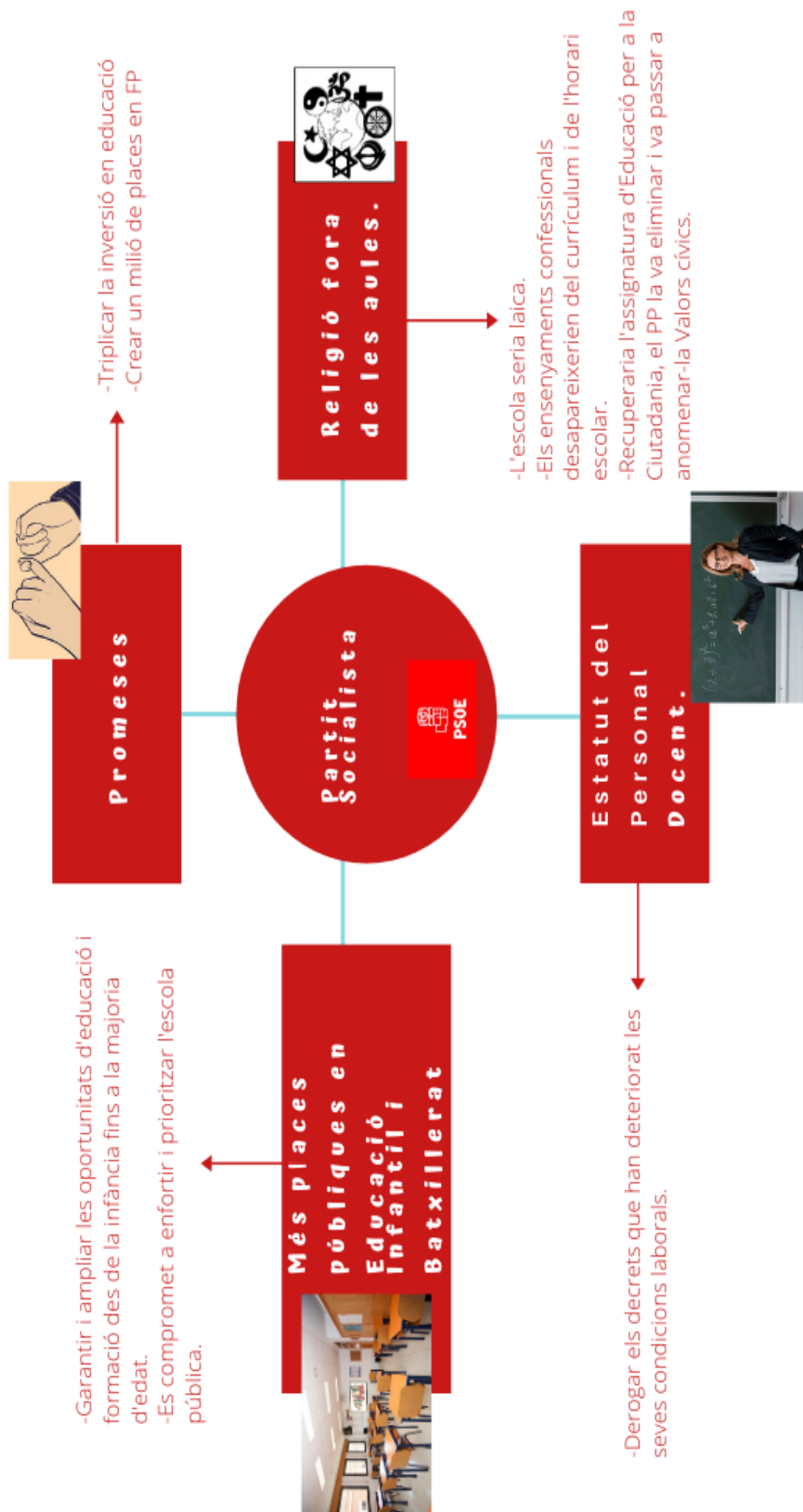

Figura 4: Idees del partit polític socialista, imatge pròpia

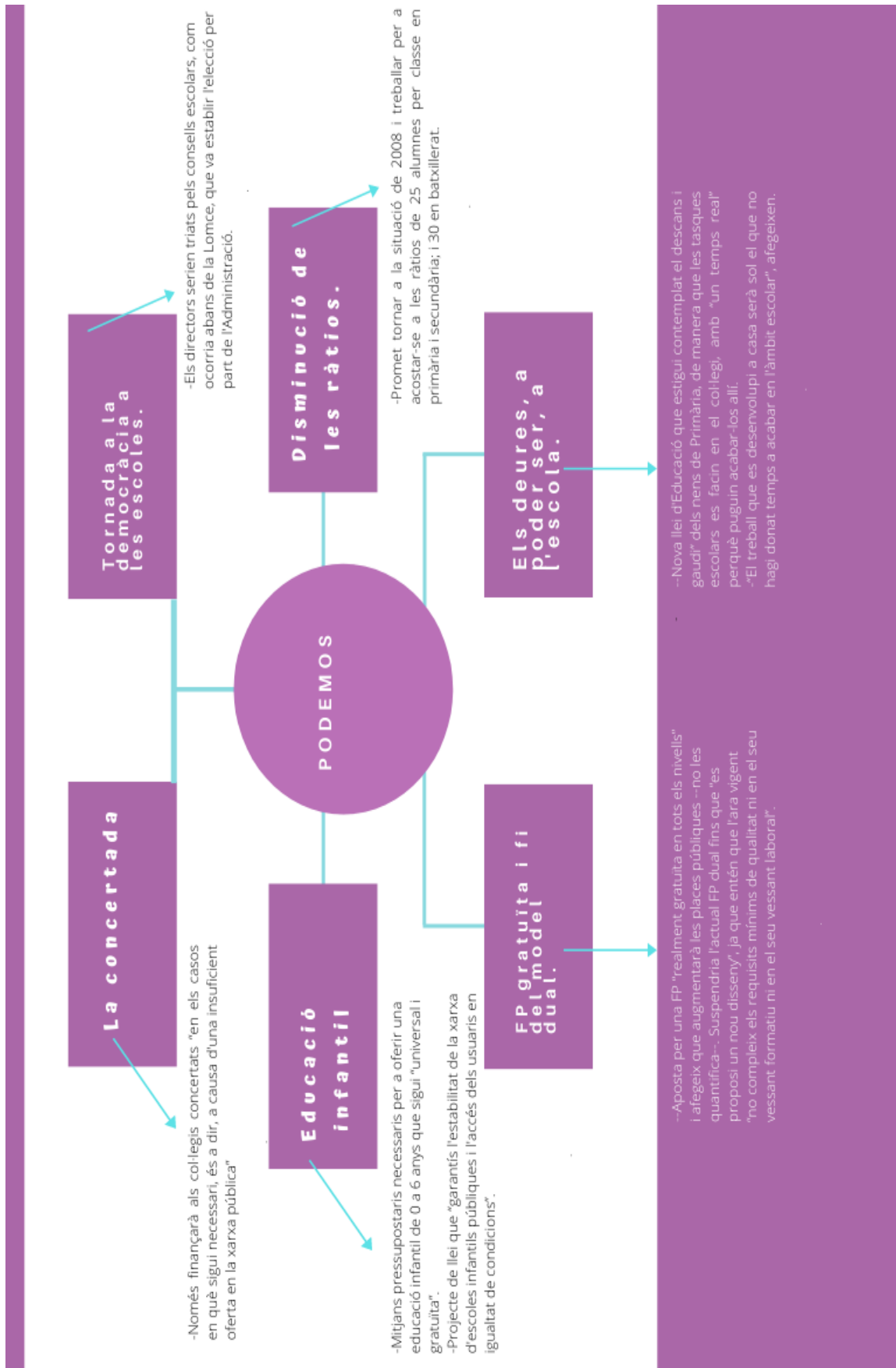

Figura 5: idees del partit polític podem, imatge pròpia

2) Situació econòmica del moment:

Un altre aspecte, especialment delicat, és el de les retallades en educació a conseqüència de les crisis o altres situacions socials que poden acabar afectant sobre l'educació;

- Supressió de la sisena hora a les escoles públiques d'algunes comunitats.
- Reducció de plantilles i hores de treball dels professors. Augment de ràtio per classe.
- Menys classes i activitats de reforç escolar.
- Reducció del personal de suport: psicopedagogs, mestres de reforç, logopedes, etc.

La intensitat d'aquestes mesures i, sobretot, el fet d'haver estat sostingudes durant diversos cursos acadèmics ha provocat un empobriment de les condicions de treball dels docents, amb el consegüent minvament de la qualitat educativa i els problemes per a satisfer les necessitats individuals de cada alumne.

- **FACTORS INTERNS:** Tot el que és propi de la persona, en la seva globalitat, i que és diferents en cadascun de nosaltres;

1) Condicionants familiars:

Les **condicions socioeconòmiques**, que es considera que un alumne amb problemes econòmics es veurà afectada la seva evolució acadèmica, ja que no tindrà les facilitats per accedir a altres estudis postobligatoris. L'entorn soci econòmic en el qual es troba immers cada nen és així mateix un factor d'influència. Segons un informe de la Creu Roja, basat en més de 82.000 joves en situació de vulnerabilitat social, es pot afirmar que la crisi també ha entrat a l'aula, ja que molts alumnes i alumnes han vist com les dificultats econòmiques han interferit en la seva trajectòria educativa.

Entre els problemes derivats de la crisi econòmica amb una influència negativa en el rendiment acadèmic trobem:

- Falta de material i d'un entorn adequat per a estudiar.
- Canvis de centre educatiu. Existeixen casos de nens que han hagut de canviar-se de centre en el mateix any, fins i tot algun d'ells més d'una vegada. Els motius principals han estat la impossibilitat dels pares de fer front a les despeses d'un centre privat o concertat o canvis de domicili de tota la família a la recerca de noves oportunitats laborals.
- Haver de cuidar dels germans o fer altres tasques, restant temps per a estudiar i fer els deures.

2) Estils educatius parentals:

Normalment es descriuen quatre estils educatius parentals (autoritari, democràtic, permissiu i negligent), que estan condicionats, entre d'altres, per la mateixa educació que han rebut els pares, la seva personalitat i la dels nens, l'estat d'ànim del moment o la interpretació que es fa del comportament dels nens. Depèn de l'estil de vida en el qual estiguis adequat ajudarà a l'alumne o el perjudicarà.

Són tendències generals de comportament dels pares en relacionar-se amb els seus fills. No són patrons rígids, se solen utilitzar combinacions dels diferents estils depenent de la situació i l'edat dels nens, però això pot provocar incoherències educatives. Tot i això, és ideal intentar seguir un patró més o menys estable, que faciliti una educació harmònica i unes actuacions coherents entre elles i amb els propis valors i decisions dels pares, ja que les expectatives o visions que els pares tenen sobre els seus respectius fills afecten enormement a l'estudiant.

La inseguretats del fill i la seva frustració per aconseguir els objectius dels seus pares acabarà repercutint en l'àmbit acadèmic. El fet de mostrar des dels mateixos pares que la seva fita, per exemple, és aconseguir un alumne perfecte no ajuda en el seu rendiment acadèmic.

3) Condicions psicosocials:

Situacions excepcionals, que fan referència; en el cas d'un problema familiar greu, la mort, separació o allunyament d'algú proper a l'estudiant, desequilibri de l'estructura familiar, una separació dels progenitors, una incorporació de la parella d'algun d'aquests o nous germans. Són situacions socials que es manifesten de manera psicològica en la persona. En aquest cas, donat que parlem de menors en evolució i amb dificultats per expressar-se, es manifesten, directament, sobre el seu rendiment acadèmic.

4) Intraindividuals:

A mesura que anem creixent anem formant l'anomenat, autoconcepte. L'**autoconcepte** és el conjunt de pensaments i percepcions que tenim de nosaltres mateixos. Hi ha un autoconcepte personal, que és el que tenim de nosaltres mateixos, i un autoconcepte social que és el que creiem que els altres tenen de nosaltres.

Aquest es converteix en la interpretació de les nostres emocions, la nostra conducta i la comparació de la mateixa amb la de l'altre. Per exemple, l'alumne pot sentir-se inferior en veure que les seves qualificacions no són iguals o són menys que les dels seus companys.

D'altra banda, tenim l'**autoestima**, que és el grau d'acceptació, respecte i valoració que fem de nosaltres mateixos. Són avaluacions positives o negatives que tenen la capacitat d'interferir sobre el nostre desenvolupament. Està lligada en funció de l'autoconcepte, que són tots els trets que defineixen a una persona.

Tant l'autoestima com l'autoconcepte es van desenvolupant al llarg de la vida, consolidant-se a l'adolescència. Per aquest motiu, és molt important treballar-les durant l'ESO, ja que: una autoestima positiva, forma persones estables, resilients, realistes... Una autoestima negativa forma persones amb desajustaments personals que acaben afectant, negativament, sobre el rendiment acadèmic.

5) Factors biològics:

Aquest apartat engloba totes aquelles discapacitats que tenen a veure amb trastorns biològics, una discapacitat física i totes aquelles condicions biològiques que poden afectar a l'estudiant en l'aprenentatge. Hi ha molts trastorns i/o malalties que poden dificultar l'ensenyament, però entre d'altres, hi trobem l'obesitat, la diabetis o l'epilèpsia. També podríem trobar malalties cròniques o alteracions cardíaques en aquest impediment de l'aprenentatge curricular de l'alumne.

D'altra banda, la coixesa, l'estrabisme, la miopia i l'obesitat aportarien una sensació d'inferioritat vers la resta dels seus companys de classe. Aquestes peculiaritats físiques poden impedir a les persones que les pateixen a socialitzar com la resta i sentir una falta d'afectivitat que sovint acaben en el fracàs escolar de l'individu.

Per últim, dificultats d'aprenentatge vinculats a un trastorn del neurodesenvolupament, com ara els Trastorns de dèficit d'atenció i hiperactivitat (TDAH).

Hi ha molts estudiants que pateixen un seguit de dificultats d'aprenentatge que impedeixen seguir el curs amb normalitat. Un 42 per cent dels alumnes amb TDAH repeteix curs. Els alumnes amb TDAH se solen associar amb malalties com la dislèxia, la discalculia i la disgrafia a causa que totes elles presenten una falta d'atenció accentuada i una hiperactivitat i una impulsivitat elevada.

6) Gènere de l'estudiant:

L'informe TREPITJA (2015) mostra que la competència lectora de les noies de 15 anys és molt superior a la dels nois de la seva edat. La bretxa mitjana és equivalent a mig any extra d'escolaritat entre ells, una situació que és comuna als països del nostre entorn. L'abandó primerenc de l'educació (en 2017) es produeix entre el 23,2% dels homes i el 15,4% dones. En 2016 els joves-adults espanyols, de 25 a 34 anys, que no tenien o només comptaven amb l'Educació Secundària Obligatòria, representen el 40,6% dels homes i el 28,9% de les dones. Aquesta diferència entre tots dos sexes és, amb molta distància (entorn del doble), la més alta entre els països de la Unió Europea.

A Espanya es fa repetir curs a un 14% més de nois que de noies amb resultats similars a PISA. Aquest estudi de l'OCDE mostra que als nens els va molt millor en les seves proves anònimes que en les avaluacions dels seus propis centres. I és que en els col·legis i instituts hi ha una tendència a valorar més alguns atributs que solen ser més comuns entre les noies que entre els nois: el comportament educat, l'autodisciplina, el fet de ser entusiastes, mantenir-se al marge de les baralles, etc. Això propicia que aquests atributs contribueixin al fet que les noies suspenguin menys i, per tant, que sigui més improbable que es desvinculin del sistema educatiu. En canvi, el comportament dels nois (sobretot si són adolescents i provenen de famílies desfavorides) pot resultar “insuportable” per als docents, i veure's perjudicats per això. La conseqüència de tot això és que el fracàs escolar afecta especialment als homes:

En el curs 2015/16, el 39,3% dels nois de quinze anys havia repetit algun curs, mentre que les noies que havien repetit algun curs eren el 29,1%.

5. L'impacte del coronavirus en l'educació

Al març del 2020, les escoles i els instituts de tota Espanya es van veure obligades a tancar per la pandèmia provocada per la COVID-19. Readaptar les classes al format *online* ha sigut un dels reptes de la pandèmia. Tancar escoles i instituts, per passar a fer classes telemàtiques, ha estat un esforç molt gran tant pels docents com pels alumnes i les seves famílies.

El fet d'estar tancats a casa va obligar a totes les famílies a haver de fer classes telemàtiques. Fet que portava implícit el “disposes d'internet” i “disposes d'un dispositiu electrònic eficient com per fer les classes i les feines que et sol·licitaven”. Però la realitat ha estat que un alt percentatge de l'alumnat ha tingut algun tipus de dificultats, si no totes dues.

Els estudiants més desfavorits econòmicament, com ja hem fet constar a l'apartat anterior, sofreixen molt més les conseqüències de l'anomenada “bretxa educativa”. La **bretxa educativa** és la diferència que existeix entre l'educació que reben aquells joves amb menys recursos i amb situacions familiars complicades, i aquells que provenen d'entorns més estables i més adinerats.

Segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), el 14% de les llars a Espanya no tenia accés a internet l'any 2018. No tenir suficients ordinadors o dispositius a casa i no comptar amb accés a la xarxa pot impedir als alumnes més desfavorits seguir les classes de manera virtual o fer les tasques. Això vol dir que fracassen?, o que no tenen les eines suficients per a adaptar-se a un canvi que sembla permanent?

D'altra banda, les condicions en les quals s'han fet les classes no han estat les mateixes que en les presencials. Això ha portat a l'obligació dels centres a fer canvis en els seus criteris d'avaluació d'aquest tercer trimestre, moment en què arriba el coronavirus a Espanya. Com es va posar de manifest, cap alumne podria veure's afectat per les conseqüències del coronavirus i la no assistència al centre. Per aquest motiu, es va comunicar que tot sumava, res restava i, per tant, res podia perjudicar a l'alumnat. Això vol dir que, hi ha alumnes que han passat gràcies o per culpa del coronavirus?

Andres Conde, director general de "Save The Children" va alertar sobre les conseqüències d'aquesta pandèmia en l'àmbit educatiu. *"Esta crisis puede llevar a muchos niños y niñas a repetir o abandonar el curso que viene y marcar su trayectoria educativa y vital, según recoge nuestro informe 'Covid-19: cerrar la brecha'"*.

L'ONG *Save the Children* va alertar que el confinament i les conseqüències generades per la pandèmia podrien causar estrès i afectar la salut mental dels més joves, especialment en aquelles famílies amb pocs recursos. Això podria provocar que els anés més difícil seguir les classes.

Durant l'aturada de les classes d'estiu, els estudiants acostumen a oblidar part de les rutines adquirides durant el curs, així com continguts que han après. A això se'n diu "**oblit estival**". Tanmateix, amb la quarantena, els alumnes han passat més temps sense trepitjar les aules, pels quals l'efecte d'aquest fenomen serà més gran, segons un informe de l'ONG.

Per això, experts del sector educatiu alerten que pot crear-se una major desigualtat educativa, que els alumnes no aconseguixin aprendre els continguts ni desenvolupar les competències previstes i que hi hagi més repetidors de curs.

Llavors, hi han hagut estudiants que han passat sense assolir uns coneixements previs?

5.1 Bretxa digital

Llars amb accés a internet i llars que tenen ordinador:

Les dades recullen el percentatge de llars (amb almenys una persona de 16 a 74 anys) que tenen accés a Internet i les llars que tenen ordinador. El tipus de llar es classifica en primer lloc per l'existència o no de fills, i en segon lloc per la grandària de la llar:

Hogares que tienen acceso a Internet y hogares que tienen ordenador, según tipo de hogar. España y UE-28 (%)

Llars amb fills dependents:
monoparental amb fills dependents, dos adults amb fills dependents i tres o més adults amb fills dependents.

Llars sense fills dependents:
persona sola, dos adults i tres o més adults. El 86% de les llars espanyoles tenia accés a Internet l'any 2018. En les llars amb fills dependents els percentatges són més elevats, amb un 97% en els formats per dos adults amb fills

Figura 6: Llars que tenen accés a internet i llars que tenen ordinador, estadístiques de societat de la informació Eurostat.

dependents i en els formats per tres o més adults amb fills dependents un 96%. Respecte a les llars que tenen ordinador, l'any 2017, un 78% de les llars a Espanya tenien ordinador. Els percentatges més elevats corresponen a les llars amb fills dependents

5.2 Autonomia en l'organització durant la COVID-19

L'investigador Bonal, manifesta que en les primeres dues setmanes del confinament, les escoles privades van actuar ràpidament i amb més intensitat que en les escoles públiques, quant a la **realització de deures escolars** i la **interacció** amb l'alumnat. Prova de l'anterior, són les diferències existents entre les mitjanes de l'índex OTL de les escoles segons la seva titularitat, segons

l'estudi. Així mateix, a les escoles públiques, el 55% de l'alumnat de tercer cicle de primària dedicava entre una i dues hores als deures que els encarregaven els seus docents; mentre que en els centres concertats, el 46% dels estudiants empraven quatre hores a aquestes tasques.

D'altra banda, la valoració que les famílies donen a la resposta de les escoles davant l'alerta sanitària també depèn de la seva titularitat: el 62% i el 69% dels pares i mares valoren favorablement la resposta educativa rebuda en les concertades o privades, respectivament. Mentre que en les públiques sol el 57% de les famílies qualifiquen positivament la resposta dels centres. Només en Educació Infantil la valoració dels pares i mares és superior a l'escola pública respecte a la concertada.

L'acompanyament escolar per part de les famílies també ha estat quelcom important en el desenvolupament educatiu dels seus fills i filles. El nivell d'estudis de les famílies també influeix en l'educació informal oferta als seus fills i filles durant el confinament. *"El capital cultural i educatiu dels pares i les mares marca una diferència a l'hora de donar resposta a l'absència de l'educació formal i determina la pèrdua o no de l'ensenyament-aprenentatge"*, assegura Bonal.

D'altra banda, l'estudi assenyala que hi ha tres activitats en les quals les diferències socials s'accentuen en favor de les famílies amb major capital econòmic i cultural quan tenen fills i filles en Educació Infantil o primer cicle de Primària. Aquestes són: l'acompanyament en la lectura, la pràctica d'idiomes i l'activitat esportiva. Per exemple, en el cas del suport lector, el 59% de les famílies amb estudis universitaris manifesten que els nens i les nenes entre 3 i 8 anys llegeixen amb l'acompanyament d'un adult cada dia del confinament, mentre que només el 37% ho fa en el cas de les famílies amb estudis obligatoris.

Les dades de l'informe revelen que les mares han estat les més implicades en l'acompanyament educatiu als seus fills i filles durant l'estat d'alarma i que el seu nivell educatiu ha influït en aquest, especialment en el cas de l'alumnat més major. *"En ESO, entre les mares amb estudis obligatoris, només el 35% ajuda a fer tasques escolars, xifra que creix fins al 48% en el cas de les mares més instruïdes"*, apunta l'informe.

Així mateix, el rol que juguen les famílies en l'acompanyament escolar evoluciona segons augmenta l'edat del nen o nena. Així, mentre que un 79% de les mares afirmen que ajuden als seus fills i filles habitualment o sovint a fer deures, el percentatge es redueix al 43% quan són joves escolaritzats en l'ESO i al 22% si cursen educació postobligatòria. En el cas dels pares, els percentatges són inferiors per a totes les franges (45% en conjunt, 22% quan els fills i filles cursen l'ESO i 12% si realitzen estudis postobligatoris).

Per totes aquestes situacions, els experts han estat parlant de la necessitat d'un **pla d'emergència educativa** per a afrontar la inquietud generada per la pandèmia.

Per a afrontar a l'augment en les desigualtats educatives en el pròxim curs escolar serà necessari un "pla d'emergència educativa" que inclogui programes d'atenció pedagògica intensiva en les quals col·labori tota la comunitat, no sols l'educativa, assenyala Bonal. Així, aquest pla hauria de comptar amb accions comunitàries que donin suport a l'educació, més pressupost destinat a l'alumnat més afectat, i més informació sobre com es troben els estudiants quant a la pèrdua d'ensenyament-aprenentatge.

Hauria d'haver-hi una connexió entre el professorat i els serveis socials i de salut per a respondre conjuntament a les necessitats dels nens i les nenes que més han sofert durant el confinament. *"Necessiten una resposta que l'escola sola no pot. Necessita una resposta integral. Cal reforçar l'atenció comunitària", apunta Bonal.*

Dins d'aquest "pla d'emergència educativa", que suggereix el catedràtic, també es troba el fet de dotar de més suport econòmic a l'alumnat que ha quedat més rессagat, sigui en forma de transferències directes o beques-salaris perquè no abandonin els estudis. També és essencial brindar més pressupost a l'educació per a poder tenir professionals especialitzats que s'encarreguin d'acompanyar als alumnes i alumnes que han vist més afectada la seva educació durant l'estat d'alarma.

El pla també hauria de contemplar l'avaluació de la pèrdua de l'aprenentatge de l'alumnat durant aquest període, assegura Bonal. I és que per a poder determinar

quines estratègies s'han de seguir el pròxim curs per a facilitar la recuperació de l'ensenyament-aprenentatge es necessita saber que tant s'ha perdut. Més informació sobre aquest tema perquè sense ella no es pot saber com actuar. D'altra banda, el catedràtic apunta que hagués estat necessari avançar l'inici curs escolar 2020-2021 per a poder afrontar adequadament aquestes desigualtats educatives agreujades pel confinament. *"Com a mínim el curs hauria d'haver començat l'1 de setembre, seria l'idoni, però ja és una batalla perduda. Sis mesos de desconexió amb l'educació pot afectar de manera important als nens"*.

6. El fracàs acadèmic en l'alumnat nouvingut

La diversitat a les aules és una realitat en ple segle XXI. L'existència de la matrícula viva fa que en qualsevol moment del curs acadèmic puguin arribar i matricular alumnes de qualsevol país o ciutat. Aquest és el cas de l'**alumnat nouvingut**

Un alumnat nouvingut, és un estudiant que s'ha incorporat al sistema educatiu català per primera vegada en els darrers vint-i-quatre mesos.

Davant la convulsió emocional que pot suposar aquesta arribada en l'aparició d'un entorn social i cultural completament nou, el centre ha de proporcionar certs recursos perquè se sentin benvinguts i respectin la seva llengua i cultura.

El centre hauria de proporcionar una resposta individualitzada per garantir que l'aprenentatge d'idiomes tingui accés al currículum general i als processos de socialització d'aquests estudiants i establir criteris metodològics i materials didàctics que facilitin la integració a les classes regulars dels estudiants.

➤ Alumnes que no van assolir l'ESO

Un estudi del Centre d'Investigacions Demogràfiques de la UAB va demostrar que el nombre d'alumnes locals que no van assolir l'ESO va ser del 10,3%, mentre que els estudiants immigrants de segona generació (nascuts a Espanya, però els seus pares van néixer a l'estranger) eren el 17,3%; la primera generació (nascuts a l'estranger i d'edat). La proporció d'estrangers de set anys o més) és del 29,2%.

➤ **El fracàs escolar dels descendents de la immigració a Catalunya**

Un estudi realitzat per Jordi Baiona i Andreu Domingo del Centre d'Investigació de la Població (CED) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) publicat a la popular revista Perspectives Demogràfiques amb el títol *“El fracàs escolar dels descendents de la immigració a Catalunya: més que una assignatura pendent”* analitza el fracàs acadèmic dels descendents d'immigrants internacionals a Catalunya.

➤ **Rendiment escolar**

Els investigadors van utilitzar les dades del registre demogràfic travessat pel Ministeri d'Educació i l'IDESCAT per estudiar el rendiment escolar el curs 2015-16 (el 30,4% dels estudiants van participar al quart ESO de l'escola relacionat amb la immigració, que és de 12.976 estudiants).

➤ **Fracàs acadèmic en els immigrants segons la generació**

Fins ara, les estadístiques disponibles són poques, disperses i insuficients. Per analitzar el rendiment escolar, s'utilitzen les dades de puntuació del títol d'ESO dels estudiants de centres públics. El valor més alt de fracàs acadèmic es troba entre la primera generació d'estudiants: un terç dels nois (34,6%) i una quarta part de les noies (23,5%) no van obtenir cap títol. Aquest valor és molt superior al dels nois, que representa el 13,2%. Les noies autòctones van representar el 7,3%.

No obstant això, a la segona generació, encara es registren valors superiors als nadius: el valor dels nois ha augmentat 8 punts percentuals (21,2%) i el valor de les nenes ha augmentat 6 punts percentuals (13,7%), gairebé és el doble de fracàs escolar en comparació amb la de les alumnes autòctones.

➤ **Fracàs acadèmic dels estudiants segons l'origen**

Entre els immigrants de segona generació (el nombre més gran i el grup d'immigrants que va créixer més ràpidament en els propers anys), la taxa de fracàs acadèmic dels estudiants nord-americans va ser del 15,5% i la dels estudiants asiàtics del 17,8%. Entre els d'origen africà, aquesta proporció és del 19,2%.

En aquest últim cas, el 15,9% de fracàs escolar entre els alumnes marroquins *"és preocupant tractant-se del primer origen, especialment si tenim en compte el creixement d'aquest grup en un futur immediat"* segons els investigadors Jordi Baiona i Andre Domingo, que afegeixen: *"No obstant això, el que és més preocupant és que el 40,9% dels estudiants gambians (el segon de la segona generació dels estudiants de quart d'ESO) no han assolit el grau i han arribat al 40,9%, i fins i tot el 54% dels nois (aprovat). És possible abandonar l'escola abans de finalitzar l'ESO per minimitzar el valor), cosa que implica el fracàs de determinades fonts del sistema educatiu i les dificultats futures que poden afrontar aquests joves en la integració i el desenvolupament per després incorporar-se al món laboral"*. Per als autors de l'estudi, *"cal una acció especial i urgent en aquest tema"*.

➤ Els resultats insostenibles de fracàs escolar dels immigrants

La manca d'obtenir el títol d'ESO és el motiu del fracàs de parlar d'escoles a nivell internacional. La interferència migratòria és el primer factor que explica col·lectivament el rendiment escolar: ser el resultat més desfavorable és arribar tard, interrompre's i l'abandonament escolar. Així és com les generacions més afectades per la immigració tendeixen a obtenir males notes escolars.

Per als investigadors, *"malgrat els indubtables esforços del sistema educatiu que s'han donat en els anys passats, en un context d'austeritat, els nivells de fracàs escolar mesurats per l'obtenció del grau d'ESO, i la distància que els separa dels resultats de la població autòctona són insostenibles"*.

7. Cap a la comprovació de la meva hipòtesi: l'estudi

En aquest camp de treball he utilitzat dos instruments bàsics per a la recerca. A la part teòrica, he fet una cerca bibliogràfica sobre el sistema educatiu, el fracàs escolar i alguns conceptes claus. He fet ús de llibres, de pàgines webs i de documentals de caràcter informatiu.

Pel que fa a la part pràctica, he fet servir instruments propis dels mètodes descriptius. En primer lloc, he fet ús de qüestionaris, o el que anomenem com enquestes digitals. Gràcies a aquest mètode he pogut distribuir-les a moltes persones, la qual cosa permet una mostra àmplia i fiable. Abans d'elaborar

els qüestionaris definitius, he hagut de dissenyar un esbós, pensar a qui passar-la i formular les preguntes en relació amb el tema. I, he fet entrevistes a persones relacionades en l'àmbit educatiu, per conèixer la seva opinió respecte els diferents aspectes treballats.

8. Enquestes

Durant el treball, he elaborat dues enquestes dirigides a l'alumnat de 1r de Batxillerat de Mataró, de les quals hem obtingut un total de 109 respostes en la primera enquesta realitzada; i 97 en la segona. Han contestat nois i noies, d'entre 16 i 18 anys, procedents tant de centres públics com de centres privats. He escollit aquest curs, pel sol fet del gran canvi que suposa una etapa educativa amb l'altre.

L'objectiu principal era conèixer sobre la seva experiència en l'etapa educativa obligatòria i la seva objecció en l'etapa postobligatòria. Arran del treball realitzat, hem pogut conèixer les possibles causes d'un "fracàs" escolar, el que m'ha comportat plantejar-me una sèrie de preguntes per extreure conclusions, m'ha semblat interessant que l'alumnat de 1r de batxillerat em pogués contribuir la seva opinió, així per poder valorar-la.

Cal recordar, que estem vivint en una pandèmia mundial, de la qual l'educació no ha sortit gens intacta, la qual cosa vol dir, que hi han hagut canvis obligats. El coronavirus ha destapat algunes desigualtats ja existents i, gràcies a les enquestes realitzades, hem pogut comprovar-les.

Aquestes han estat distribuïdes en dos moments totalment diferents. La primera ha estat distribuïda a principi de setembre, havent iniciat el curs, tot i que la idea inicial era poder-la haver passat al juny, tot just finalitzat el curs. I la segona, havent quasi finalitzat el primer trimestre, amb tot el que s'han hagut de trobar pel camí, a causa del coronavirus.

Tot i que trobareu més detalladament les preguntes, juntament amb els resultats de cadascuna d'ella, als annexos, a continuació faré un breu resum dels resultats obtinguts.

- En la primera enquesta, anomenada “1r de Batxillerat, tot un repte”, podem observar que tot i que la majoria de persones disposaven d’un ordinador, un 16,3 % no en tenia, el que dificulta seguir les classes amb normalitat i provoca un endarreriment respecte als altres alumnes. Tan sols el 20% han rebut un dispositiu per poder seguir les classes telemàtiques realitzades el darrer curs.

D'altra banda, més del 70% dels enquestats creuen que no han après els conceptes treballats durant el confinament i, per tant, durant les classes telemàtiques del 3r trimestre; i, alhora, manifesten estar preocupats per tenir dificultats per encarar el nou curs.

En relació amb l'àmbit docent, més del 50% dels estudiants coincideixen en la falta d'adaptació pel part del professorat i la manca de connexió durant les classes. Tot i que no podem confirmar els resultats i no hem pogut valorar el grau d'implicació de l'alumnat durant aquest període d'aprenentatge telemàtic al qual es van veure obligats.

També, podem veure una falta d'orientació acadèmica en el curs escolar d'etapa obligatòria, el que pot anticipar un fracàs escolar. Valorant els aspectes a tenir en compte en les respostes sobre la dificultat de l'ESO, el perquè d'aquesta o altres en relació en l'àmbit personal, podem veure com el pes recau en factors externs, com la metodologia, l'organització a l'aula, i com hem fet menció anteriorment, a l'orientació. Encara que, hi poden intervenir factors interns de caire personal.

- Amb els resultats obtinguts de la segona enquesta, anomenada “Educació en temps de pandèmia”, podem dir que no s'ha buscat una solució a la bretxa digital durant el primer trimestre, moment en què es reprenen les classes presencials i ja anticipàvem que hi hauria alumnes sense dispositius digitals des del març. Sorprenentment, s'ha distribuït més dispositius en el període de Març, que en els confinaments d'ara. La majoria dels alumnes de 1r de batxillerat consideren que no poden extrapolar els coneixements de l'aula, tenint en compte que, es treballa per competències, el que porta a establir una relació entre l'escola i la vida diària.

Podem observar, que la metodologia entre l'etapa de l'ESO i la de batxillerat, canvia, prenent així, més importància, les classes magistrals i disminuint ambdós possibles treballs.

Amb això podem comprovar que tot i la necessitat de fer servir altres metodologies més atractives per facilitar l'aprenentatge i captar l'atenció de l'alumnat, el professorat continua fent servir la classe magistral tot i la barrera present.

9. Entrevistes

A part de les enquestes, dirigides a una població concreta i afectada per les conseqüències del SEC, he realitzat un seguit d'entrevistes a persones especialitzades en l'àmbit educatiu i he contactat amb alumnes de diversos països per conèixer la seva opinió i la seva experiència amb el sistema educatiu que tenen.

El meu objectiu principal era obtenir informació d'una manera oral i personalitzada sobre experiències, opinions, esdeveniments, etc. D'aquesta manera poder comptar amb una informació rellevant sobre el meu tema d'estudi. I, sobretot, poder saber i esbrinar l'opinió que tenen sobre "l'èxit o el fracàs" escolar. S'ha de dir, que en primera estança, s'havia acordat fer una entrevista amb l'honorable conseller d'educació de Catalunya, Joan Bargalló. I que, per motius que desconec, s'ha dirigit la sol·licitud a la directora General d'Innovació, Recerca i Cultura Digital.

A continuació, us deixaré el meu resum extret de cada entrevista realitzada i, per consultar-la sencera, podeu anar directament als annexos.

- La primera persona que vaig entrevistar va ser el **Sven Zimmerschied**, director de l'escola de secundària Friedensburg de Berlín i membre de la coordinació de les escoles de Berlín.

El que he pogut observar, juntament amb la informació soferta, és la segregació dels alumnes a una edat primerenca, la qual cosa fa que no s'hagin d'enfrontar a la diversitat real que existeix en la societat fins que la seva bastant més major i entren al mercat laboral.

Per altra banda, el sistema condiona les expectatives dels petits sobre si mateixos, alguna cosa que pot portar-los a minvar la seva autoestima. No obstant això, em sembla que la clau de l'èxit d'aquest model és que sap identificar en quina mena d'estudis encaixa cada nen, la qual cosa estalvia decepcions i frustracions. L'orientació acadèmica està molt ben definida. D'altra banda, en tractar-se d'un sistema obert, res és inamovible. És a dir, si un estudiant s'adona que vol continuar estudiant, pot fer-ho sense problemes. Les universitats a Alemanya són institucions amb molta autonomia. L'estat té la vigilància de les universitats, però aquestes tenen el dret a regular tots els afers interiors per sí mateixes. Així cada universitat pot oferir qualsevol carrera. No hi ha en cap carrera cap assignatura obligada de l'estat. El professor universitari té, segons l'article 5 Abs. 3 GG¹, la llibertat del seu ensenyament i recerca. És el que decideix els continguts, temes, mètodes i didàctica de les seves classes i recerques. Aquesta autonomia em crida molt l'atenció, i, em pregunto si serà una de les claus de "l'èxit".

- Seguidament, vaig poder entrevistar a la senyora **Carme**, doctora en educació i especialitzada en fracàs escolar dels alumnes nouvinguts.

Segons les seves afirmacions, l'alumnat estranger mostra una taxa elevada de fracàs escolar. Per a atendre les necessitats d'aquests alumnes, cal elaborar un pla des del departament d'orientació molt més ampli quant a les possibilitats d'adaptació curricular. Els docents haurien de formar-se prèviament, per a saber fer front a situacions com aquestes, que pràcticament són diàries.

Una causa possible d'aquest fracàs escolar, podria deure's a la família, ja sigui per la seva falta d'implicació en l'alumne o pel concepte que té sobre l'educació. En les reunions de coordinació hauria d'estar molt present aquest tema per a buscar solucions a curt termini, però que perdurin molt en el temps.

¹Primera frase de l'apartat 3 de l'article 5 GG que protegeix la llibertat de l'art i la ciència o la investigació i l'ensenyament. D'una banda, aquests drets fonamentals són els clàssics drets de defensa contra la interferència i influència de l'Estat.

- En **Miquel Vadell**, actual regidor d'educació de Mataró, m'ha pogut contestar a les meves incerteses.

El canvi d'una etapa a una altra sosté una concordança en la manera de treballar; però és indispensable l'acompanyament del professorat en la transició d'aquesta, ja que, sovint, els alumnes manifesten dificultats i necessitats que s'han de resoldre i satisfer amb el docent.

L'orientació a la ciutat de Mataró es treballa bastant bé. Bo i així, haurien de disposar de més recursos per empènyer un assumpte tan important com aquest. El sistema educatiu a la ciutat, ha anat a millor. Això es pot deure a la millora de selecció del professorat. Els mestres que exerceixen la seva professió per vocació ajuda als alumnes ha sentir-se bé. I, en conseqüència, poder prendre's d'una manera diferent la classe.

L'atenció a la diversitat en l'aula es podria millorar, s'ha de destinar més recursos per poder atendre-la.

La relació entre els pares i l'escola, és necessària. Aquesta complementació enriqueix l'educació de l'alumnat, així, prenent una visió diferent cap a l'escola. Hi ha un projecte en mans que s'està desenvolupant per poder reduir la ràtio dels alumnes a classe, per poder atendre millor a les seves necessitats.

La transició dels aprenentatges a la vida diària, cada vegada és més present a les escoles. És saber i poder trobar en certa mesura una relació entre l'escola i l'esdevé després. La situació del coronavirus ha destapat la desigualtat que hi ha entre els alumnes, no tots tenen les mateixes condicions i s'enfrontaven de manera diferent al 3r trimestre. A causa d'aquesta situació, molts alumnes es mostren preocupats pel poc aprenentatge i coneixement rebut durant aquest confinament des de casa.

- **Marjo Hellström**, actual coordinadora del Ministeri d'Educació i Cultura de Finlàndia.

A Finlàndia, cada nen i jove té dret a rebre un ensenyament d'alta qualitat, independentment de la seva aptitud inicial. Es proporciona suport i orientació

especial tan aviat com sorgeix la necessitat. Les formes comunes de suport inclouen l'ensenyament correctiu en petits grups i l'orientació individual. En cas de dificultats d'aprenentatge extenses i permanents, s'elabora un pla d'aprenentatge individual per a l'alumne. L'educació d'alta qualitat per a necessitats especials i el principi de diagnòstic i suport d'hora, garanteixen que ningú es quedi enrere. Els alumnes amb dificultats d'aprenentatge són portats pacientment el nivell dels seus companys de classe per mestres que els presten atenció i suport addicionals. Retenir un alumne durant un any és molt estrany a Finlàndia.

La coordinadora assegura que tenen mestres altament educats, capacitats i motivats. La professió de l'ensenyament és respectada i popular a Finlàndia. En tots els nivells escolars, els professors estan altament qualificats i compromesos. A més, la formació dels mestres inclou la pràctica de l'ensenyament. Els docents altament qualificats que s'actualitzen i milloren constantment la seva competència, també gaudeixen d'una gran independència, i els professors finlandesos tenen una llibertat considerable per triar els seus mètodes d'ensenyament per tal d'assolir els objectius establerts en el pla d'estudis. L'èxit de Finlàndia en les comparacions internacionals s'explica en part per la seva contínua previsió de les tendències de l'educació, l'avaluació i investigació orientades al desenvolupament, l'obertura a noves idees i la formulació de reformes juntament amb diversos interessats, investigadors, professors, pares i altres experts en educació.

Destaca que és molt important escoltar les diferents veus de tots els interessats en la formulació de polítiques educatives, i deixa clar que; *“hem mantingut les orelles obertes durant decennis”*. El sistema finlandès es basa en la cultura de la confiança. Els municipis i les escoles tenen una gran autonomia. La descentralització és possible a causa del concepte de "responsabilitat professional" intrínseca, però també a causa dels professors altament educats. Considera que l'escola no és només per a les habilitats acadèmiques, sinó també per desenvolupar les habilitats socials i aprendre a viure i actuar com a membres de la comunitat.

L'objectiu principal del pla d'estudis, és créixer com a ésser humà i com a ciutadà. I, acaba dient que fan èmfasi en com aprendre en lloc de què aprendre.

- En **Gabriel Millás**, professor de Literatura a Itàlia. Segons en Gabriel, les lliçons han d'estar connectades amb el món real, així, fent un aprenentatge més sencer i real.

Parla d'èxit o fracàs en funció del que el docent aconsegueix fer amb les seves classes, no des de l'alumnat. Destaca el llenguatge i la comunicació que ha d'haver-hi entre professor i alumne.

En la seva opinió, es produeix un canvi entre les diferents etapes educatives, canviant també l'objectiu dels professors i de la institució acadèmica. Parla d'un canvi en el pensament del professorat, afirmant, que ja no fa falta memoritzar per un examen, sinó que, enfocar-se més en el desenvolupament d'un pensament crític de cada individu.

- **Dolors Camats**, diputada i portaveu d'ICV des del 2003 al 2015. I ponent de la Llei d'Educació de Catalunya

La diputada, distingeix entre l'èxit i fracàs segons si és individual o col·lectiu. Pensa que el fracàs ve si un no arriba a allò que s'ha proposat, sent conscient que ho podia assolir. D'altra banda, pensa que com a societat, fracassem quan no som capaços de que tots els infants i joves tinguin una formació mínima que els permeti ser ciutadans plens, guanyar-se la vida i ser feliços. Situa les causes del fracàs escolar en les circumstàncies personals de l'alumne (família, entorn, recursos, capacitats) de l'escola (professorat, recursos...) i del sistema (expectatives, mètodes...). I recalca, que per anar bé, tot hauria d'anar a una i fer de l'alumne el centre de l'escola. Per la Dolors, no hi ha una sola metodologia bona. Hi ha tècniques diferents i adequades a entorns diferents. No obstant això, per la seva experiència al Parlament, però també com a mare d'alumnes, creu que funciona: la barreja (de classes socials, capacitats, edats, treball en grup...), despertar l'interès i curiositat (informació, coneixements, tecnologia...) i posar límits (autoritat, disciplina, esforç... també són necessaris per aprendre). Creu que no només és possible atendre a la

diversitat dels alumnes diàriament, sinó que és necessari i a més a més deixa clar que és un dret dels alumnes i una obligació de tot el sistema educatiu. Així ho ha volgut com a societat i ho han reflectit en la llei.

➤ **Laia Herrera, coordinadora de l'escola de Segones Oportunitats**

L'escola de segones oportunitats és una escola totalment gratuïta, en la que hi pots estar dos anys, i en aquests, el que fan és un acompanyament molt personalitzat, basat en l'empoderament personal, t'ajuden a traçar un itinerari formatiu adaptat en els teus desitjos i competències i t'ofereixen aquesta formació, també una formació gratuïta, tant en centres públics com privats. Pensa que el fracàs fa referència a qui no ha tret uns resultats acadèmics que toquen i per tant no té un títol, i l'èxit també està molt vinculat amb això, però deixa bastant clar que són definicions molt "academistes". Ella diria que l'èxit escolar són moltes altres coses; autonomia personal, tenir la capacitat de poder traçar el teu propi itinerari personal, etc. Molt més enllà del que són les competències acadèmiques. La metodologia que usa el centre és totalment personalitzada, en part, per la ràtio que tenen. Creu que les causes del fracàs escolar las podem situar en tres elements bàsics; social, de context, i el propi personal de l'alumne. Inclou el sistema educatiu en les causes, també. La metodologia per la qual aposta la Laia, és el treball per projectes, adaptació dels currículums, i, sobretot reducció de la ràtio. Pensa que si es millorés el treball personalitzat a l'aula i la dinàmica de classe fos diferent, podríem evitar aquestes exclusions. L'objectiu de l'escola de segones oportunitats és fer el retorn educatiu.

➤ **Xavier Rambla, professor de Sociologia a la UAB, i fa estudis sobre l'educació i el fracàs escolar**

Pel Xavier, en general la gent que té pitjors resultats educatius o té més dificultats per aconseguir aquests aprenentatges bàsics i per seguir passant més enllà de l'educació obligatòria, normalment ha nascut i crescut a les famílies que tenen relativament pocs recursos econòmics i culturals. Segons el professor, a l'ESO, els hi haurien de dir als estudiants que ells serveixen per a alguna cosa, és a dir, fer-los sentir vàlids, independentment dels seus resultats acadèmics. I, per últim, assegura que les escoles no funcionen com

una fàbrica, és a dir, no tothom passa per la mateixa cadena de muntatge i acaba sortint el mateix moment i de la mateixa manera, sinó que de vegades, hi ha diferents maneres d'aprendre, diferents formes d'aprenentatge, etc. I, per això, s'ha de canviar la idea o l'estructura d'aquesta.

➤ **Leena Luisvara, directora d'una escola de Finlàndia**

Leena, insisteix en la multitud de metodologies que hi ha en el món, però que el professor ha de ser el principal fil conductor. Deixant així, que cada nen aprengui de la seva manera. Assegura que la diversitat és real, per tant, s'ha de preparar metodologies en acord a aquestes. Pensa que quan abans acceptem que som diferents, més avançarem. D'altra banda, a Finlàndia donen molta importància a l'orientació, tant que tenen professors específics per aquest assumpte. L'avaluació, segons ella, ha de ser contínua, i orientativa. Alhora, afirma que la nota obtinguda no serà responsable de la nota final de l'alumne. Així, enfocant-se en el procés educatiu de l'alumne.

➤ **Mar Camacho Martí, directora general d'Innovació, Recerca i Cultura Digital**

Per la directora, l'èxit escolar és aquella situació que es produeix quan tots i cada un dels alumnes d'un centre educatiu aconsegueixen assolir les competències plenes per viure en societat, poder prendre decisions sobre el seu futur i restar motivats per seguir aprenent. Per contra, el fracàs es produeix quan el sistema, i de forma més concreta el centre, no aconsegueix aquesta fita que pot ser provocada per multitud de factors. La Mar és mostra molt preocupada per l'abandonament que es produeix en l'ensenyament obligatori, així com el dels ensenyaments postobligatoris com són la formació professional i el batxillerat. Manifesta que l'objectiu principal i més bàsic de les seves polítiques educatives, van justament encarades a poder reduir l'abandonament, el que significa incrementar l'èxit.

➤ **Irene Alegría, nominada millor docent d'Espanya del 2019 i treballa en el ministeri d'educació espanyol**

Segons la millor docent d'Espanya del 2019, el fracàs escolar està relacionat amb el currículum educatiu que dista molt de la realitat que hi ha a l'aula amb el que hi ha en la societat. Ella, pensa que l'avaluació, ha d'estar enfocada en el procés i progrés educatiu de l'alumne. En la seva opinió, mai es podrà definir

la intel·ligència d'una persona amb solament un examen, ja que no li sembla una eina útil per a usar-la amb aquest efecte. Irene, intenta que tots els problemes i que totes les seves lliçons estiguin vinculades sempre amb la realitat pròxima al nen. I, deixa clar que *“tiraria todo els sistema educativo por la borda”*. Aposta per un sistema en el qual la realitat i l'escola tinguin molt a veure. Per últim, destaca la unitat que hi ha d'haver en la política per arribar a una educació de qualitat.

➤ **Carmen Tovar Sánchez**, directora de l'Institut Nacional d'Avaluació Educativa

La directora pensa que des del punt de vista de les institucions de qualsevol país del món, defineix fracàs escolar com la incapacitat del sistema educatiu per a desenvolupar en totes les seves possibilitats les capacitats del seu alumnat, en totes les dimensions del seu aprenentatge. Quan el sistema educatiu sí que aconsegueix, en un grau rellevant, aquest objectiu, podem parlar d'èxit escolar. Al INEE, utilitzen proves que elaboren ells mateixos i que mesuren l'adquisició de certes competències per l'alumnat. I aquestes, van acompanyades de qüestionaris de context de família, d'alumnes, de centre i de direcció, segons els cursos en què s'apliquin: els qüestionaris els ajuden a entendre en quina circumstància personal, social i familiar, es troba els alumnes. Però aclareix que aquestes eines necessiten a més el complement d'unes altres, que també emprenen en el INEE, com el tractament de les dades i la seva anàlisi. “Qualitat, validesa i fiabilitat” són els tres conceptes fonamentals en l'avaluació educativa. Una de les seves permanents aspiracions és precisament, aconseguir, actualitzar i millorar els aspectes metodològics de les seves avaluacions. D'altra banda, pensa que els plans d'educació no es poden traslladar sense més d'un país o regió a una altra: es poden prendre bones idees, igual que es poden donar bones idees als altres, però sempre adaptant-les a les circumstàncies i tenint en compte (i això és el més delicat) la seva relació amb la resta dels elements del sistema.

➤ **Santiago Amador**, doctor en educació

Santiago pensa que solament fracassem quan abandonem. Segons ell, les causes poden ser múltiples, però destaca la motivació de l'alumne.

- **Carlos Magro**, director Acadèmic de l'Institut Europeu de Disseny, IED, Madrid i vicepresident de l'Associació educació oberta

Admet que no li agrada parlar en temes de fracàs o èxit, ja que situen a l'educació en termes de guanyadors i perdedors i col·loquen a l'escola en una dinàmica competitiva que no beneficia a ningú. Tant el fracàs com l'èxit escolar són categories borroses, ambigües i poc clares. El director assegura que l'orientació és fonamental precisament perquè tenim la pretensió d'educar a tots i totes, sense que ningú es quedi enrere i és clau per poder atendre les diferències dels alumnes. No té cap dubte de què amb més orientació i més equips de suport en els centres podríem atendre millor les diferències i disminuir les taxes de fracàs. Alhora, pensa que l'ensenyament i avaluació són les dues cares d'una mateixa moneda. Entre totes dues hi ha una correlació absoluta, i acaba dient: *“la nostra manera d'ensenyar determina la nostra manera d'avaluar perquè, de manera inevitable, la nostra manera d'avaluar condiciona la manera d'aprendre dels nostres estudiants”*.

A continuació, adjuntaré un petit resum de les diverses entrevistes als alumnes procedents d'altres països, que són; **Nadia Ukan** (4t d'ESO, Alemanya), **Lili Tawha** (1r Batxillerat, Dinamarca), **Arttu Tapiaple** (Universitat, Finlàndia), **Giulia Rignanese** (Cicle formatiu, havent cursant 1r Batxillerat, Itàlia). He escollit aquests països, ja que, són considerats dels més prestigiosos a nivell educatiu. Tanmateix, he volgut inserir algun altre que no ho fos, per a poder dur a terme la comparativa.

- L'Arttu ha gaudit tota la seva etapa educativa. Pensa que ha après el que és important i essencial per a la seva vida. Nadia i Lili, també coincideixen amb les seves afirmacions, per contra, la Giulia, no ha tingut una bona experiència en la seva etapa educativa. Malgrat que, Lili manifesta que el sistema educatiu danès acaba estressant als alumnes amb els exàmens i els deures per fer. Tot al contrari de l'Arttu i la Nadia, que pensen que tot i tenir deures i proves no acaba'n desenvolupant el que anomenem estrès.
- Destaquem com a Finlàndia, al començament del seu sistema educatiu, els estudiants no són avaluats per nombres, fent així que estudiïn sense por a

equivocar-se i amb una gran motivació pel saber i l'aprendre. Quelcom similar succeeix amb el sistema Alemany, el sistema de qualificacions el qual funciona, entre diverses maneres, mitjançant una escala alfabètica. A més l'Arttu desmenteix el mite sobre Finlàndia, en el que molts afirmen que no hi ha deures ni tampoc exàmens. Sí que n'hi ha, però amb una mesura controlada, quelcom passa a Alemanya.

- Veiem com a Finlàndia i a Alemanya l'orientació és un factor clau per al desenvolupament dels nois i noies. Tenen professors especificats en el tema i dedicant hores setmanals per a la seva execució.
- Les valoracions dels docents canvien segons els països. Podem veure com Finlàndia, Alemanya i Dinamarca valoren al professorat i l'alaven. A diferència de l'alumna Italiana que ha tingut una experiència dolenta amb ells.
- Les definicions que donen de fracàs/èxit són des de diversos punts, però en destaquem dos: l'objectiu i el que aconsegueix l'alumne, i les classes del docent. Tots els països pensen que gairebé tenen la mateixa oportunitat d'igualtats, encara que reconeixen que hi ha desigualtat, però no en qüestions educatives.

10. El meu llibre

Gràcies a la recerca realitzada, he pogut escriure un llibre, titulat *“El poder de la buena educación”*. És una visió d’una actual alumna, que explica les vivències, experiències, esdeveniments i successos ocorreguts al llarg de la seva etapa educativa.

Parla de diversos temes relacionats directament amb l’educació, com ara la família, la política, els docents, el funcionament del sistema i, sobretot, dels alumnes. Amb l’ajut de les entrevistes realitzades, he pogut ampliar la visió del concepte “d’educació”. M’han servit per conèixer i pensar sobre el sistema educatiu espanyol, tant com per fer una proposta de millora.

Sovint, la paraula “educació” té una connotació positiva, en el meu parer, necessita un adjectiu al davant per acabar de definir-la. Sempre he pensat que l’única eina per a canviar el món, o, per fer-lo millor, sense dubte, és l’educació. El poder que té l’educació, està per sobre de qualsevol altre.

“POR LOS QUE PENSARON QUE FALLARON AL SISTEMA,
VAMOS A REVELARLES QUE EL ES QUIEN FALLO”

EL PODER DE LA BUENA EDUCACIÓN

SOUKAINA EL HMIDI KHOMSSI

"Admitamos por el momento que somos simples máquinas que respondemos a cuestiones de la vieja escuela sin aprender mucho o en ocasiones nada. Verdaderamente, la escuela de ahora no se encarga de educar sino de hacer memorizar y mecanizar. De ahí empieza la búsqueda del llamado sentido de la **educación**."

"Somos lo que la educación haga de nosotros"
Como estudiante, me preocupa el tipo de educación que recibo, y, ¿a vosotros?

11. Conclusions

Gràcies al TR, s'ha pogut donar una resposta a la hipòtesi principal i els dubtes que han motivat aquest treball.

És una realitat indubtable que el fracàs escolar és molt elevat al nostre país, Espanya. Però, veritablement, sempre es parla del fracàs com a úniques xifres o simples estadístiques, però realment a què estan subjectades? Hi ha un seguit de factors que influeixen en aquest, que són; els factors interns i externs.

És molt difícil saber la veritable causa, si més no, apropar-se una mica. El que he pogut observar amb l'estudi de l'estructura del sistema educatiu espanyol i a partir de les enquestes i entrevistes realitzades, és que els estudiants, majoritàriament, estan enfocats a memoritzar temaris i lliçons que no es traslladen en coneixements. Per tant, no els poden extrapolar a la seva vida diària. Les metodologies que s'usen actualment a Mataró no són les desitjades pels alumnes. Tant, que pensen que no els hi són útils i que prefereixen d'altres que fomentin la seva curiositat, creativitat, habilitats pràctiques, etc.

Recordant que un dels meus objectius específics era conèixer la comptabilitat entre innovació i aprenentatge, podem dir que es pot aconseguir, però la metodologia hauria de canviar per fer-ho. L'educació està subjectada a una sèrie de canvis que els promulguen els partits polítics, així sent manipulada per cada ideologia. Llavors, si les lleis canvien constantment, que és el que realment falla? Podríem parlar d'un fracàs escolar o el fracàs prové de les polítiques?

Els alumnes han hagut de sobreviure enmig d'una pandèmia, i portar a terme el seu aprenentatge d'una manera diferent i totalment nova. Tant per a ells com pels docents. Durant aquest període s'ha destapat les desigualtats ja existents. No estem en igualtat d'oportunitats i és un factor que pot esdevenir un fracàs escolar primerenc.

La falta de confiança o la falta d'orientació, també són unes pandèmies. Però, aquestes, són totalment silencioses. Aquests factors anomenats anteriorment poden comportar una sèrie de problemes, així com desenvolupar el que anomenem "fracàs escolar". Són conseqüències de no treballar correctament els assumptes més importants per evitar caure en aquest reiteratiu fracàs. Ensenyar

i educar als alumnes en la filosofia que el fracàs més gran és el de no intentar alguna cosa. Així, deixar d'associar l'èxit o el fracàs a les notes i intentar transmetre els joves el missatge més important, per fer que ells puguin gaudir d'un aprenentatge més real i motivador.

Les persones entrevistades coincideixen amb la relació directa que hi ha entre la família i el fracàs. És ben dit que l'educació es comença des de casa. Hem d'apropar l'escola i la família, per evitar una frustració i millorar en l'ensenyament de l'estudiant.

Recordant que la meva hipòtesi principal era esbrinar si *“els factors interns/personals de l'alumnat són la principal causa de l'aparició de fracàs escolar?”* Podem dir, encara que no confirmem, ja que suposaria fer un gran estudi especialitzat i centrat en aquest tema, que la major part del fracàs escolar succeeix a causa dels factors externs. No obstant això, en ocasions, els factors interns i particularment, en els problemes personals, podem tenir la base de que aquest fracàs aparegui abans o s'accentui en un moment determinant, actuant com un factor predisponent de l'aparició del fracàs escolar si no s'ha detectat o si no s'ha iniciat una intervenció adient per cobrir aquesta dificultat present. Bo i així, donat que és molt complexa esbrinar i confirmar totalment la hipòtesi, podem dir que ambdós factors repercuteixen en l'alumne, i que, en aquest cas, gràcies a les entrevistes, enquestes i la cerca teòrica, ubiquem el percentatge més alt, en els factors externs.

No obstant això, és possible evitar aquest fracàs escolar. O, com a mínim reduir les xifres d'aquest. Per poder demostrar que es pot aconseguir resoldre aquest problema que afecta a tot el triangle educatiu, concebut com la família, l'escola i l'alumne, he fet la següent proposta de millora. Aquesta tancarà el treball realitzat i donarà una visió òptima. Perquè davant d'un problema, sempre hi ha una solució.

Al principi del TR, va costar arribar a concretar el tema, ja que tenia moltes inquietuds i no podia abarcar-ho tot. De manera que havia d'acotar el contingut per centrar-me en un sol àmbit. Tot i això, amb l'ajuda de la meva tutora, vàrem poder definir el TR. Malgrat això, mentre treballava vaig trobar un obstacle: l'extensió del treball, el que em va dificultar molt; i vaig haver de tornar a reduir

el meu tema. No obstant, vam poder superar-ho de la següent manera: vàrem centrar-nos en la part més important del treball i evitant d'aquesta manera superar l'extensió permesa. Això finalment, ha estat un punt positiu, ja que hem pogut treballar el més essencial del meu treball i així evitant perdre'm en la immensitat d'aquest tema. He tingut problemes per les entrevistes que he fet amb idiomes estrangers. Alguna de les persones entrevistades, no va voler que fes gravació de veu, el que em va complicar l'atenció total de la trobada, ja que havia d'escriure tot el que anava dient.

He de dir que he hagut de trucar reiteradament a gairebé tots els instituts dels quals em vaig posar en contacte amb ells per a la distribució de l'enquesta. Han estat molt poc receptius, excepte d'algun, i això m'ha endarrerit la contestació d'ells. Inclús, algun d'ells es va negar a passar la segona enquesta. Molt a diferència dels diferents ministeris dels altres països, que vaig rebre informació i resposta a la mateixa setmana. Pel tema de l'extensió, no he pogut fer unes entrevistes que tenia pensades amb persones relacionades en l'àmbit educatiu internacional. Però no m'ha suposat un problema pel que fa al TR, com que és un tema que a mi m'agrada i en el qual estic molt interessada, podria fer-les més tard sense necessitat d'afegir-ho.

Verdaderament, m'he enriquit enormement amb el present treball, he après molts conceptes i he conegut les diferents opinions de les persones expertes en l'àmbit educatiu. També he pogut observar com no hi ha una definició clara sobre el fracàs escolar, el que comporta una subjectivitat i una diferència enorme entre les respostes. Així mateix, passa amb les causes. Començava el TR, pensant que ja sabia la resposta a la meua pregunta inicial, però amb el que no comptava era amb la complexitat d'aquesta. Es tracta solament de consideracions personals i, en cap cas, es desprenen directament dels resultats de la recerca. Anant una mica més enllà de la mera exposició objectiva de resultats, penso que tots som responsables de l'educació, tant com per qui la dona, com per qui la rep.

12. Proposta de millora

En primer lloc, penso que el debat públic sobre l'educació és incapaç de mirar al futur: està ancorat en els interessos ideològics d'esquerra, dreta i nacionalisme per a instrumentalitzar l'educació. S'ha de separar aquestes ideologies de la nostra educació.

Partint de que tenim una de les taxes més altes d'abandó prematur dels estudis, hem de mirar de trencar amb la rigidesa i la inadequació del sistema. És possible atendre a la diversitat i és possible adequar l'ensenyament als alumnes.

A partir de fer recerca sobre la política en tot l'àmbit educatiu, podem dir que les polítiques de personal docent són burocràtiques. No s'aconsegueixen contractar els millors docents per tractar amb els alumnes: els contractes temporals (interins) ja són una realitat i sembla ser que immòbils en primera estança. El vincle docent amb el centre escolar és burocràtic: prima l'antiguitat per sobre del mèrit objectiu i la capacitat docent per a l'èxit dels alumnes.

Relacionant-ho amb l'opinió que tenen els alumnes i els entrevistats sobre la importància de la docència, s'ha de tenir en compte, per donar-li el mèrit que es mereix i, així, evitant un possible fracàs. Els docents són el factor més important a escala de l'escola.

Tenim un currículum amb una estructura confusa i artificialment complexa, en primer moment. Segons les escoles, es treballa per competències per poder fer possible l'extrapolació dels coneixements. Malgrat això, els alumnes no noten presents aquestes competències en el currículum. S'ha de procurar seguir les bases d'aquest per arribar a fer el que està escrit.

Manquem d'un currículum amb capacitats bàsiques, l'aprenentatge de les quals vagi més enllà de la reproducció (memòria i aplicació simple) i s'estengui al desenvolupament de capacitats complexes (anàlisi, comprensió, aplicació, creació, avaluació...).

Disminuir la ràtio a classe seria una bona manera de poder atendre als alumnes d'una forma més personalitzada i eficaç. L'assoliment en l'aprenentatge és el nucli de l'acció de l'equip directiu i docent en un marc organitzatiu flexible basat

en els assoliments efectius. Aquest és el canvi protagonitzat pels països líders en educació.

Tot això, tenint en compte que falten molts aspectes que caldria revisar i continuar analitzant per a poder confirmar si són els factors interns o externs la causa del fracàs escolar, com per exemple; posar a prova els diferents mètodes d'ensenyament innovadors, estudiar l'efecte de cobrir les necessitats de les famílies sobre les millores en el rendiment dels progenitors, estudiar les necessitats del professorat per poder cobrir-les, etc. I, així, continuariem la nostra línia de treball.

L'Educació és la millor inversió. Però, com diu Leena Luisvaara *“una educació adaptada a l'era actual, moderna, flexible, personalitzada, lliure, i sobretot, amb amor a l'aprenentatge”*.

Com a resultat de les propostes anterior, el sistema educatiu espanyol milloraria, tant que podria evitar o reduir el seu actual fracàs. No obstant això, per fer-ho ha de ser capaç de donar al pas a una nova educació i deixar davant l'educació del segle XX.

13. Bibliografia

Fullan, M. (2019) *El matiz. Por qué unos líderes triunfan y otros fracasan*. Madrid: Morata.

Marí-Klose, P. (2019) *La infancia que queremos*. Madrid: Catarata.

Navarra, A. (2019). *Devaluación continua*. Tusquets: Barcelona.

Rodríguez Martínez, C. (2019). *Políticas educativas en un mundo global*. Barcelona: Octaedro.

Trilla, J, (2019) *La moda reaccionaría en educación*, Barcelona: Laertes.

Uruñuela, P. (2019) *La gestión del aula*, Madrid: Narcea.

14. Webgrafia

El fracaso de la integración escolar de los inmigrantes. Recuperat al 1 de Juliol del 2020, a les 14:50 hores, des de

https://cronicaglobal.elespanol.com/politica/fracaso-integracion-escolar-inmigrantes_140840_102.html

Inmigración y abandono escolar en Catalunya. Recuperat al 1 de Juliol del 2020, a les 15:30 hores, des de

https://ced.uab.cat/PD/PerspectivesDemografiques_011_ESP.pdf

Wert, J. I., (2012). Comparecencia ante la Comisión de Educación del Congreso. Recuperat al 3 de setembre del 2020, a les 17:33 hores, des de

http://www.congreso.es/public_oficiales/L10/CONG/DS/CO/CO_031.PDF

La LOMCE y el abandono escolar. Recuperat al 23 agosto del 2020, a les 11:45 hores, des de

<https://core.ac.uk/download/pdf/78546921.pdf>

Embajada de la República Federal de Alemania, Sección de Asuntos culturales y educativos. . Recuperat al 17 de setembre del 2020, a les 20:40 hores, des de

<https://www.deutschland.de/es/topic/saber/el-sistema-escolar-aleman-de-un-vistazo>

<https://www.dw.com/es/el-sistema-educativo-alem%C3%A1n/a-2239631-0>

Domingo, A. y J. Bayona. 2010. "Los hogares de la población de nacionalidad extranjera en España en el año 2001". Papers de Sociologia 95(3):731-754. Recuperat al 15 de juliol del 2020, a les 10:30 hores, des de <https://doi.org/10.5565/rev/papers/v95n3.65>

El fracaso escolar entre hijos de inmigrantes casi duplica al de autóctonos. Recuperat al 27 d'agost del 2020, a les 09:30 hores, des de

https://elpais.com/ccaa/2018/07/16/catalunya/1531767783_385408.html

España lidera el abandono escolar temprano en Europa con su mejor dato. Recuperat al 15 d'agost del 2020, a les 20:00 hores, des de

https://elpais.com/sociedad/2014/04/11/actualidad/1397211917_985641.html?r_el=mas

La LOMCE y el abandono escolar. Recuperat al 23 d'agost del 2020, a les 15:12 hores, des de

https://elpais.com/politica/2016/09/22/actualidad/1474547487_655538.html

Causas del fracaso escolar. Recuperat al 23 d'Agost del 2020, a les 15:00 hores, des de

<https://educacion.idoneos.com/356087/>

Embajada de Bélgica. Recuperat al 19 de setembre del 2020, a les 15:30 hores, des de

<https://www.educations.es/study-guides/europe/study-in-belgium/>

Ministerio Polonia. Recuperat al 25 de novembre del 2020, a les 17:00 hores, des de

<https://www.educacionyfp.gob.es/polonia>

España es el país con mayor tasa de abandono escolar de la UE. Recuperat el 6 de novembre del 2020, a las 19:10 hores, des de

<https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20200422/espana-pais-mayor-tasa-abandono-escolar-ue-educacion-7936724>

Cifras del 2007 al 2017, por comunidad autónoma, género (2017) y por país UE (pág 25). Recuperat al 17 de novembre del 2020, a les 16:30 hores, des de

<https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano-mecd/dms/mecd/servicios-alcidadanomecd/estadisticas/educacion/indicadores-publicaciones-sintesis/datoscifras/Datosycifras1819esp.pdf>

Embajada de Finlandia. (2018). Educación en Finlandia. Recuperat al 18 de juliol

del 2020, a les 12:00 hores, des de

<http://www.finlandia.es/public/default.aspx?nodeid=36870&contentlan=9&culture=es-ES>

La LOMCE y el abandono escolar. Recuperat al 20 de juliol del 2020, a les 12:00 hores, des de

<http://www.fe.ccoo.es/ce481b7bdf4baa40b9113155f2e94bbb000063.pdf>

Embajada de Bèlgica. Recuperat al 10 de juliol del 2020, a les 16:00 hores, des de

<https://www.licenciaturaspregrados.com/Grado/Belgica/>

La Educación Prohibida - Película Completa HD. Recuperat al 23 de octubre del 2020, a les 16:00 hores, des de

<https://www.youtube.com/watch?v=-1Y9OqSJKCc>

El Éxito Educativo de Finlandia: Michael Moore. Recuperat al 20 de novembre del 2020, a les 17:00 hores, des de

<https://www.youtube.com/watch?v=2HGu5zyq5yl>

1. Annexos

Resultats enquestes

-1r de Batxillerat, tot un repte

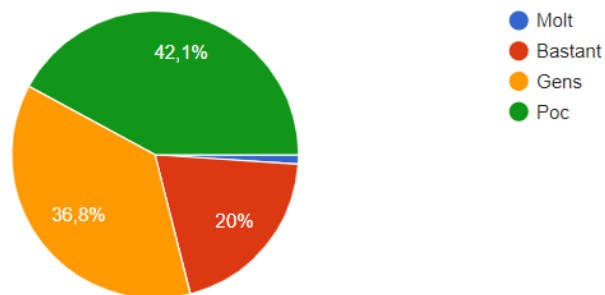
Enquesta 1r batxillerat

L'enquesta es dirigeix cap als alumnes de 1r de batxillerat dels instituts de Mataró. Comptem amb 108 respostes d'estudiants procedents de diferents tipus de col·legis, la meitat són d'un institut privat, i l'altre meitat, públic. La majoria dels enquestats són noies, i tenen 16 anys o més, així, havent complert la seva etapa d'educació obligatòria.

-Dificultat de l'Eso

Has trobat difícil l'ESO?

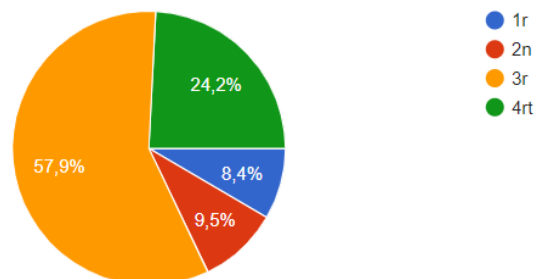
95 respostes

Tenint en compte els resultats obtinguts, podem observar que més del 70% de l'alumnat enquestat, troba poc o gens difícil l'ESO. Essent el 2n cicle els cursos en que la percepció de dificultat és major.

Quin és el curs que has trobat més difícil de l'ESO?

95 respostes

El percentatge més alt correspon a 3r amb un 57,9% i el següent pertany al curs de 4t amb un 24,2%. (mirar si poner causas). Relacionant els meus resultats amb la informació recollida de la cerca bibliogràfica, els cursos en que l'alumnat percep un grau de dificultat superior són 1r i 3r d'ESO. Tal i com podem observar en aquesta pregunta de la meva enquesta, tercer de l'ESO també suposa un canvi significatiu en l'alumnat enquestat. Un fet podria ser que la majoria d'instituts inicia un procés d'especialització dels alumnes. És a dir, comencen a triar optatives.

Seguint amb aquesta idea, podríem anticipar que l'alumnat enquestat troba difícil 4t d'ESO perquè és el moment en que s'ha de fer, obligatòriament, la tria d'optatives segons l'itinerari acadèmic-professional (formatiu vs acadèmic).

Perquè?

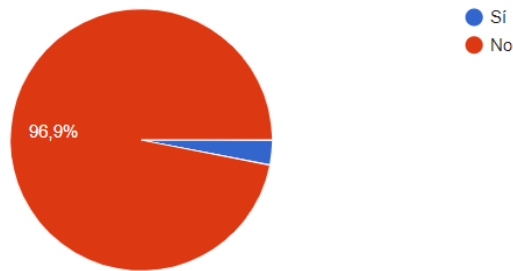
97 respostes

Relacionant la informació de la cerca bibliogràfica amb els resultats obtinguts, el motiu pel qual l'ESO és "molt difícil" és deguda a factors externs. En aquest cas, per motius de metodologies a l'aula i pel contingut acadèmic. Un percentatge significatiu, ubica la causa a factors interns, més concretament, a problemes personals.

Has repetit algun curs de l'ESO?

97 respostes

El 97,6% dels alumnes els que han respost l'enquesta i que estan cursant actualment batxillerat no han repetit curs, a diferència del 3,1%.

Perquè?

5 respostes

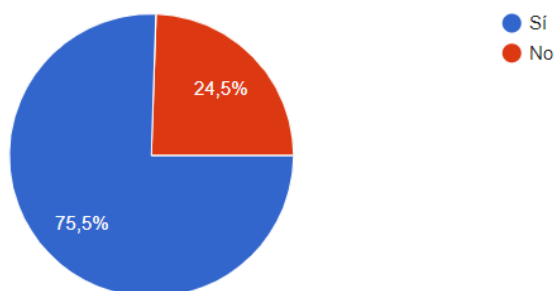
Relacionant la informació recollida en la cerca bibliogràfica, es pot tornar a confirmar la relació dels factors interns (problemes personals) amb la causa de la repetició.

Seguint amb la idea anterior, l'alumnat informa que el motiu principal són els problemes personals, ubicant la causalitat en factors interns. En aquest cas, tot i que no ho podem confirmar, podem intuir que la família és un aspecte clau en l'educació per a evitar el fracàs escolar i un abandó prematur dels estudis.

-Necessitats educatives

Han cobert les teves necessitats educatives?

98 respostes

Perquè?

36 respostes

obligan a memoritzar. Realment no vaig aprendre gran cosa, només aprenia el que m'interessava ja que ho buscava i aprenia pel meu propi compte

Perque la majoria de coses que et fan fer es basan en memoritzar informació anacrònica per despres vomitarla a un examen.

Perquè e acabat saben el necessari per poder passar de curs

Crec que poques coses que he après hem serviran en un futur

m'han ajudat la majoria de vegades que els necessitava

M'han ajudat

No u se

M'han ensenyat el que necessito

El 75,5% dels alumnes han contestat que sí, mentre que el 24,5% responen que no.

Poden o no haver-hi NEE concretes com per exemple; TEA, TM, etc. que no s'han cobert. I, també es pot fer referència als aprenentatges essencials que comparteixen tots els alumnes per al seu desenvolupament personal, social, que són expressats en el currículum regular. Els enquestats que contesten no, justificant el motiu per les metodologies, l'organització a l'aula, etc.

-Transferència dels aprenentatges

Veus alguna relació amb el que has estudiat i amb el que et trobes al "carrer"? Creus que has estudiat conceptes importants?

98 respostes

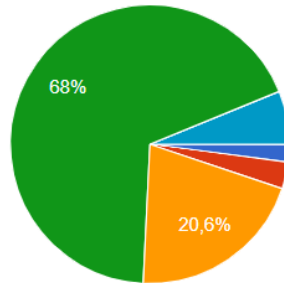
No
Si
no
No. Si pero al dia a dia no els aplico (normalment).
La veritat poques de les coses que he après m'han ajudat fora de l'escola.
si
No hi trobo moltes coses, alguns si d'altres no.
Ara mateix no em ve cap, però segur que si.
Crec que si hi ha una relació bastant intensa, tot i que no hem estudiat conceptes importants. És a dir, amb els coneixements que obtenim podem fer-los servir per ña vida diària: tot i que moltes coses aparentan no

Quan parlem aquí d'educació, no ens referim exclusivament a l'escolarització sinó a l'oportunitat d'adquirir formació de manera permanent i al llarg de tota la vida, partint d'una educació bàsica en la infància i la joventut i que, aquesta, permeti transferir els aprenentatges. El currículum escolar és competencial, en el qual es treballa el desenvolupament personal i social de l'alumne i es valora les seves capacitats i habilitats per aprendre a aprendre i transferir els seus aprenentatges a la vida diària. Tot i estar present aquest currículum, els estudiants diuen que no hi veuen la relació entre la vida diària i l'escola.

-Orientació acadèmica

Quan acabis batxillerat, que creus que faràs?

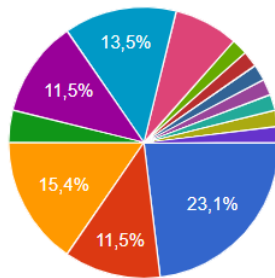
97 respostes

- Segur que no seguiré estudiant
- Continuaré als meus estudis si no arribo a trobar treball
- Probablement seguiré estudiant
- Estic segur/a que seguiré estudiant
- Probablement no seguiré estudiant
- No en tinc idea

Perquè creus que no tens clar el que vols estudiar?

52 respostes

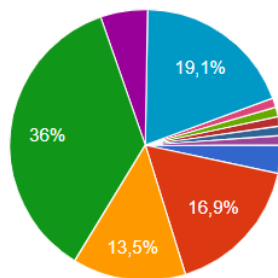

- No he rebut cap informació sobre les...
- Mai m'he plantejat el que volia fer des...
- Crec que l'escola no fa un assessoram...
- A l'escola, no he despertat la meva vo...
- No he rebut cap procés d'orientació v...
- Mai he trobat les meves aptituds, dest...
- Mai he buscat les meves aptituds, des...
- Perquè no m'aclaro jo, no sé el que m'...

▲ 1/2 ▼

Els que seguirán estudiant, teniu clar que estudiareu?

89 respostes

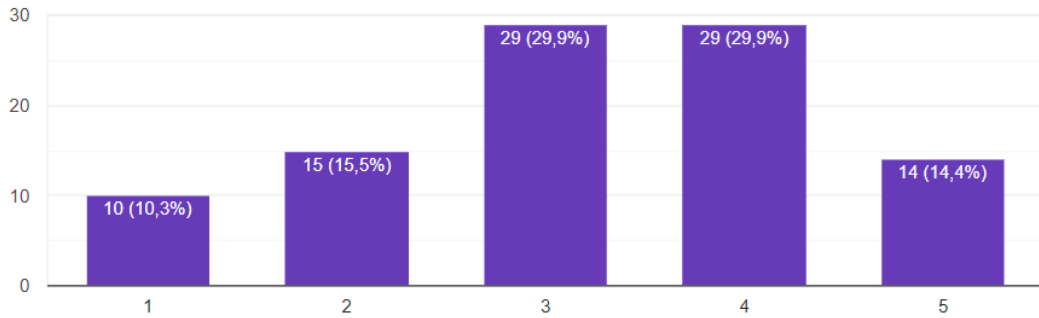

- No, es depen de la nota de sele
- Estic entre dues carreres
- Estic entre tres o més carreres
- Sí, estudiaré una carrera
- Faré un cicle formatiu
- No tinc clar el que vull estudiar, però ti...
- Aprendre idiomes quan acabi batxillerat
- Entre una carrera o un grau superior

▲ 1/2 ▼

La formació que rebo m'està ajudant a orientar els meus interessos i preferències

97 respostes

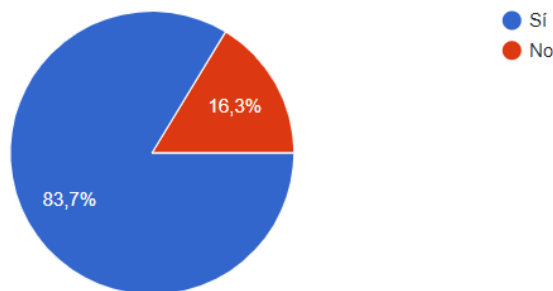

El 88% dels alumnes actuals de 1r de batxillerat, volen continuar estudiants, però, el vertader problema es troba en l'alt percentatge (més del 50%) dels enquestats que no saben el que volen continuar estudiant. Els motius pels quals no tenen clar els estudis que volen emprendre, poden ser per motius personals (manca d'autoconeixement) i externs (manca d'informació sobre estudis postobligatoris). Les estadístiques mostren una mala orientació acadèmica-professional (a l'ESO), bo i així, es mostren satisfets amb l'orientació rebuda a batxillerat.

-Conseqüència, desigualtats i desavantatges en el confinament i metodologies

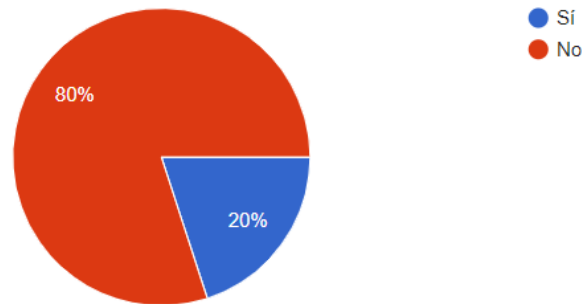
En el confinament, disponies d'un ordinador únicament per a tu per poder seguir les classes i fer les feines?

98 respostes

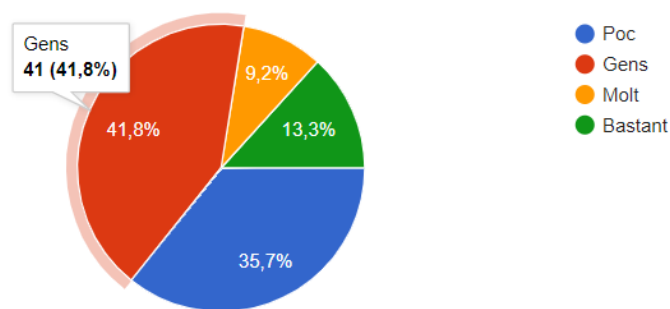
En el cas de que no hages pogut seguir les classes, l'escola t'ha facilitat algun dispositiu.

10 respostes

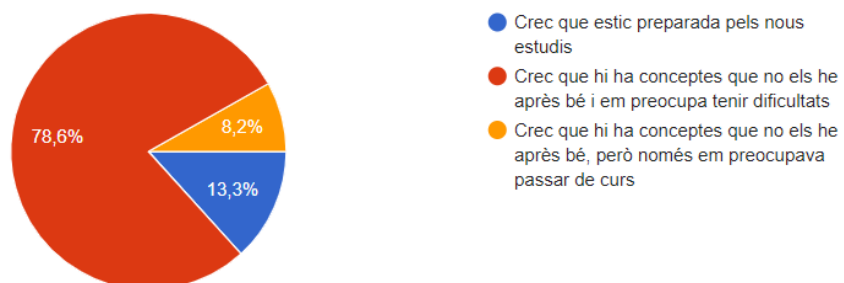
El fet de no haver assistit al centre durant el 3r trimestre ha provocat adaptar les classes i fer-les telemàtiques. Aquest format t'ha funcionat per entendre i aprendre tot el que t'ensenyaven?

98 respostes

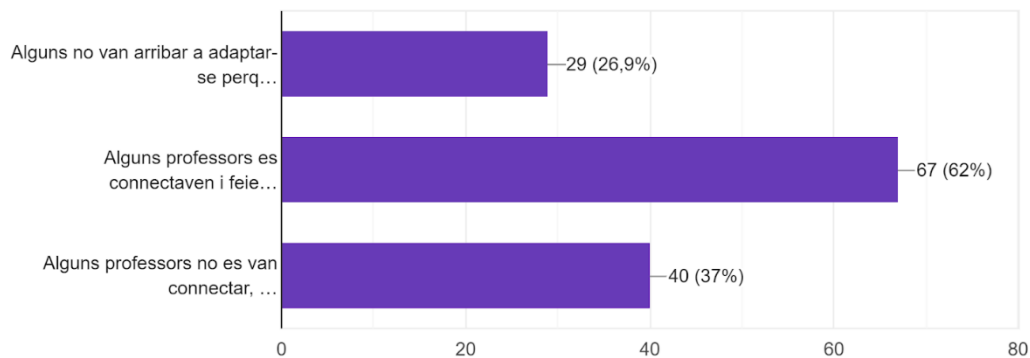
La metodologia que s'ha fet servir aquest 3r trimestre (comunicació virtual), com creus que t'afecta per aquest nou curs 20-21?

98 respostes

Com es van adaptar els docents a la situació de confinament?

108 respostes

Tot i que la majoria de persones disponien d'un ordinador, un 16,3 per cent no en tenia. El que dificulta seguir les classes amb normalitat, i provoca un endarreriment respecte als altres alumnes. Tan sols el 20% han rebut un dispositiu per poder seguir les classes telemàtiques realitzades el darrer curs. Més dels 70% dels enquestats creuen que no han après els conceptes treballats durant el confinament i, per tant, durant les classes telemàtiques del 3r trimestre i, alhora, manifesten estar preocupats per tenir dificultats per encarar el nou curs. En l'àmbit docent, més del 50% dels estudiants coincideixen en la falta d'adaptació pel part del professorat i la manca de connexió durant les classes. Tot i que no podem confirmar els resultats i no hem pogut valorar el grau d'implicació de l'alumnat durant aquest període d'aprenentatge telemàtic al que es van veure obligats.

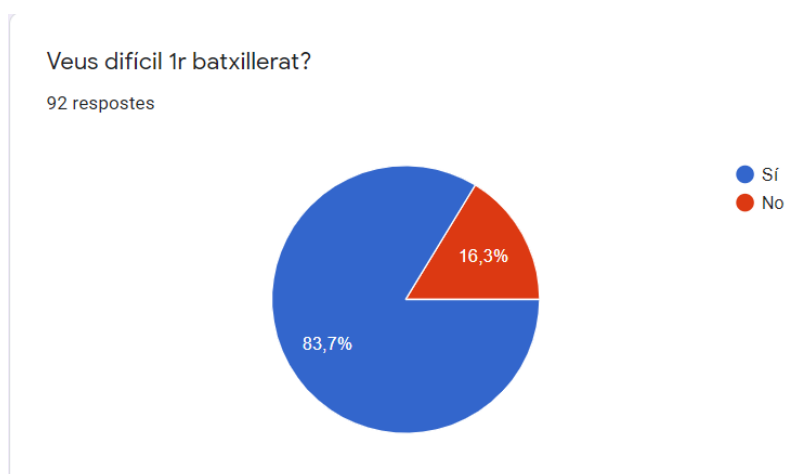
Amb els resultats obtinguts, podem veure una falta d'orientació acadèmica en el curs escolar d'etapa obligatòria, el que pot anticipar un fracàs escolar. Valorant els aspectes a tenir en compte en les respostes sobre la dificultat de l'Eso, el perquè d'aquesta, o altres en relació en l'àmbit personal, podem veure com el pes recau en factors externs, com la metodologia, l'organització a l'aula, i com hem fet menció anteriorment, a l'orientació. Encara que, hi poden intervenir factors interns de caire personal.

-Educació en temps de pandèmia

Enquesta 1r batxillerat (II part)

L'enquesta es dirigeix cap als alumnes de 1r de batxillerat dels instituts de Mataró. Comptem amb 91 respostes d'estudiants procedents de diferents tipus de centres, públics i concertats. La majoria dels enquestats són noies, i tenen 16 anys o més, així, havent complert la seva etapa d'educació obligatòria. L'objectiu, també, és poder fer una comparació amb l'anterior enquesta distribuïda en moments diferents.

-Dificultat de 1r batxillerat

Tenint en compte els resultats obtinguts, podem observar que més del 80% de l'alumnat enquestat, troba difícil 1r de batxillerat. Essent conscient que és el primer curs de l'etapa postobligatòria.

En el cas que responguis "Si", perquè ho veus difícil?

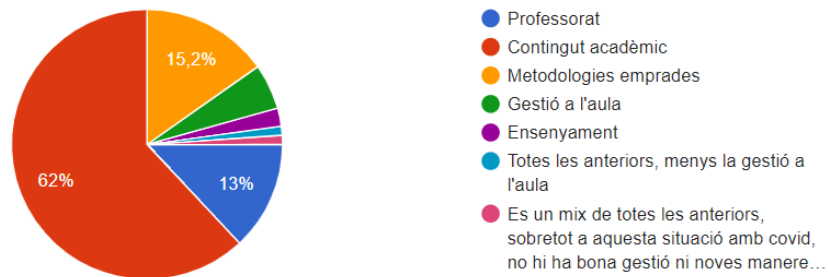
77 respostes

En què has basat la valoració d'aquesta percepció?

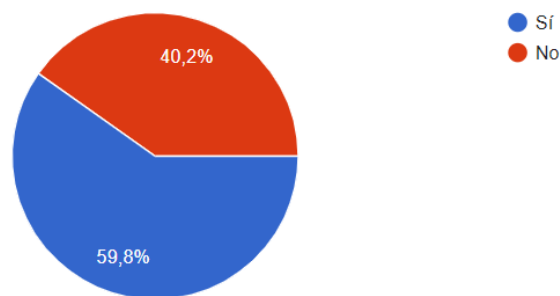
92 respostes

D'entre tots els ítems que es facilitaven a l'alumnat, la majoria considera que la dificultat rau en les metodologies que, actualment, fan servir els docents; seguidament de l'afectació de la pandèmia i l'obligació d'estudiar a casa, juntament amb el contingut a treballar. En relació a aquests darrers dos ítems, van molt lligats, ja que si els continguts treballats al curs anterior no estan consolidats, els nous aprenentatges poden resultar més difícils. Tot i que les percepcions són quelcom individuals, personals i subjectives, l'alumnat ha basat la seva resposta en un concepte objectiu: el contingut acadèmic.

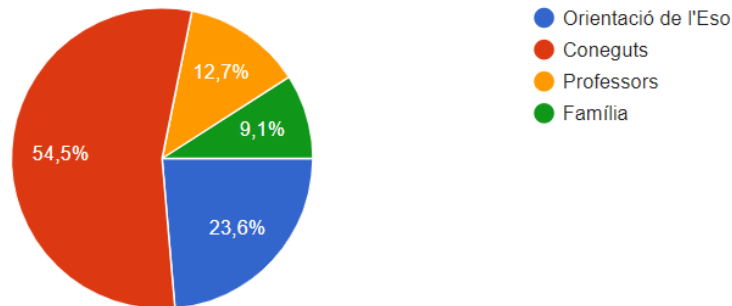
Esperaves que fos així 1r batxillerat?

92 respostes

En el cas que contestis "sí", com ho sabies?

55 respostes

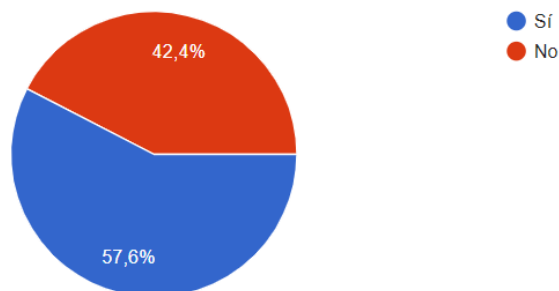

Gairabé el 60% ja s'havia amb el que s'hauria d'enfrontar en aquest curs. D'altra banda, el 40% no s'esperava que fos d'aquesta manera. La percepció de dificultat sempre s'ha basat en comentaris i experiències dels altres.

-Coronavirus i Educació

Has patit algún confinament en el que portem?

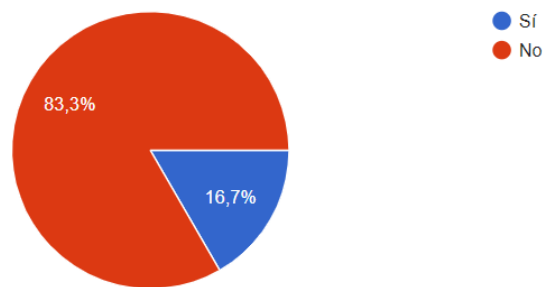
92 respostes

Gairebé al 60% dels alumnes enquestats, han patit algún confinament en el que portem de curs. Tenint en compte que l'enquesta va ser distribuïda al vint de novembre. Portant, així, dos mesos i uns dies a l'escola. Malgrat això, hi ha un 42,4% que no ha hagut d'estar a casa. La majoria dels confinament ha estat grupal, però unes 20 persones ha patit un confinament individual i això suposa, un endarreriment envers els altres.

Si ha estat individual, has pogut seguir bé les classes?

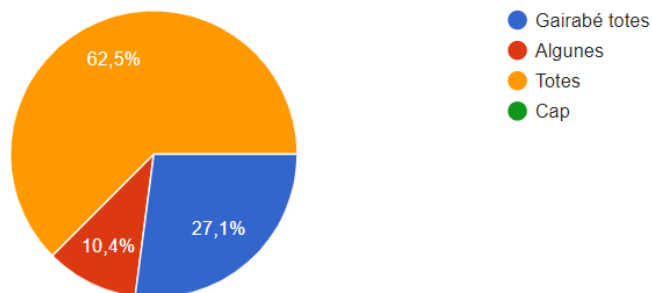
18 respostes

En el cas individual, més del 80% no ha pogut seguir bé les classes. Això es pot deure a molts motius. El motiu principal és que els companys fan la classe i ells només reben els materials (deures) del que han de fer. Això s'ha pogut revertir una mica en el moment que hi ha un aprenentatge híbrid i uns dies tot el grup fa classes telemàtiques. La principal afectació, és que es perden les explicacions del professorat i no poden aclarir dubtes correctament, ja que han de fer servir plataformes digitals (via mail, bàsicament) per comunicar-se amb el professorat.

En el cas grupal, heu presenciat de forma virtual totes les classes?

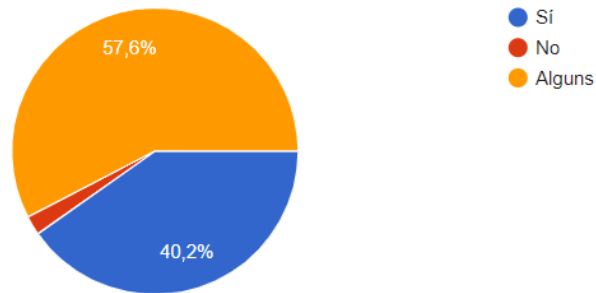
48 respostes

La majoria dels alumnes amb més d'un 60% ha pogut presenciar totes les classes, un 27,1% gairebé totes, i amb un percentatge molt inferior "algunes". Relacionant aquesta enquesta amb l'anterior, podem veure com ha hagut un canvi bastant exponencial, considerant que l'opció "d'algunes" en l'altre, era molt elevada. Més del 90% coincideix amb que l'horari durant el confinament s'ha respectat. Mentre que en l'altre enquesta, no era així.

Els professors s'adapten a les classes online durant el confinament?

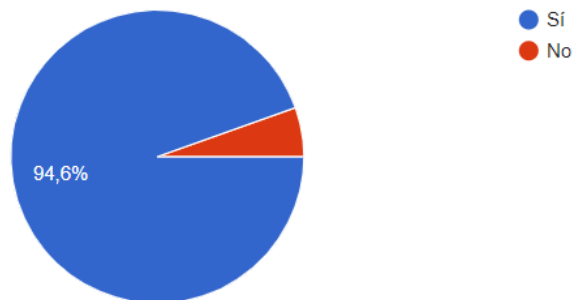
92 respostes

En general, la majoria s'adapta. Considerant que d'aquest 57, engloba els alumnes que pensen que hi ha alguns que "sí" i que "no". Podem veure com "guanya", a grans trets, l'adaptació.

Disponies d'un dispositiu adequat per seguir les classes telemàtiques?

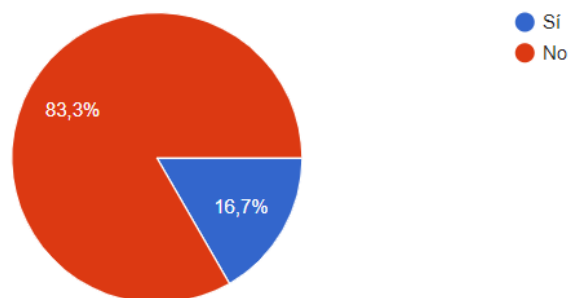
92 respostes

La majoria dels alumnes disponien d'un dispositiu per seguir bé les classes, exceptuant d'alguns alumne que no en tenia. Comprant amb l'anterior enquesta, podem veure, que ha crescut l'alumnat que disposa d'un dispositiu.

En el cas que no, t'han facilitat algun dispositiu?

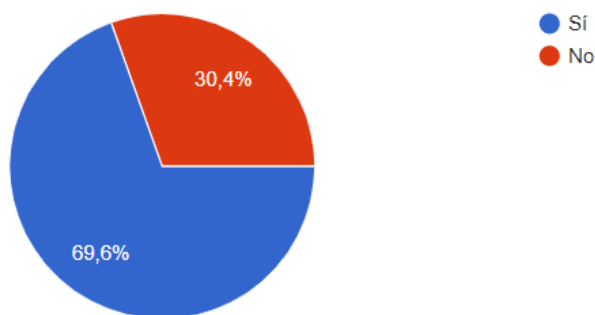
12 respostes

La majoria de l'alumnat que no tenia dispositiu, no l'han facilitat cap dispositiu. Sorprenentment, en l'anterior enquesta s'han facilitat més dispositius per aquests estudiants en aquest període que en l'altre.

Creus que ara s'ha millorat la manera de donar classes de forma telemàtica?

92 respostes

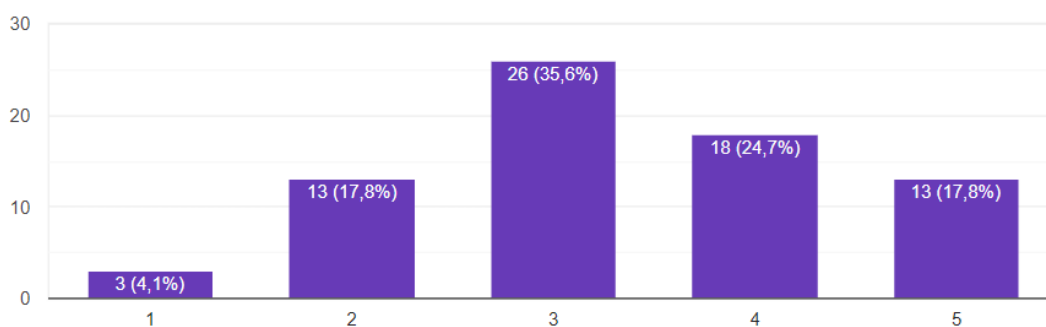

Casi un 70% de l'alumnat enquestat pensa que s'ha millorat la forma de donar les classes respecte el mes de març. Tot i així, un percentatge significant pensa que no ha hagut un canvi.

Valora com t'ha afectat el fet de no haver assistit a classe durant el confinament, en cas que l'hagis patit. considerant 1 menys i 5 més.

73 respostes

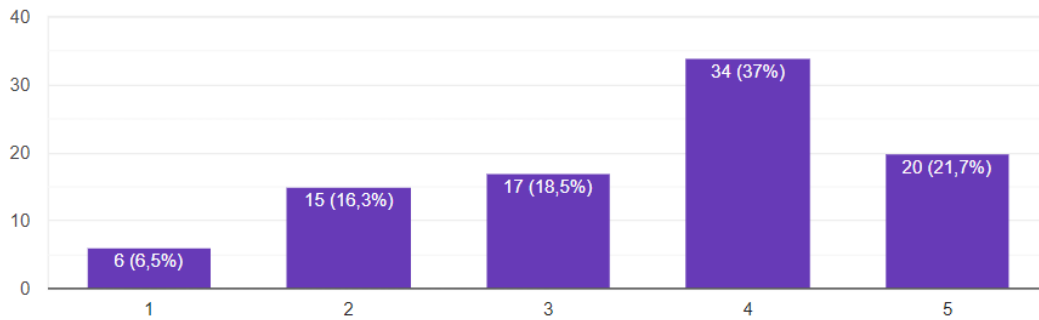

La majoria dels alumnes enquestats creuen que els afecta molt el confinament, pel que fa al seguiment del ritme acadèmic.

Valora com t'està afectant ara, el fet de no haver assistit a classe durant el 3r trimestre de l'any passat. considerant 1 menys i 5 més

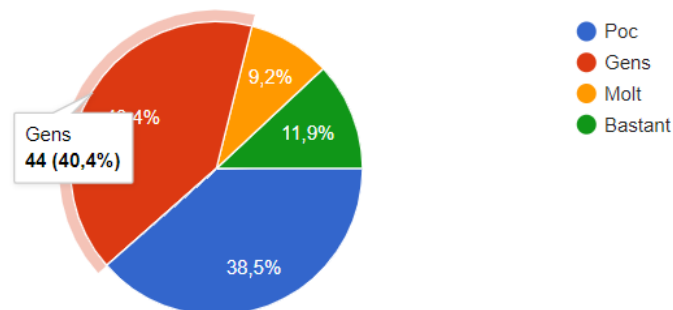
92 respostes

La majoria dels alumnes enquestats creuen que els afecta molt el confinament produït durant el 3r trimestres, pel que fa al seguiment del ritme acadèmic.

El fet de no haver assistit al centre durant el 3r trimestre ha provocat adaptar les classes i fer-les telemàtiques. Aquest format t'ha funcionat per entendre i aprendre tot el que t'ensenyaven?

109 respostes

Comprant els resultats de preguntes semblants en moments diferents, podem veure com coincideixen els resultats. Ja que, la majoria dels alumnes responen que els hi afecta. I, en l'anterior enquesta veiem com l'alumnat responia que no ha entès ni après el contingut del que ensenyaven.

-Metodologia

De quina manera valoraries el seguiment que fas de les classes?

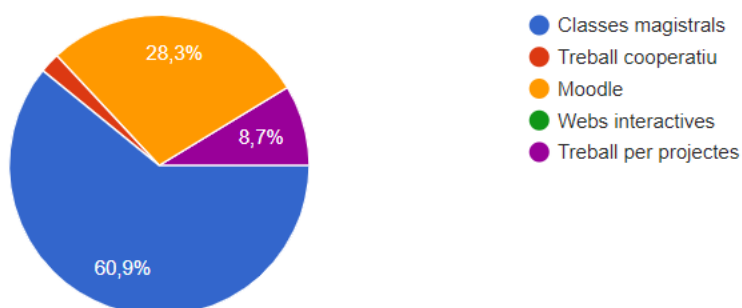
92 respostes

A trets generals, l'alumnat presenta moltes dificultats d'adaptació a les classes telemàtiques. La majoria dels enquestats manifesten que el seguiment no és senzill, especialment pel que fa a l'horari i el llindar atencional durant tota la jornada davant d'una pantalla.

Metodologia principal emprada a les classes pels professors

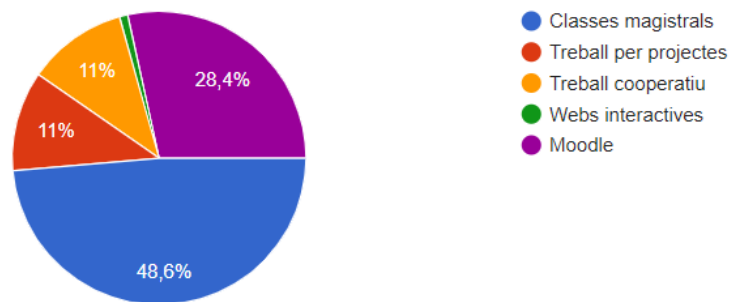
92 respostes

Amb això podem comprovar que tot i la necessitat de fer servir altres metodologies més atractives per facilitar l'aprenentatge i captar l'atenció de l'alumnat, el professorat continua fent servir la classe magistral tot i la barrera present.

Quina era la principal metodologia que feia servir la teva escola durant l'ESO?

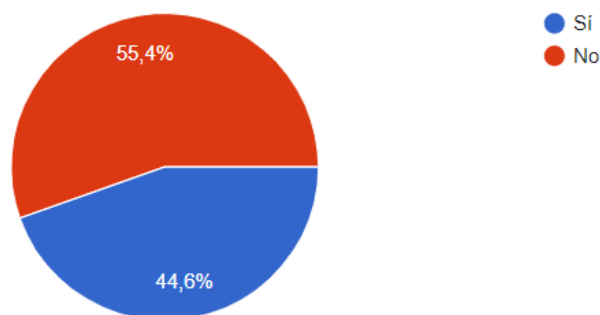
109 respostes

Veiem com en l'etapa educativa de l'ESO, el treball cooperatiu i el treball per projectes tenia un percentatge bastant considerable. Podem observar, que la metodologia entre l'etapa de l'ESO i la de batxillerat, canvia. Prenent així, més importància, les classes magistrals i disminuint ambdós possibles treballs.

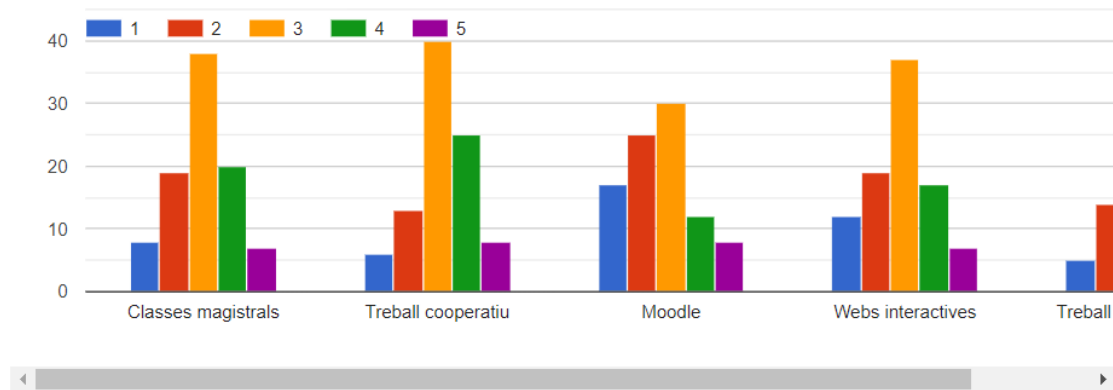
T'agrada aquesta metodologia?

92 respostes

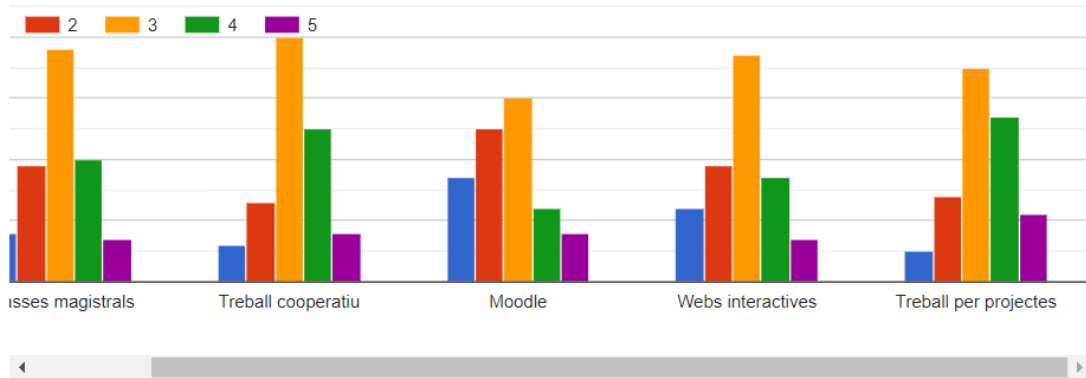

Més de la meitat dels estudiants no els hi agrada la metodologia emprada.

Valora del 1 al 5 les següents metodologies. Considerant de menys a més efectivitat.

Valora del 1 al 5 les següents metodologies. Considerant de menys a més efectivitat.

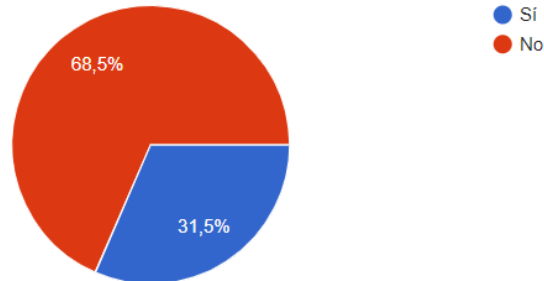

Els alumnes valoren negativament; moodle i webs interactives. Prefereixen l'explicació teòrica del professorat (classe magistral) acompanyada d'activitats cooperatives i projectes.

-Transferència dels aprenentatges

Creus que els conceptes que treballes a l'aula pots són significatius (els pots relacionar) i transferir-los (extrapolar) al teu dia a dia?

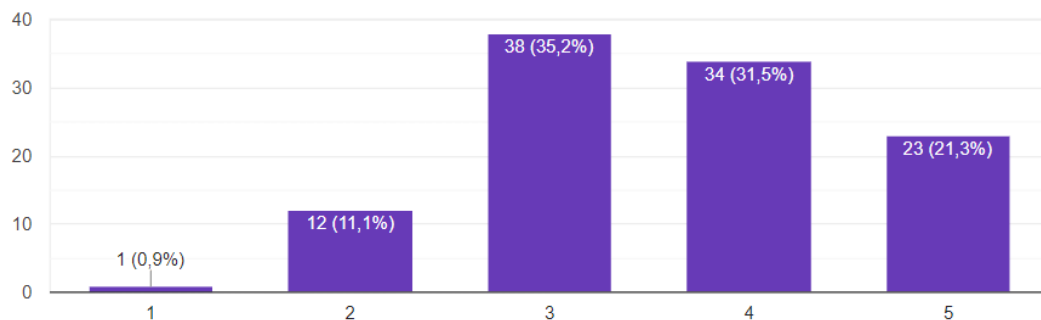
92 respostes

Arribant a un 70%, els alumnes pensen que els coneixements de l'aula no els poden relacionar, i, així, extrapolar al seu dia a dia.

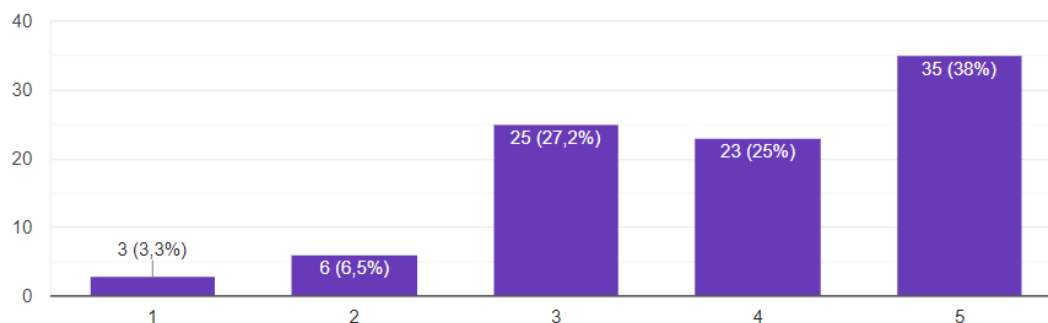
La formació que rebo només m'aporta coneixements teòrics

108 respostes

La formació que rebo nomès m'aporta coneixements teòrics. De menys a més

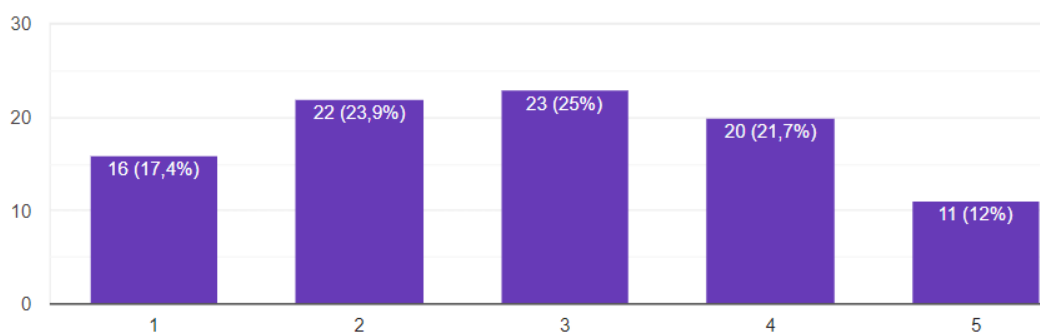
92 respostes

Comparant els resultats amb l'anterior enquesta, podem veure com el percentatge que creu que la formació que rep tan sols els hi aporta coneixements teòrics ha incrementat considerablement. Tot això, tenint en compte que l'enquesta s'ha passat a batxillerat i que l'alumnat s'està preparant per la universitat (inicialment) i que, per tant, necessiten una bona base de "cultura general"

La formació que rebo a batxillerat m'aporta una major maduresa intel·lectual i personal. De menys a més

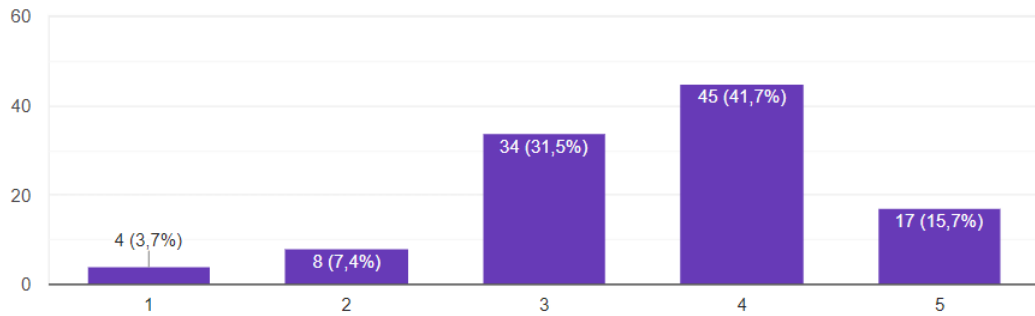
92 respostes

La formació que rebo en el batxillerat m'aporta una major maduresa intel·lectual i personal

108 respostes

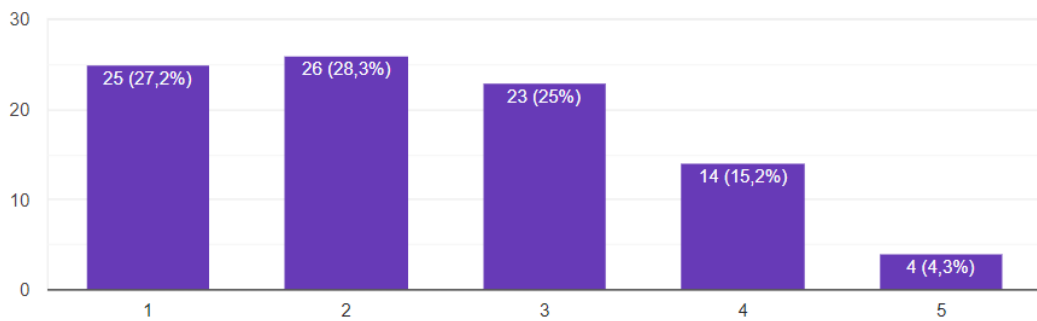

Ha disminuït bastant l'opció 1 i 2, veien així, com els alumnes consideren que batxillerat els aporta una major maduresa intel·lectual i personal.

La formació que rebo m'aporta habilitats pràctiques. De menys a més

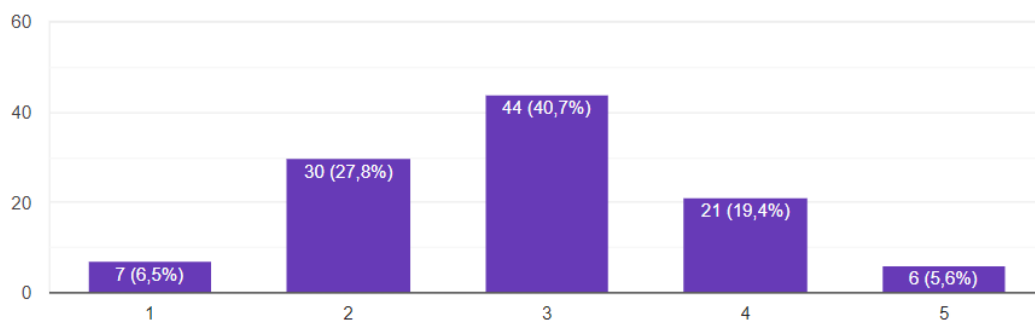

92 respostes

La formació que rebo m'aporta habilitats pràctiques

108 respostes

Ha canviat enormement la percepció dels estudiants respecte a les habilitats pràctiques.

Mentre que en la primera enquesta podem observar com l'alumnat pensava que batxillerat els aporta entre gens i poques habilitats pràctiques, en aquesta, veiem una gran disminució entre aquestes opcions, que finalment, acaben situant aquesta visió al número 3. Coincidin ambdós enquestes que els estudiants casi no escullen el major grau (5).

Amb els resultats de l'enquesta podem dir que no s'ha buscat una solució a la bretxa digital durant el primer trimestre, moment en que es reprenen les classes presencials i ja anticipàvem que hauria alumnes sense dispositius digitals des del març. Sorprenentment, s'ha distribuït més dispositius en el període de Març, que en els confinaments d'ara. La majoria dels alumnes de 1r de batxillerat, consideren que no poden extrapolar els coneixements de l'aula, tenint en compte que, es treballa per competències, el que porta a establir una relació entre l'escola i la vida diària. Podem observar, que la metodologia entre l'etapa de l'ESO i la de batxillerat, canvia. Prenent així, més importància, les classes magistrals i disminuint ambdós possibles treballs.

Amb això podem comprovar que tot i la necessitat de fer servir altres metodologies més atractives per facilitar l'aprenentatge i captar l'atenció de l'alumnat, el professorat continua fent servir la classe magistral tot i la barrera present.

Entrevistes

→ **Sven Zimmerschied** (director de l'escola de secundària Friedensburg de Berlín i membre de la coordinació de les escoles de Berlín)

-Quins estudis tens?

He estudiat Física i matemàtiques, sóc actual professor d'aquestes matèries i director d'aquesta escola, a més de coordinador de les escoles de Berlín

-Vas tenir alguna dificultat en continuar estudiant?

Me he formado en otros países, como ahora. Singapur, uno de los estados más

prestigiosos a nivel educativo. He tenido alguna dificultad para entender y comprender con excelencia del idioma. Aunque, con el tiempo todo iba mejor. Siempre con esfuerzo y constancia todo es posible. Pero, no, no he tenido ninguna dificultad si te refieres a nivel económico. Ya que siempre me han ayudado desde el estado o en casa.

-Que entenem per èxit o fracàs escolar? Intervé el futur de l'alumne?

A nivel educativo podemos llegar a entender que el fracaso escolar se corresponde a no lograr las expectativas marcadas por el sistema educativo correspondiente. El éxito, por contra, podemos entenderlo como aquellos estudiantes que logran pasar de curso sin dificultad alguna, o, dificultades que pueden mejorar y en algunos casos, desaparecer. Sin embargo, a mi parecer, es mucho más que pasar o no pasar, ya que como usted me pregunta en la siguiente intervención (¿Interviene el futuro del alumno?) es allí dónde me gustaría llegar. Ya que, el éxito escolar debe ir acompañado de un futuro que muestre las habilidades desarrolladas. Cuántas veces hemos oído hablar de alguien que en la escuela no ha sido un buen estudiante, y, por lo tanto, no ha sido “exitoso”, pero ha tenido un buen futuro. Y, eso, es sin duda, responsabilidad de la persona. Ser capaz de hablar con tu entorno, resolver problemas, contactar con gente, mostrar capacidades cercanas al mundo laboral, etc. Son aspectos que no siempre se evalúan en la escuela y al fin y al cabo, son lo que necesariamente todos los estudiantes van a necesitar. Es cierto, que normalmente, una cosa va acompañada de la otra, pero no siempre es necesario. Así que, para mí, el éxito o el fracaso, no se queda únicamente plasmado en la escuela, si no, que hay que ser capaces de trasladar el conocimiento y todo el aprendizaje a nuestra vida cotidiana.

-Com s'avalua i detecta el fracàs escolar? Cadascú té la seva manera de fer-ho?

Veamos, en principio, a partir del séptimo curso, ya se valora las dificultades del alumno, si no corresponde y no responde a la mayoría de la clase, valoramos su deficiencia en materias como; matemáticas, español, alemán, etc. así, dándoles, una oportunidad para desenvolverse en otro espacio. Ya que, dejarlo junto a la

clase, sería hacerle sufrir demasiado, porque no llegaría al nivel de toda la clase. Entonces, para no hacer perder el tiempo a nadie, optamos por formarles en otro ámbito que pueda interesar. Porque si los dejamos con dichas dificultades en la clase, no estarían potenciando sus habilidades más prestigiosas. Así que, es una buena forma y una oportunidad para ayudar y dejar su debido espacio y tiempo a los alumnos que lo necesiten. En el sistema educativo alemán, cuando los niños cumplen once años se les divide en tres grupos en función de sus notas y de su velocidad de aprendizaje. Los que cuentan con mejores resultados académicos continúan su formación en el gymnasium, que les conduce al bachillerato y les prepara para la prueba de acceso a la Universidad. Al resto, se les prepara para profesiones más técnicas. En función de las notas, los profesores elaboran un informe en el que determinan si el estudiante tiene las capacidades para ir al gymnasium, al realschule o al hauptschule. Estas últimas dos opciones son escuelas de nivel medio que finalizan con 16 años y que les conducen a profesiones más técnicas, fundamentalmente a módulos de Formación Profesional (FP) y FP Dual, que consiste en compaginar durante dos años los estudios con prácticas en una empresa, de forma intercalada. El modelo es flexible y permite a los alumnos del realschule y hauptschule presentarse a la prueba de acceso a la Universidad, pero en lugar de hacerlo a los 18 años, lo pueden hacer a los 21: deben realizar un curso de dos años que les prepara para el bachillerato, y luego matricularse en el bachillerato durante tres años. La velocidad de aprendizaje es distinta. El modelo suscita polémica entre los expertos por segregar a los alumnos a una edad tan temprana. Sin embargo, Alemania tuvo una tasa de abandono escolar (jóvenes de entre 18 y 24 años que no siguen estudiando y que cuentan, como mucho, con la educación secundaria) del 10,1% en 2015, inferior a la media europea que se situó en el 11% y muy por debajo de la española, del 20%, según datos de Eurostat. Las principales causas del abandono escolar, según la Comisión Europea, son los problemas personales o familiares, las dificultades en el aprendizaje, una situación socioeconómica frágil o las relaciones entre profesores y alumnos. No es que cada uno tenga su forma de hacer, porque todos seguimos este camino para ayudar en el proceso de aprendizaje de los estudiantes. En el octavo curso, ya deciden qué camino quieren seguir junto al tutor correspondiente. Hay que decir, que la orientación, es muy importante para nosotros, por eso ya les

acompañamos desde un primer momento.

-Després de l'educació obligatòria, sinó volen seguir estudiant, l'estat va darrere d'aquestes persones?

Hay que tener claro, que nosotros hacemos de los alumnos unos ciudadanos capaces de lograr y alcanzar aquello que se proponen. Si no quieren seguir estudiando, el estado se empeña a pagarles cursos de formación profesional, a llevarlos a la universidad, etc. Lo importante es que continúen estudiando o formándose para el mundo laboral. El estado no se vence, sino que sigue luchando para que haya menos personas sin formación post-obligatoria. Pensamos que los alumnos son el futuro, por ello, queremos tener una sociedad bien formada. Perdón, antes he dicho que cuanto menos gente no formada, mejor, pero, la realidad es que nuestro objetivo es que no haya nadie sin formación. En Alemania tener o no dinero, no llega a ser un impedimento para el estudiante.

-Quines són les estadístiques de fracàs escolar? Quines creus que són les causes? El gènere té a veure? Sembla existir una pauta temporal reiterativa en el cicle de l'abandó i l'exclusió escolar: males qualificacions, desatenció i desagafo creixents, fracàs escolar, abandó o expulsió i deserció escolar irreversible. Hi ha alguna manera d'impedir que aquesta cadència i aquest patró es repeteixin?

Las causas del fracaso escolar pueden ser diversas, pero las que vivimos a menudo, son de carácter interno. Es decir, problemas personales o relacionados con la familia. Por otro lado, encontramos aquellas causas, de las cuales el alumno no puede tener control sobre ellas, sea la exigencia de la escuela, la política, etc. Las estadísticas de fracaso escolar en Alemania, Berlín son las siguientes; en la Eso, el siete por ciento de los alumnos no acaba y en bachillerato, el trece por ciento de alumnos no acaba. Verdaderamente, el género tiene mucho que ver, ya que según las estadísticas las mujeres tienden a no abandonar tanto como los hombres. Podrían intentar ver el patrón en el que se corresponden los alumnos, e intentar integrarlos adaptándose a la clase correspondiente. Pero, ya te digo que yo no se como lo haría exactamente, ya

que se necesita de mucho conocimiento y formación para poder elaborar un plan de inserción.

-Adeqüeu l'aprenentatge a la personalitat de cada alumne?

Hay pocos planes de personalización, ya que cada persona corresponde a un camino distinto que ya está premeditado anteriormente por el sistema educativo alemán. Pero destaca que, los alumnos discapacitados, tienen su plan. Están dentro de la escuela, pero en un aula diferente, ya que presentan parecidos de discapacidad. Tenemos al profesorado preparado expresamente para los alumnos que lo necesiten. Son docentes formados, y que además siguen su formación durante su estancia.

-Si utilitzeu competències, per què i per a què ensenyar i aprendre competències? S'ensenyen i s'aprenen realment les competències? Com transformar un currículum basat en una llista de continguts en un inspirador basat en competències?

Me impacta su pregunta, porque me imagino que si la haces, es porque no está presente en su país, o, porqué tiene curiosidad sobre ella. Es una buena pregunta, más que nada porque el sentido de la educación, es poder hacer un traspaso de conocimientos del aula a la vida diaria. Sino, me pregunto ¿Qué sentido tiene la educación? Intentamos mantener presente siempre en el aula la competencia, que ayudará a los alumnos a desenvolverse como ciudadanos que aportan a la sociedad. Es más que necesario, hay que enseñar por competencias y aprender desde estas mismas. En nuestro caso, intentamos hacer directamente esta lista de contenidos con las mismas competencias. Nosotros aparte de la teoría, o, con la teoría, incluimos un plan de orientación. Tenemos 4 horas semanales dedicadas única y exclusivamente para dejar que los alumnos hagan aquello que les gusta, sean; arte, música, etc. A parte, para hacer que la escuela sea un reflejo de la sociedad, tenemos una hora semanal en la cual los alumnos pueden ir a empresas para hacer prácticas y ver aquello que les gusta, si seguir o no, si de verdad les llene, y diversos aspectos más. Así poder evitar, que escojan alguna cosa que no les guste.

-Quan avalueu, teniu clar la seva finalitat principal?; quins objectius

busqueu amb l'avaluació? S'ajusta la vostra manera d'avaluar a aquesta finalitat?. Esteu segurs que aconsegiu els objectius establerts?

Sí, valorar el aprendizaje y el proceso de aprendizaje. Es decir, hay que ser capaces de reflejar el aprendizaje y su proceso en un informe. No solamente poner una nota y dejar que ella hable por sí sola. Hay que ir un poco más allá, sino la evaluación no tendría mucho sentido. Hay que ser muy descuidado para olvidarlo. Así que, si que tenemos claro nuestra finalidad principal y se ajusta nuestra manera de evaluarla.

-Es pot mesurar la qualitat del professorat? Una vegada han guanyat la plaça en oposició, els funcionaris docents no són sotmesos a cap mena d'avaluació sistemàtica

Cuando el profesor gana una plaza, por decirlo de alguna forma, ya no hay vuelta atrás. Es decir, no se puede echar al profesor, a menos que haya un caso muy grave o algo por el estilo. Aunque siempre atendemos a las quejas que haya de cualquier docente, y, en caso, de ser repetitiva para uno mismo, hablamos con él o ella y le hacemos llegar las quejas.

Si fuera necesario, les volvemos a someter a un curso de docencia, ya que no se puede echar, por lo menos reeducar en lo que haga falta.

-Intenteu alliberar el temps dels professors perquè puguin convertir-se en assessors, mentors o tutors personals dels seus alumnes?

Los profesores a menudo, tienen bastantes cosas que hacer, aunque liberamos parte de su tiempo para dedicarlo al alumno, y, así hacer un buen seguimiento de él o ella.

- La sobrecàrrega dels plans d'estudi és en part responsable que les jornades escolars dels alumnes no acabin quan abandonen les aules. Les tasques escolars afegeixen hores a la seva jornada escolar i converteix els seus dies en interminables jornades laborals. Hi ha alguna manera de delimitar-les, d'evitar les sobrecàrregues i d'assignar un temps per a cada cosa? Penses que serveixen les tasques a realitzar a casa o han d'erradicar-se? Són necessàries les tasques? Quina quantitat és

pertinent?

No hace falta excederse con las tareas, hay que intentar hacer la gran mayoría en clase, para tener tiempo a otras cosas. No obstante, sí que considero que hay que tener algún tiempo en casa para dedicarlo a las tareas, hacer un repaso, meditar sobre la clase, etc. O sea, son necesarias, pero no deben ser el punto fuerte en la educación ni deben tomar mucho tiempo al alumno para privarle de hacer cosas que realmente le gusten.

-La psicologia i la pedagogia tradicionals advocaven per l'existència de fases de desenvolupament cognitiu clarament diferenciades i, per tant, de continguts adequats per a cada tram d'edat. Avui dia existeixen postures, sobretot en l'etapa d'infantil, que conviden a obviar aquestes suposades diferències i conrear, més aviat, els interessos dels nens i nenes, independentment de la seva edat. És necessari, en pedagogia, donar-li temps al temps i permetre que cada alumne desplegui els seus talents i competències al seu ritme?

Sí, es bastante necesario. Ya que cada uno tiene unas capacidades, que se desarrollarán a su debido tiempo. Pero, por desgracia, hay un currículum que hay que seguir, y, por lo tanto, en la mayoría de casos ni siquiera les damos este tiempo a los niños para desenvolverse. Pero a veces me pregunto cómo sería una clase de este modo, es decir, ¿tendríamos que esperar o dejar que cada niño se desenvuelva en su espacio y tiempo? Entonces, necesitaríamos muchos más docentes y aulas demasiado personalizadas. Es un poco difícil y muy surrealista. Aunque a aquellos alumnos que necesiten su espacio, se le puede conceder de manera excepcional. Es una pregunta bastante complicada, ya que hay que tener en cuenta distintos aspectos.

- Quins haguessin de ser els límits temporals de l'escolarització obligatòria? Sobre quins postulats caldria considerar l'adequada temporalitat (socials, desenvolupament de la persona...)? -És convenient escolaritzar als nois als set anys? Perquè i amb quina finalitat ho feu? Heu triat aquesta opció per algun estudi realitzat o per creences?

Dejar al niño junto a familia es lo mejor que uno puede hacer. Ya que, cuando

eres pequeño necesitas de un amor que no te lo puede dar la escuela.

- Fa falta que altres professionals auxiliïn als docents a les escoles? Els nens hiperactius o amb trastorns mentals no diagnosticats engreixen les estadístiques de fracàs escolar. Els professionals capaços de detectar i combatre aquestes malalties són escassos.

En casos muy extremos, pedimos ayuda, por lo general, no nos hace falta ya que tenemos otros métodos.

- Creus que el nom d'assistents a l'aula, ajuda o empitjora la situació? És a dir, com menys alumnes en una mateixa aula, millor i com més, pitjor.

Indudablemente lo mejora, un número menos en el aula, ayuda muchísimo. Ya que se puede atender de una forma más personalizada.

- És convenient que els pares estiguin prop de l'escola i els mestres? Penseu que la llunyania d'ells, poden ser una causa del fracàs escolar? O, per contra, un alt acostament?

La familia es esencial en el aprendizaje de los niños, no hay que mantenerlos alejados, ya que, como dice usted, puede llevarlos al fracaso escolar.

-Al final de la Realschule, després del 10è grau, i de la Hauptschule, després del 9è, els alumnes realitzen una formació professional dual que els permet aprendre un ofici en una empresa. Això, obre portes al món laboral? Sempre que feu uns estudis enfocats a la vida laboral que els espera?

Serían algo así como el camino hacia el FP, se tratan de escuelas de nivel medio que acaban a los 16 años y que abren la puerta a profesiones técnicas o a módulos de FP o FP Dual. Este último, la famosa Formación Profesional Dual consiste en compaginar durante dos años los estudios con prácticas en empresas.

El sistema alemán es bastante flexible, lo que permite a los alumnos del realschule o del hauptschule acceder a la universidad si así lo deciden. Eso sí,

tendrán que presentarse a la prueba de acceso a los 21 años en vez de a los 18 y primero tendrán que realizar un curso de dos años que les prepara para el bachillerato (de 3 años).

-Penses que l'èxit escolar d'un nen continua encara depenent del seu origen socioeconòmic i de l'educació dels seus pares? L'estat ajuda a les famílies que manquen de mitjans econòmics?

No, el estado siempre ayuda a las familias que lo necesitan para llegar a sus objetivos.

-En cada comunitat autònoma funciona de diferent manera el sistema? Perquè es fa així?

És competència dels estats federats (Länder). El govern federal fixa metes i mesures generals i els estats són els qui el porten a la pràctica. Totes dues institucions, estatal i federal, han de perseguir objectius comuns. A aquest efecte, els ministeris d'Educació dels 16 estats es reuneixen regularment per a discutir assumptes d'interès compartit, al mateix temps que una comissió estatal coordina les polítiques d'educació entre els estats.

Segrega als alumnes a una edat primerenca, la qual cosa fa que no s'hagin d'enfrontar a la diversitat real que existeix en la societat fins que la seva bastant més majors i entren al mercat laboral. Per altra costat, el sistema condiona les expectatives dels petits sobre si mateixos, alguna cosa que pot portar-los a minvar la seva autoestima. No obstant això, em sembla que la clau de l'èxit d'aquest model és que sap identificar en quina mena d'estudis encaixa cada nen, la qual cosa estalvia decepcions i frustracions. L'orientació acadèmica està molt ben definida. D'altra banda, en tractar-se d'un sistema obert, res és inamovible. És a dir, si un estudiant s'adona que vol continuar estudiant, pot fer-ho sense problemes. Les universitats a Alemanya són institucions amb molta autonomia. L'estat té la vigilància de les universitats, però aquestes tenen el dret a regular tots els afers interiors per si mateixes. Així cada universitat pot oferir qualsevol carrera. No hi ha en cap carrera cap assignatura obligada de l'estat. El professor universitari té segons l'article 5 Abs. 3 GG la llibertat del seu ensenyament i recerca. És el que decideix els continguts, temes, mètodes i didàctica de les

seves classes i recerques. Aquesta autonomia em crida molt l'atenció, i, potser és el que fa falta aquí.

→ **Carme**, doctora en educació i especialitzada en fracàs escolar

-Estudios

Licenciada en pedagogía, filología inglesa, logopeda, maestra (magisterio), orientación familiar y en doctora educación

-Que entendemos por éxito o fracaso escolar? Interviene el futuro del alumno?

No siempre el éxito escolar influye en el éxito del alumno una vez haya terminado su paso por la etapa educativa, aun así, puede tener mucha relación

Significa ser capaz de esforzarte para alcanzar tus objetivos. Para mí, es también, trabajar día a día para crecer, para aprender, para saber más, supone superar los obstáculos que te va presentado la vida, saber adaptarse a las situaciones y enfrentarse cada uno de los retos que se te van presentando. Comprometerse con tus propios valores, hay que dejar entrever mi compromiso con esos valores. Mucha gente no le va bien en la escuela y fuera de la escuela le va muy bien. Ser exitoso en la escuela significa tener capacidades suficientes para alcanzar los objetivos, crecer, aprender y evidentemente tener la formación. Y tener buenas notas, te facilita el camino para elegir la trayectoria que deseas.

El fracaso escolar, de entrada, es por la persona. Suele estar relacionado por varios factores, en primer lugar; por la familia. Los padres están relacionados directamente en el fracaso escolar del alumno. No necesariamente es verdad que los que fracasan escolarmente significa que fracasen en la vida. Pero el fracaso escolar, no siempre tiene que ver con las notas, es más, el fracaso es la concepción que tienen los alumnos de la escuela. Para mí, es fracaso aquel que no viene a aprender, en vez de aquel que le cuesta, y por consiguiente, saca malas notas o notas justas se esfuerce.

-A qué se debe este fracaso en los inmigrantes?

A la familia, sin duda. Creo que está muy relacionada. En mi tesis doctoral se

demostró mi hipótesis número 1 “Cómo influye la familia en el fracaso escolar”? Los padres están directamente relacionados en ambos conceptos; fracaso y éxito. Depende de cómo la familia entiende que es la educación. Los alumnos provenientes de otros orígenes normalmente no tienen suficiente espacio en casa, cuidan a sus hermanos (mientras sus padres trabajan). Son hogares donde la familia no valora la educación en la escuela, más con niñas que con los niños. Aún así, hay familias que quieren que sus hijos salgan adelante, y finalmente, lo consiguen, aun teniendo dichas deficiencias.

-¿Los inmigrantes, normalmente, qué etapa educativa suelen alcanzar al final de su escolarización? , ¿tardan más años que el resto de alumnos en titular?

Sí, tardan más, ya que suelen haber repeticiones por complicaciones durante el curso en el ámbito educativo o familiar. Generalmente, si llegan, llegan a cuarto de la ESO.

- ¿Qué modalidades educativas (Bachillerato, Programas de Garantía Social, diversificación...) eligen en este proceso?

Programas de Garantía y por supuesto, ciclos formativos.

-¿Cuáles cree que son sus perspectivas de futuro en el mercado laboral?

Pues, trabajos mal pagados y asistenciales. Condiciones duras y nefastas.

-Por su experiencia como educador, ¿en qué situación familiar se encuentran estos alumnos?

En situaciones familiares muy precarias, lo que conlleva a la desazón del joven. No puede un niño estar bien si en su mismo ambiente no hay un bienestar familiar, y esto de alguna manera, se traslada a la escuela, de allí, las cifras alarmantes de los niños.

-¿Cuáles son sus condiciones socioeconómicas?

Muy bajas, aunque, por ejemplo, aquí, no hace falta tener un nivel económico alto para acceder a la escuela, ya que la escuela garantiza a cualquier niño y

niña el material de la escuela.

- Aún considerando la diversidad de estos alumnos y sin querer generalizar con ello ¿cree que estas familias poseen algún tipo de desventaja cultural, social o económica en comparación al resto de los alumnos de su centro?

Depende del sitio, aunque estos niños y niñas viven en barrios deprimidos, generalmente, el entorno social es muy similar al de los autóctonos. Los autóctonos también tienen fracaso escolar, hay que decirlo, no en la misma cantidad, pero sí que tienen una tasa bastante elevada. Aquí, en Sevilla, se está poniendo muy de moda que a los alumnos que estén en barrios marginales los repartan en escuelas concertadas, para que no haya un cúmulo de niños del mismo sitio.

- ¿Cómo es la comunicación y trato con las familias de estos alumnos al inicio de la escolarización?, ¿cómo se desarrolla a lo largo del proceso educativo?

Depende de la familia, hay algunas, que es un placer estar con ellas, mientras que hay otras, que parecen que están enfadadas con el mundo y nos culpan a los docentes o al sistema de todo lo que les pasa. Normalmente se mantienen en la línea de su punto de partida.

-¿Cuáles son las principales dificultades que encuentra en el trato con las familias del alumnado extranjero?

Dificultades sobre el concepto de “¿Qué es la educación?”. Ese es el mayor problema, porque no lo conciben de la manera correcta y por eso hay estas dificultades, y se van generando más. Les echan la culpa a todo el mundo; al estado, al sistema, a los profesores. Mi marido fue migrante, y a base de esfuerzo e implicación lo consiguió.

-¿Estas familias han presentado en alguna ocasión algún tipo de queja por el trato recibido en el centro? en caso afirmativo, ¿qué tipo de queja y refiriéndose a quién: alumnos, profesores, personal administrativo, etc.?

En los treinta años que he estado como docente, no ha habido una queja formal

y no por el trato recibido.

- Atendiendo a su juicio y experiencia propia como educador, de forma general ¿cuáles son las principales necesidades educativas que muestran estos alumnos en cada etapa educativa?

Lo primero hay que hacer, es trabajar con las familias. Si los ayuntamientos, la delegación o las instituciones públicas trabajaran con las familias, todo sería muchísimo mejor para los alumnos. De verdad, insisto, es la mejor manera de curar y prevenir el fracaso de estos niños. No puedes trabajar con un niño, que su familia no le apoya. El éxito está asegurado si empezamos a educar o reeducar a las familias en el verdadero concepto de la educación.

- ¿Ha observado en alguno de ellos, dificultades en su integración o aprendizaje producidas por el choque o distancia cultural entre nuestras sociedades?, ¿Cómo muestran estos alumnos este malestar?

Sí, sí, sí, lo he observado. Lo he observado en los alumnos sobretodo, de origen magrebí y de latinoamérica. También, en los de origen chino. De dos formas; o con agresividad, o con introversión.

-¿El alumnado extranjero muestra actitudes de discriminación con el alumnado autóctono? ¿y con aquellos alumnos extranjeros de procedencias distintas? en caso de producirse, ¿entre qué nacionalidades principalmente?

Te voy a hacer una distinción importante entre niños y niñas. Las niñas suelen ser más “buenas” que los niños, pero si es verdad que hay “guetos” y yo eso lo he podido comprobar. Entre los extranjeros, hay de distintas procedencias, pues, entre ellos, también hay cierta discriminación del uno por el otro. No acaban de encajar, cada uno está en su mundo, y en su “grupito” del que no quiere separarse. Por ejemplo, los alumnos chinos eran muy brillantes en la escuela, a pesar de que no estuvieran muy bien integrados y eso hacía que los alumnos de procedencia magrebí les hicieran bullying. También ocurre con los alumnos de procedencia latinoamericana, eran realmente agresivos e irascibles, con cualquier procedencia que no fuera la suya. Incluso, hacían bullying a los

alumnos de su misma procedencia con ganas de estudiar.

- ¿Cómo son las actitudes de los alumnos autóctonos con respecto a los alumnos procedentes de otros países?

Hay mucho racismo, ¿para que te voy a engañar?, se nota en el aula, en el patio, cuando salen fuera, cuando quedan los fines de semana, cuando van de excursión, cuando van de viaje de curso... Se nota en todo, sí lo hay, sí. Las relaciones sociales que se hacen día a día se notan las actitudes racistas por su parte.

- A modo de conclusión, si tuviera que citar por orden de importancia tres ideas principales en el conjunto de necesidades educativas del alumnado extranjero en el centro, ¿cuáles señalaría?

Solo pondría una idea, educar a la familia, todo lo demás viene solo. Sin falta de apresurar nada. Todo fluye, pero el ámbito familiar tiene que ser favorable para el alumno

-¿Han desarrollado un plan específico para la acogida de estos alumnos en el centro?, ¿quién lo ha elaborado?

No siempre, pero generalmente, por ley hay que hacerlo. Lo que pasa es que, honestamente creo, que en el departamento de orientación no lo llevan del todo bien o les faltan recursos. Son cosas que se hacen en plan gestivo, y creo, que debería de ser muy profundo. Y, de verdad, hay que replantearse si lo que están haciendo sirve para algo.

- ¿Existe un encargado o equipo específico para las funciones de acogida de nuevos alumnos?

Departamento de orientación

-A su juicio, ¿quiénes deberían ser los agentes fundamentales para una acogida satisfactoria?

Profesores de ATAL (lengua materna)

Bienestar familiar y personal

Atendimiento

- ¿Cómo realizan la evaluación de los alumnos inmigrantes que se escolarizan por primera vez en sus aulas?, ¿por qué criterio ingresa en un curso y no en otro?

Ingresa a un curso u otro por la edad. Realizan la evaluación a base de las adaptaciones curriculares para valorar su proceso educativo y aprendizaje.

- ¿Han realizado Adaptaciones curriculares en el proceso de enseñanza aprendizaje de estos alumnos?, ¿de qué tipo? A su juicio, ¿cuáles resultan más efectivas?

Claro, se hace una prueba inicial al principio, y a partir de lo que saben se hace la adaptación curricular pertinente. La evaluación se hace a partir de lo que aprendieron donde partieron, no en relación al curso en el que se encuentran. Cada adaptación es un mundo y dependiendo del tipo respecto a la persona, resulta más o menos efectiva. En general, resultan muy efectivas, he visto avances espectaculares.

- El equipo directivo ¿ha tratado de forma específica medidas para atender al alumnado extranjero en alguna de las reuniones de este curso?

Honestamente, no lo sé, lo que yo creo es que el equipo directivo lo que hace es albergar las necesidades y mirar de encontrar soluciones para dichas necesidades.

-¿Considera que su profesorado presenta lagunas en su formación para atender las necesidades educativas de estos alumnos?

Sí, por supuesto que sí, no están preparados.

- ¿Considera necesaria esta formación en las titulaciones universitarias?

Por supuesto que sí, es necesaria esta formación para desenvolverse y llegar a

ser un buen docente. Debería ser obligada esta formación durante la carrera.

- Los profesores de su centro ¿incluyen contenidos transversales sobre educación intercultural en sus programaciones de aula?, ¿han tratado estos temas en las reuniones de coordinación?

No más que lo que está dictado en el curriculum. Tratan continuamente este tema en las reuniones de coordinación porque resulta un problema cada vez mayor.

- ¿La AMPA de su centro es consciente de las necesidades de estos alumnos?, ¿ha hecho explícita su participación con actividades concretas?, ¿de qué tipo?

No, entre otras cosas, por la falta de implicación de las familias extranjeras.

El alumnado extranjero, muestra una tasa elevada de fracaso escolar. Para atender a las necesidades de dichos alumnos, hay que elaborar un plan desde el departamento de orientación mucho más amplio en cuanto a las posibilidades de adaptación curricular. Los docentes deberían formarse previamente, para saber hacer frente a situaciones como estas, que prácticamente son diarias. Una causa posible de este fracaso escolar, podría deberse a la familia, ya sea por su falta de implicación en el alumno o por el concepto que tiene sobre la educación. En las reuniones de coordinación debería estar muy presente este tema para buscar soluciones a corto plazo pero que perduren mucho en el tiempo.

→ **Carmen Tovar Sánchez**, directora de l'Institut Nacional d'Avaluació Educativa

-¿Qué herramientas utilizáis para evaluar el sistema educativo español?

Utilizamos pruebas que elaboramos nosotros y que miden la adquisición de ciertas competencias por nuestro alumnado. Estas pruebas van acompañadas de cuestionarios de contexto de familia, de alumnos, de centro y de dirección, según los cursos en que se apliquen: los cuestionarios nos ayudan a entender en qué circunstancia personal, social y familiar, se encuentra los alumnos. Pero estas herramientas necesitan además el complemento de otras, que también

empleamos en el INEE, como el tratamiento de los datos y su análisis. Aunque usamos más herramientas, por ejemplo, las que nos ponen en relación con otras instituciones y organismos y con la sociedad en general, las que he citado al principio son nuestras más específicas herramientas de trabajo; luego están las compartidas con las grandes organizaciones de evaluación internacionales, con las que trabajamos estrechamente durante todo el año.

-¿Cómo definirías éxito y fracaso escolar?

Desde el punto de vista de las instituciones de cualquier país del mundo, lo definiría como la incapacidad de su sistema educativo para desarrollar en todas sus posibilidades las capacidades de su alumnado, en todas las dimensiones de su aprendizaje. Cuando el sistema educativo sí logra, en un grado relevante, este objetivo, podemos hablar de “éxito escolar”.

-¿A qué creéis que se debe esta tasa de fracaso escolar tan elevada en nuestro país?

Como he dicho en la respuesta anterior, el “éxito” o “fracaso” escolar es atribuible al sistema educativo en su conjunto, y nuestro sistema educativo, tiene, por supuesto, sus puntos fuertes y débiles y su específico margen de mejora, como ocurre con todos los sistemas educativos de nuestro entorno. En este sentido, será un éxito todo lo que se puedan consolidar y ampliar los puntos positivos, y todo lo que se puedan mejorar los negativos.

-¿Cómo hacéis para elaborar estándares metodológicos y científicos que garanticen la calidad, validez y fiabilidad de las evaluaciones educativas?

En efecto, como bien dices “calidad, validez y fiabilidad” son los tres conceptos fundamentales en la evaluación educativa. Una de nuestras permanentes aspiraciones es, precisamente, lograr actualizar y mejorar los aspectos metodológicos de nuestras evaluaciones. Para ello, además de nuestra experiencia, disponemos de un excelente personal técnico especializado en cada área, que está en continua relación con los docentes y con otros técnicos de las comunidades autónomas, del ámbito académico, y de organizaciones internacionales, y este trabajo compartido hace que estemos muy al día de lo

que se publica y se trabaja en todo el mundo. También es parte de nuestra labor aportar algo a esta comunidad técnico-científica, como, por ejemplo, nuestros informes periódicos, o nuestra recientemente publicada y muy bien recibida “Guía para la elaboración de pruebas de evaluación educativa”.

-¿Por qué estamos en desventaja respecto a otros países? ¿Sería posible trasladar e imitar el plan de educación de otro país, cuyo fracaso es nulo o escaso?

En realidad, y en relación a cualquier país (diríamos más propiamente, en relación a cualquier sistema educativo) si estamos en desventaja en algunos aspectos, estamos en ventaja en otros, lo que es normal en cualquier sistema educativo. Por otra parte, lo que puede parecer una ventaja en un sistema, puede no serlo tanto en otro. Debemos tener presente que, precisamente por ser un “sistema”, el mundo educativo se compone de múltiples factores, y cada factor está ligado a su contexto social específico y en relación con los demás; por ello, y contestando a tu segunda pregunta, los planes de educación no se pueden trasladar sin más de un país o región a otra: se pueden tomar buenas ideas, igual que se pueden dar buenas ideas a los demás, pero siempre adaptándolas a las circunstancias y teniendo en cuenta (y eso es lo más delicado) su relación con el resto de los elementos del sistema.

-¿Qué metodología creéis que es más eficiente para definir tu conocimiento y reflejar lo que has aprendido?

Podríamos contestar la pregunta trasladando las ideas de la respuesta anterior: si cada sistema es único, cada persona también lo es. No todos aprendemos igual, ni retenemos igual, ni reflejamos igual lo aprendido. Por eso un buen sistema educativo debe atender a estas particularidades de su alumnado, para que este pueda obtener los mejores aprendizajes, entendiendo estos en un sentido amplio (aprender contenidos y experiencias) de manera integrada, es decir, poniendo todos los aspectos del aprendizaje en relación unos con otros, para dar solidez y coherencia a este proceso. Por su parte, un buen currículo debe dejar que la metodología se pueda adaptar a cada momento de aprendizaje para hacerla más rica y efectiva.

-¿Sería necesario hacer un cambio en la educación? O, por el contrario, ¿este sistema ya es el correcto?

Siempre hay que hacer cambios, porque la sociedad cambia, y la educación, que sale de ella y a ella vuelve, debe adaptarse, cambiando a su vez. De la intuición para observar o anticipar estos cambios, y de los datos que se dispongan para conocerlos, depende en gran parte que las decisiones de transformación que se tomen sean acertadas. En este sentido, desde el INEE trabajamos para aportar datos y análisis a las administraciones y al conjunto de la comunidad educativa.

→ **Miquel Vadell**, regidor d'educació a Mataró

-Càrrecs

Regidor Municipal PSC-CP

Presidència, Educació, Formació Professional i Universitat

Cinquè tinent d'alcalde

Vocal de la Junta de Govern Local

President suplent de la CIM d'Administració General i Bona Governança

President de la CIM de Presidència, Qualitat Institucional i Estratègia Mataró

Regidor delegat d'Educació, Formació Professional i Universitats

Regidor delegat de Presidència

-Biografia, formació i trajectòria política

Nascut a Mataró, el 30 d'abril de 1973. Casat i amb tres fills.

Llicenciat en Ciències de l'Educació (Pedagogia) per la UAB.

Tècnic Superior en Administració de Sistemes Informàtics.

Docent de l'Escola d'Adults Municipal CFA Can Noè des de l'any 2001, desenvolupant tasques de direcció (2003-2006).

He treballat a CETEMMSA com a formador de cursos d'ofimàtica per a aturats i de formació contínua per a personal administratiu.

Tècnic d'Orientació al programa SIPO-UGT Mataró (Serveis Integrals per a l'Ocupació).

Vicepresident de l'AMPA de l'Escola d'Educació Especial l'ARBOÇ (Fundació Maresme), on portem al nostre fill Albert.

-Que entenem per fracàs i èxit?

No m'agrada utilitzar la paraula "fracàs", ja que sembla ser que és només l'alumne el que "fracassa". I, a vegades, quasi sempre, és per culpa de l'entorn o dels docents que no han fet acompanyament, una bona orientació... Més bé, podem parlar d'abandonament que és quan l'alumne no finalitza els seus estudis. Per tant, no es fracassa, sinó que s'abandona per diversos motius, per exemple, la taxa d'abandonament a cicles formatius de grau mitjà és molt elevada, això s'ha pogut produir perquè no els hi agradat, o com hem comentat anteriorment, per no haver rebut una bona orientació, no es en perquè no tinguin capacitats. És difícil preguntar-li a un nen de 16 o 17 anys, a que et vols dedicar? que vols ser?

-La majoria de les enquestades informen que no troben difícil l'ESO, però sí consideren que el moment més delicat i difícil és a partir de 3r. Per què ho creus? Quins canvis creus que es produeixen perquè es doni aquesta percepció?

A 3r d'ESO, ja passes a segon cicle de secundària. És més delicat perquè ja has de començar a escollir les assignatures en funció del que vols fer després, i, evidentment, el nivell d'exigència és més alt. Triar si vols fer cicles formatius o batxillerat. Depenent de la vessant que vulguis trobar necessitaràs potenciar les habilitats, i, aquestes, van en funció del que vulguis fer més tard. 1r i 2n és un contingut molt més generalitzat, a 3r t'han de preparar perquè puguis escollir les matèries que més t'agradi. Per això 3r i 4rt tenen un nivell diferent a la resta de cursos, i, com a mínim s'ha de garantir i acreditar un assoliment satisfactori i real.

Creus que el sistema educatiu funciona de manera diferent a 1r-2n i no hi

ha concordança en la manera de treballar a etapes finalistes?

No m'agrada molt parlar de sistema, o, utilitzar aquesta paraula. És, sovint, molt criticat i posat en dubte. Sincerament, crec més en un acompanyament docent que faci un seguiment durant l'etapa educativa i més enllà de l'alumne. Independentment del sistema que hi hagi o s'apliqui, ja que cada part del món ho fa diferent, però el professor en aquest sentit és el vertader sistema, no? Quantes vegades ens han agradat matèries impensables? Tu, com a alumne, m'ho pots dir, oi? Que de sobte t'agradin les mates, o la física, és gràcies a la motivació que et dona el professor i la manera en com fa les classes. Pot ser un sistema fantàstic, excel·lent o exemplar, com n'és el cas de Finlàndia, però hi ha una taxa molt alta de suïcids dels joves, (hi ha altres factors que no podem determinar ara mateix, però sabem que hi ha falta d'un bon acompanyament). Son sistemes que estan de moda, però que no hi ha un estudi que corrobora que aquestes dades són per culpa o gràcies al sistema. Moltes vegades ens capfiquem a les lleis, i al sistema quan és més pel conjunt del professorat (ben format), que per un sistema. Un acompanyament que conforteixi a l'alumne i, s'han de destinar moltíssims més recursos per a fer-ho possible.

-La majoria dels enquestats volen continuar estudiant, però un alt percentatge té dubtes. A nivell de ciutat, com es treballa l'orientació? Creus que els mètodes que es fan servir van en consonància del que es fa des dels instituts? Es dona importància a l'orientació als centres?

Sí, jo crec que es dóna importància, però falten més recursos. Hi hauria d'haver departaments, secretaries, oficines específiques en l'àmbit d'orientació, no val que un professor faci feines que no li pertanyen, sinó que la importància que té l'orientació haurien d'existir aquest tipus de departaments. Hi son presents, però a vegades no es porta del tot bé. A la ciutat o en el mateix institut, hi hauria d'haver aquesta gran presència d'orientació, i poder consultar lliurement els teus dubtes i que et puguin orientar d'alguna manera. Perquè, que un alumne, no hagi rebut aquesta orientació per part de l'escola, hi hagi abandonat, si parlem de "fracàs", seria per culpa seva? Hi tant que no! Els alumnes no fracassen, a més els alumnes que abandonen, es poden tornar i de fet, molts, es reinsereixen un altre cop en els estudis. Aquest paper és molt important en educació, tenim

nosaltres també, unes tècniques. (TIS)

-Diferències escoles.

A Mataró, més que diferències entre l'escola pública, concertada o privada, és un tema d'ubicació. És fins i tot, depenent dels barris. Poden haver escoles concertades en barris on hi ha famílies on, socioeconòmicament són més vulnerables i tenen més necessitats, i, això es nota, clar. Però no és el mateix unes famílies que tenen capacitat de demanar una quota d'Ampa elevada que els permeti després fer moltes millores tant material com en d'altres. Sí que existeixen diferències entre els centres, però, més per la ubicació i l'entorn que per la seva condició (públic, concertat o privat). Perquè la gent pena directament que aquests tipus de diferenciacions entre les escoles ja significa que segreguen els alumnes, i no és així.

-Ha sofert canvis el sistema? Creus que han anat a millor? S'ha de canviar encara més?

Crec que em anat a millor, almenys en la experiència que tinc jo a Mataró. El potencial que hi ha a infantil i a primària ha crescut en els darrers anys. També, en part, és gràcies als docents que tenen com a vocació la seva professió. Això ajuda moltíssim a l'alumnat a sentir-se millor amb ell, amb l'escola, amb el professor... I, els alumnes ja no estan davant d'un professor sinó que el professor està davant dels alumnes atenent a les seves necessitats. A infantil i a primària, els professors s'especialitzen per tractar amb els alumnes, per exemple, fent la carrera de magisteri. Això a secundària i a batxillerat no sempre és així. Per exemple, ets biòleg, et presentes a unes oposicions i ja tens la teva plaça (en cas de que la guanyis). A vegades, és una opció de "descarte" per ells. Hauríem de canviar, les notes tan baixes que hi ha per accedir a ser professor. Hem de garantir, que no els mestres que són docents, ho són perquè realment els hi agrada. En els altres països aquesta feina està molt valorada, i, és complicat d'accedir. Així, pots veure qui realment entra per vocació i qui ho fa per treballar sense passió. Els millor professionals, haurien de ser docents. Han d'estar molt ben preparats, formats, i amb ganes d'impartir classes i transmetre el seu coneixement. L'exigència en el concurs públic hauria de ser més elevada.

-Realment, és possible atendre la diversitat dels alumnes diàriament? Es pot atendre a tot alumne en igualtat d'oportunitats?

S'atén bé, però, hauríem de destinar molts més recursos. Jo et puc fer la pregunta al revés, que passaria si no atenguéssim a la diversitat dels alumnes? Sincerament, tot alumne parteix d'una desigualtat que ve ja des de casa, cadascú és molt diferent. Sempre és insuficient, per això sempre es pot fer més. Per exemple, els xinesos triguen molt més que els altres immigrants en entendre la llengua, no podem posar un intèrpret a cada escola per a que pugui traduir, sinó que en aules d'acollida, o amb altres mètodes, atendre a la seva diferència respecte els altres alumnes per a poder seguir al curs.

-Utilitzeu totes les intel·ligències de es que disposa el ser humà?

Depèn de cada escola i del projecte que portin en mans. Tots els instituts són diferents, i, per tant, poden utilitzar metodologies totalment diferents. Certament, no tenim cap estudi fiable que demostra amb certesa que per projectes es treballa millor, així que, no podem imposar un tipus d'aprenentatge a totes les escoles com a obligatori si no tenim la fiabilitat completa. Pensa que, per exemple, tots els alumnes que hagin de fer la selectivitat s'hauran d'enfrontar a la mateixa prova, demostrant uns mínims, independentment de la metodologia utilitzada.

-És convenient que els pares estiguin prop de l'escola i els mestres? Penseu que la llunyania d'ells, poden ser una causa del fracàs escolar? O, per contra, un alt acostament?

Jo crec que no és només convenient, sinó necessari. O sigui, jo com a pare, necessito saber com va el meu fill, que tal està a classe, les seves dificultats, les seves virtuts.. L'he d'ajudar en tot allò que pugui. Hi ha d'haver una relació molt estreta entre aquest dos components fonamentals en l'educació, per tal d'enriquir i garantir un bon aprenentatge. Al final, son ells (els professors) els qui diuen que hem de fer, com hem de gestionar segons quina cosa, per tant, és necessària aquesta complementació. Per exemple, en els col·lectius d'immigrants es sol dir que s'allunyen de l'escola, i tenen poc apropament a l'escola, el que dificulta el seguiment dels nens. Tot i així, es porta a terme un seguit d'indicacions per crear

una relació més propera d'aquestes famílies o amb aquest sector a l'escola. Un cas és, l'escola de Germanes Bertomeu, que fan una mediació amb les famílies perquè entenguin quin projecte fan o que porten a terme i així crear un vincle més consolidat ambdues parts.

-Creus que el nom d'assistents a l'aula, ajuda o empitjora la situació? És a dir, com menys alumnes en una mateixa aula, millor i com més, pitjor.

El nombre d'assistents a l'aula s'ha de disminuir, per a que els alumnes puguin rebre una classe més personalitzada i entenedora. És un factor molt important que, de fet, estem treballant per a aconseguir-ho. La ràtio, és clau pel bon funcionament de la classe i fa que la qualitat sigui més bona . A secundària s'ha de disminuir a 25 alumnes i a infantil primària volem aconseguir un nombre de 20 . Sí que és veritat que en algunes aules, o cursos, es superan aquests nombres però ho estem intentant des d'aquí, que es puguin realitzar aquests canvis.

-És necessari, en pedagogia, donar-li temps al temps i permetre que cada alumne desplegui els seus talents i competències al seu ritme?

Sí és necessari que desenvolupin els seus talents i competències al seu ritme, però, evidentment, s'ha de seguir una pauta. S'ha de conèixer les capacitats de cadascú, no obstant això, hi ha d'haver marcat un ritme general. No pots ser que diguem als alumnes "Ja quan vulgui aprendre a fer una arrel quadrada, la fas", això es impensable. Amb això comencen els dubtes, com per exemple; "I de que em servirà això?" o "Perquè ho he de fer?".

-Teniu en compte la importància d'aprendre i d'aprendre a ser, de cara a la preparació d'un futur?

Cada vegada més s'està traspasant l'aprenentatge a la vida diària. Crec que l'escola n'és conscient de la importància de relacionar l'escola, (que es la prèvia preparació pel que t'espera) i el carrer. A un nen, a l'escola, quan van d'excursió, li pots dir que anem a l'ajuntament i mentre hi va pot fer matemàtiques, història, art... No és més que trobar en certa mesura una relació entre l'escola i el que ve després.

-La situació del Coronavirus com ha afectat als alumnes? Segons les enquestes, un percentatge molt elevat assegura de no saber com enfrontar-se amb aquest curs, per no haver assolit els coneixements bàsics, que hi penses?

Els efectes als alumnes són bastants, en primer lloc, que no tots estaven en la mateixa condició. Des de l'ajuntament, només al principi de la pandèmia es van haver de repartir uns 400 ordinadors a les famílies de Mataró, ja que no tenen cap dispositiu per seguir les classes de forma telemàtica. De la mateixa forma, hi havia llars on no tenien accés ni tan sols a una xarxa Wifi. El curs 2020-2021 és un curs molt complicat, d'acompanyament i de molt d'esforç, es fa el que es pot, estem a l'expectativa del que passa i ja sabem que degut a la situació extraordinària en la qual ens vàrem trobar va fer que alumnes passen sense haver assolit els coneixements de manera satisfactòria, i han anat a fer batxillerat només pel fet d'haver aprovat. Els alumnes no han mantingut contacte amb l'escola des del confinament, això, agreuja molt la situació. L'inici és molt diferent i s'han de tenir en compte la situació actual. És un moment d'incertesa, no sabem si ens tornaran a confinar altre cop, o què passarà. Aquest curs, partim d'una base del curs anterior corresponent gairebé nul·la. S'ha de treballar molt aquest any en aquest aspecte, i es normal que els alumnes es mostrin preocupats per la situació.

El canvi de una etapa a una altre sosté una concordança en la manera de treballar, però, és indispensable l'acompanyament del professorat en la transició d'aquesta. Ja que, sovint, els alumnes manifesten dificultats i necessitats que s'han de solventar i satisfer amb el docent. L'orientació a la ciutat de Mataró, es treballa bastant bé, bo i així, haurien de dispondre de més recursos per empènyer un assumpte tan important com aquest. El sistema educatiu a la ciutat, ha anat a millor. Això és pot deure a la millora de selecció del professorat. Els mestres que exerceixen la seva professió per vocació ajuda als alumnes ha sentir-se bé, i per conseqüència, poder prendre's d'una manera diferent la classe. L'atenció a la diversitat en l'aula es podria millorar, s'ha de destinar més recursos per poder atendre-la. La relació entre els pares i l'escola, és necessària. Aquesta complementació enriqueix l'educació de l'alumnat, així, prenent una visió diferent cap a l'escola. Hi ha un projecte en mans que s'està desenvolupant per poder

reduir la ràtio dels alumnes a classe, per poder atendre millor a les seves necessitats. La transició dels aprenentatges a la vida diària, cada vegada és més present a les escoles. És saber i poder trobar en certa mesura una relació entre l'escola i el esdevé després. La situació del coronavirus ha destapat la desigualtat que hi ha entre els alumnes, no tots tenen les mateixes condicions i s'enfrontaven de manera diferent al 3r trimestre. Degut a aquesta situació, molts alumnes es mostren preocupats pel poc aprenentatge i coneixement rebut durant aquest confinament des de casa.

→ **Laia Herrera**, coordinadora de l'escola de segones oportunitats de Barcelona

Escola de Segones Oportunitat de Barcelona

A Barcelona el sistema educatiu està estructurat de la següent manera; hi ha el departament d'educació, diguéssim, que es la generalitat i l'ajuntament. Llavors entremig d'ells dos, el que s'ha muntat és un instrument que és el consorci d'educació de Barcelona. Llavors clar, diguéssim que el consorci està participat tant per l'ajuntament com per la generalitat, però és el consorci el que executa les polítiques d'educació que amb tu t'interessen, que és educació secundària i postobligatòria. Llavors Barcelona, en principi no tenim competències, per això fem més bressol... el que passa que tenim una experiència que es l'escola de segones oportunitats que treballem amb fracàs escolar i gent que no ha fracassat eh, que ha graduat l'ESO, però no vol continuar estudiant, i, clar, els hi falta una certa formació, no? Ho dic perquè et situïs eh, ja que nosaltres no portem directament temes de fracàs.

-Estudis

Laia Herrera, soc llicenciada en història i he fet Ciències polítiques també, he fet un màster d'igualtat de gènere i un postgrau de participació ciutadana

-Quins objectiu té l'escola de segones oportunitats?

L'escola de segones oportunitats és un recurs socioeducatiu, que es crea per totes aquelles persones joves entre setze i vint i quatre anys, que han fet un abandonament escolar. Que es el que et deia abans, que tan potser que hagin

la secundària, i per tant no hagin graduat, o, que hagin graduat, però que no volen continuar ni estudiant ni treballant, val? Una mica que no tenen clar el seu itinerari personal. L'objectiu del centre és donar tots els elements a aquestes persones perquè puguin fer un retorn educatiu.

-Què ofereix l'escola de segones oportunitats?

Doncs mira, és una escola totalment gratuïta, en el que hi pots estar dos anys, i en aquests, el que fan es un acompanyament molt personalitzat, molt basat en l'empoderament personal, t'ajuden a traçar un itinerari formatiu adaptat en els teus desitjos i competències i t'ofereixen aquesta formació, també una formació gratuïta, tan en centres públics com privats. Si no es troba en un centre públic, t'ofereixen fer-ho en un centre privat i per tant assumeixen el cost que comporta. En el nostre cas, agafem joves que tenen la característica que tenen situacions personals bastant tan vulnerables, doncs de classes socials amb rendes baixes i molts són d'origen migrat de fa poc, per tant tenen poca xarxa social, val? una mica aquest perfil agafem.

-¿Com definiries fracàs i èxit escolar?

(Riu). Clar, fracàs és diu qui no ha tret uns resultats acadèmics que toquen i per tant no té un títol. És molt academicista eh. I èxit aquí també està molt vinculat amb això, clar jo no diria això eh per mi l'èxit escolar són moltes altres coses eh, que és autonomia personal, és tenir la capacitat de poder traçar el teu propi itinerari personal, més enllà del que són les competències acadèmiques no? El que passa és que, malauradament està encara molt centrat en els resultats, notes, etc. L'educació és molt més que l'escola.

-Quina metodologia de treball feu servir?

Clar lo que te deia, és molt molt personalitzada. Nosaltres sempre diem que tenim 57 alumnes a l'escola i tenen un tutor de referència, és molt basat en l'acompanyament no? En posar al centre al jove, saber quins desitjos té, resoldre les problemàtiques que pugui tenir afegides. Problemàtiques que poden ser tan personals perquè tenen una motxilla molt complicada, com poden ser també de competències i hàbits eh, una mica es treballa aquesta personalització en

cadascú. Perquè no tothom aprèn de la mateixa manera no? I tampoc tothom té la mateixa situació i llavors també treballem amb les famílies perquè siguin co-responsables del procés de l'alumne o del noi i la noia. És veritat que tenim molt més nois que noies, perquè ja saps que l'abandonament és més masculí que femení. Intentem equilibrar-ho una mica però...

-A que creus que es deu aquest abandonament prematur dels estudis, i, per conseqüència el fracàs escolar?

Bueno jo crec que hi han com tres elements no? Hi ha l'element social, de context, ja que el teu context familiar et marca molt. El que et deia, això de la renda, les possibilitats i el capital educatiu que tinguin els teus pares... això també va molt lligat a les expectatives que tenen a nivell d'estudis, etcètera i com es poden fer aquest acompanyament educatiu a nivell d'estudis. Però també hi ha una part del propi sistema educatiu no? de l'institut, quin és el currículum, com es fan les classes les ràtios, que hi hagin centres molt més complexes i segregats que d'altres, com es treballa aquesta diversitat de les aules, com es fa aquest aprenentatge que aquest aprenentatge més individual i que segueixi el ritme de cada alumne, si es fa molt a grosso modo, tots per igual, estandarditzat... Jo diria això, els elements més del propi sistema educatiu i els elements més personals o socials, són molt importants i després si que és veritat que hi ha una part personal de cada alumne no? més psicològica no? cadascú té un ritme d'aprenentatge diferent i les capacitats intel·lectuals, clar, també depenen de cada persona i també, penso que hi ha el tema que no és té gaire en compte no? Del moment vital del jove, l'adolescència és un moment complicat clar, llavors no només ets centres en els estudis, estàs creixent, un creixement així, cap a l'edat adulta...Tens vida social, tens moltes altres coses a fer, llavors una mica amb la part emocional de cada jove. Són aquests elements, serien el social, el sistema educatiu i el propi personal del jove o la jove.

-¿Quina metodologia veus millor per insertar a les aules per reduir o prevenir aquest abandonament?

Doncs mira lo que et deia, jo crec que és això de la ràtio molt més reduïdes, molt treballar per projectes, adaptar el currículum una mica, treballar molt les

transicions entre primària i secundària que a vegades no és fa, i l'acompanyament... I. també treballar molt les transicions entre secundària i postobligatòria...

-Aquests joves que són exclosos del sistema educatiu, tenen ganes i motivació per poder realitzar i reprendre els nous estudis?

Pues mira que, del E2O diria que sí, perquè ara hem fet... justament avui hem tingut la avaluació del primer any de l'escola. L'escola és una prova pilot, fa només un any que funciona un any i mig i pensa que amb el COVID i tot pel mig que ha estat molt complicat i pels joves especialment, dels 33 joves que van començar al 2019, 30 continuen, i d'aquests 30, 27 ja estan fent proves per certificats de professionalitat... llavors és un èxit i està comprovat que si mimes el joves, diguéssim i els cuides i els acompanyes una mica perquè a vegades amb setze anys no ets capaç de decidir que vols fer o ser. Doncs per maduresa, o per múltiples factors, o d'orientació... Doncs s'han han sortit. No podria dir que el sistema educatiu així en genèric no funciona, però si que per una part important no va bé, i per tant s'ha de canviar per no expulsar aquests alumnes. Ara, nosaltres sempre diem ens agradaria no existir, perquè nosaltres ja treballem un cop s'ha abandonat i ens agradaria que es fes abans lo que és fer prevenció a primària secundària perquè passés això.

-¿Creus que si és millorés el treball personalitzat a l'aula i la dinàmica de classe fos diferent, podríem evitar aquestes exclusions?

Segur, segur, segur i l'altre dia llegia que com més diversa és un aula és millor. Intentar no fer *ghettos*; els pitjors a la classe no? per posar entre cometes eh, tots junts, potser no funciona així. Si barregem nanos amb diferents històries de vida i diferent rendiment acadèmic pues potser se'n surten més, no? Clar, el que passa que en la secundària estem com estem, i és difícil treballar aquest treball personalitzat amb ràtios de 30 alumnes. I, més formació professional i personals als docents i més recursos.

-Quin és el perfil d'alumnes que ateneneu? (Característiques personals, socials i familiars)

Majoritàriament els nanos que tenim, bueno, tots són de Barcelona, i, majoritàriament venen dels barris dels districtes de Nou Barris de Sant Martí, que és on hi ha més abandonament escolar i a veure, d'edat la majoria dels que et deia, (20) et dic la primera tongada eh, están entre els setze i disset anys, però jo t'ho envio perquè serà més fàcil extreure les dades. *"Fifty fifty de nacionalitats espanyoles i sud americanes"* . Bueno, t'ho dic perquè ho sàpigues, sense graduat son 16, la resta sí que tenen algun tipus d'estudi.

Molts venen de famílies amb rendes molt baixes, hi han alguns fins i tot que estan en centres de menors, per tant son menors sols, per tant, no tenen família que els hi dongui una mica de cobertura i tenen aquesta característica com molt vulnerables. Però, és perquè nosaltres agafem aquest perfil eh. Per això diem que és un servei socioeducatiu eh, perquè per exemple oferim esmorzar, un esmorzar reforçat, subvencionem el transport val? així puguin venir i no sigui una l'impediment el tema dels diners per a desplaçar-se.

-Quin és el perfil de professors que seleccioneu?

Doncs mira, tots són psicòlegs, educadors o educadors socials i psicopedagogs. I ho fem, pel tipus de metodologia.

-Quines alternatives hi ha en finalitzar aquest projecte de noves oportunitats?

Clar, l'idea és fer el retorn al sistema educatiu reglat normal. L'únic diferent així que fem,

és que un cop que aquests nanos han anat a fer un graduat mig o superior durant un any tindran el tutor de referència a l'escola també, per tant, si tenen algun problema o volen parlar o qualsevol dificultat tindran el seu tutor que podran venir a l'escola i trobar-se amb ell i perquè a vegades...Per sostenir una mica la formació fora no? aquí està com molt cuidats i llavors els aboques un altre cop a l'institut i ja sabem com són els instituts...(molta gent, bueno, es complicat) no? Un lloc nou, etc. Doncs per això tenen el seu tutor de referència per si tenen algun tipus de dificultat o el que sigui.

L'objectiu és fer retorn educatiu, ara, si hi ha algun jove que expressa que no vol

fer retorn educatiu i vol anar al mercat laboral diguéssim també ho pot fer eh, nosaltres no obliguem a ningú eh llavors és busquen formacions que es diuen prelaborals, de competències professionals perquè es prepari i doncs per fer algun tipus... però ja saps que una inserció laboral amb 16 anys i poca formació és complicada, hem d'intentar que es formin una mica més per tenir més possibilitats laborals també i no ser tan precaris diguéssim.

-Situació del coronavirus

Els hi vam donar un dispositiu mòbil, a tots, però en format tauleta ordenador, amb connexió a més a més, per tant estaven connectades, sí que és veritat que el principi ens va costar una mica perquè tothom va tenir així horaris molt girats, però tots van seguint connectats, hem estat fent formació online i tutories online. El mes de juny com que no en regim per la normativa del departament ja vam obrir al centre, ells sí que van a tornar a l'escola diguéssim, hi vam allargar el curs fins al juliol. Al ser un lloc molt petit és molt més fàcil reaccionar.

-És possible atendre la diversitat dels alumnes diàriament? Es pot atendre a tot alumne en igualtat d'oportunitats?

A on? a l'escola? no lo que et deia, és complicat en un institut normal diguéssim, a la nostra escola no, perquè està molt... clar. A més, està pensat per això, per atendre aquesta diversitat, ja és parteix d'aquesta idea, que tots són diversos i que cadascú té el seu ritme... Però certament ens juga a favor que és un lloc molt petit i que tenim la ràtio profe d'onze, vull dir, cada adult té 11 joves al seu càrrec. Això ja és fàcil treball, però s'ha de dir què és un recurs car. Està finançat per l'Ajuntament de Barcelona, íntegrament

És un recurs molt petit, ja ho veus, són 57 alumnes i es una prova pilot que si funciona o no... Encara tenim dos anys eh per continuar i provar-ho. I la idea és anar estenent altres districtes de la ciutat. Però bueno, això encara falta.. (riu)

→ **Leena Liusvaara**, directora i professora a Finlàndia

-¿Nos puedes contar cuántos años llevas siendo profesora en Finlandia y cuál es tu especialidad?

He sido profesora cualificada desde 1989 y he estado trabajando como directora desde 1996 y en la escuela en la que trabajo ahora llevo trabajando casi 7 años. Esta es mi tercera escuela en la que trabajo como directora y originalmente he sido profesora de mis asignaturas. Entonces me calificué como directora porque en Finlandia, eso requiere un poco más de estudios para llegar a serlo. Estuve trabajando como superintendente, como jefa de Educación en un par de municipios y luego también he sido una especialista en la agencia nacional de Educación pero siempre quise volver a la escuela así que yo pienso que este es mi destino de piernas. Trabajaré hasta que me retire como directora, seguro. Y luego no sabía qué hacer durante un año sabático y me postulé como profesor sustituto en una de las escuelas primarias de mi ciudad natal y obtuve el puesto porque sé tocar el piano así que dijeron que ellos querían tener a alguien que empiece las clases de música para los niños también y terminé estando allí durante 2 años y medio. Mi colega me dijo que definitivamente sería una gran profesora y así es como empezó todo. Nunca he pensado en esto como una carrera cuando era niño, así que sí era una subasta, me gustaba ser directora, pero no trabajé mucho tiempo como profesor, sólo por menos de cinco años, porque tuve mis dos hijas cuando todavía trabajaba como profesora, nacieron a principios de los 90 y luego tuve una baja por maternidad, etc. así que cuando regresé a la escuela en el 95, mi anterior director me dijo que se iba a retirar y que sabía que yo era una especie de desarrollador de una manera que quería seguir adelante con las cosas y luego dijo que deberías solicitar ser directora y me presenté y eso es lo que pasó, así que he estado recorriendo las escuelas durante 25 años.

-¿Cómo funciona la asignación de profesores a colegios? ¿Elegiste el que querías o fuiste mandada a uno por el ministerio?

Sí sí lo elegí yo, no son las autoridades ni el gobierno que asignan discursos a las diferentes escuelas, siempre depende de tu propia decisión. Quiero decir, por supuesto, que la escuela necesita tener vacantes abiertas para que el director pueda contratar a un nuevo profesor, pero depende de ti. En cuanto a métodos de los profesores, es mundo cada uno de ellos. Es sólo un plan de estudios nacional y por supuesto los profesores necesitan seguir el plan de estudios, pero cómo quieren hacerlo, es decir, en qué orden quieren realizar ciertas cosas con

los estudiantes, depende de los profesores decidir y también cuando quieren usar más investigación, o si quieren usar más lectura y ejercicios con ese tipo de cosas que también depende del profesor para decidir, así que yo diría que los profesores son bastante independientes en cuanto a los métodos, pero por supuesto que hay una educación legal y hay el plan de estudios nacional y los criterios de evaluación y esos siempre son dados por el autor local y gubernamental.

-¿Qué cambios han ido ocurriendo con los años en el sistema educativo finlandés? ¿Cómo os preparaban a profesoras y profesores para estos cambios?

Cuando era una niña todavía tuvimos este sistema educativo paralelo, que significa que o bien fuiste a una escuela que te prepara para la escuela secundaria o fuiste a una escuela que te prepara para otra cosa. Entonces tuvimos este sistema escolar integral que ya sucedió como hace casi 50 años y el plan de estudios también cambió de una manera que cada niño tiene la misma posibilidad de tener la misma enseñanza, los mismos beneficios y las mismas oportunidades. Por lo que no importa si vienes de una familia pobre o de una familia rica que todo lo que hacemos en la educación integral es igual y se basa en la equidad de todo el país finlandés. Digamos que hace seis años, cuando el nuevo plan de estudios fue escrito por el organismo nacional de educación y luego nos acercamos a un pensamiento multidisciplinario o transversal alejado del tema... y más a un aprendizaje holístico basado en el fenómeno que es realmente más cercano a la vida real en la que no tenemos asignaturas. Quiero decir que no tenemos un pensamiento segmentado. Chris que se graduó recientemente de la facultad de educación probablemente tienen una mayor capacidad para adoptar el último plan de estudios, pero estos profesores mayores que ya están en la última parte de su carrera docente también necesitaban adoptar un cambio y eso significaba que muchos de los profesores necesitaban tener algunos cursos de desarrollo profesional extra explicando cómo deben trabajar con el nuevo plan de estudios, qué tipo de cambios se requieren en las metodologías con las que deben trabajar, cómo se cambia la evaluación, etc. pero esto significa que el proveedor de educación, que en nuestro caso sería "Llamar a las oportunidades de desarrollo para los profesores

en Finlandia", básicamente esto no es algo difícil de hacer porque cada profesor es un maestro de la educación o un maestro de su propia área de estudio, por lo que tienen el título superior de la Universidad, de modo que todos los profesores ya saben naturalmente cómo desarrollar la investigación, cómo leer, cómo reflejar su propio trabajo sobre la base de los cambios que se requieren de ellos, etc.

-¿Cómo definirías éxito y fracaso escolar?

Mira, yo procuro tratar de animarlos y tratar de empoderar a los maestros y a los alumnos y no hablamos de eso. No hablamos de éxito con los maestros ni con los padres y no tenemos ese tipo de sistema de medición de calidad dentro de nuestra escuela. No clasificamos el curso final. Estoy en una escuela en la que no es mejor que la de alguien más porque todas las escuelas tienen que seguir el mismo plan de estudios, básicamente tienen que obedecer lo mismo; la ley de educación y todos los profesores tienen las mismas cualificaciones, así evito hablar de estas palabras y procuro hacer sentir bien a los que nos rodean educativamente. No importa si somos los últimos de una lista, ni siquiera yo mismo sigo los resultados de las PISA, pero creo que hacemos muchas cosas de la manera correcta.

-¿Cómo se implementa el plan de estudios en tu escuela y cómo se redacta? ¿Cuál es la relación entre el Ministerio y los colegios?

Creo que los valores que llevamos en nuestra educación cómo asegurarnos de que todo el mundo es igual, asegurarnos de que todo el mundo tendrá las mismas posibilidades, asegurarnos de que todos los niños con necesidades especiales, todos los estudiantes con problemas de aprendizaje que están llevando a lo largo de todo lo que hacemos. La reputación y la calidad que no vienen junto con el nombre de la escuela vienen con la calidad que cada persona que viene a la escuela todas las mañanas trae consigo. Me refiero a que cuando rompes la manija de la puerta y abres la puerta y entras al edificio de la escuela tienes que pensar todos los días ¿llevo alguna calidad conmigo o estoy aquí sólo por el salario y no estoy por el amor a aprender? Por supuesto que necesitas pensar en tus propios métodos de enseñanza y debes pensar en cómo tratas a

los estudiantes etc. pero no nos gusta por lo general hablar de éxito o fracaso, quiero decir que sólo hacemos el trabajo y así es como debería ser la equidad y la igualdad, son valores pobres en todo lo que hacemos y si estoy pensando en lo contrario, estoy en Howell, esto a veces también se Los últimos cambios que hemos hecho en la educación si piensas en este fenómeno basado en el aprendizaje o en el trabajo de proyectos multidisciplinarios etc.

Las escuelas no tratan con el Ministerio de Educación en absoluto. El sistema está tan organizado por los municipios así que básicamente ponen supervisor que es el jefe de educación y me dan dinero o salarios para el equipo escolar o un almuerzo escolar y el transporte. Luego el proveedor de educación como habría que tener sus directrices de la agencia nacional de educación que está a cargo de escribir el plan de estudios para que escriban el plan de estudios nacional y el Ministerio de Educación está en la parte superior de ellos y se ocupan de la ley de educación. Por ello deciden cuántas horas por semana se enseñará para los niños de primer grado, para los niños de segundo grado, cuántas horas de matemáticas se enseñará para terminar en el foro de los niños de primer grado etc. así que ese tipo de asignación de lecciones que está en el negocio del ministerio pero las escuelas directamente no tratan con el ministerio así que realmente no tengo cualquier correo electrónico que viene de allí, no necesito estar en contacto con ellos sólo necesito estar en contacto con el departamento de educación del municipio.

-¿Cuál es el papel del alumno en las clases, cómo se refuerza a los que se quedan más rezagados y cómo se motiva a los más dotados?

La responsabilidad del estudiante es también de los padres si ellos tienen que hacer una tarea ellos son responsables de hacer que sus hijos lo hagan.

Según la ley educativa que deja claro que los padres son responsables de organizar a su hijo. No es obligatorio llevar al niño a la escuela pública pero el 99% de las familias en Finlandia optan por llevar a su hijo a la escuela pública municipal normal y cuando el niño viene a la escuela cuáles son las responsabilidades de un estudiante que debe hacer su tarea se le da libros cuadernos portátiles tal vez iPads etc. por lo que también hay un contrato que

tienen que cuidar bien de ellos no pueden romperlos y no pueden perderlos.

Toda la sociedad terminada se basa en la confianza, así que tenemos una gran confianza entre nosotros, así que confiamos en que las familias se ocupen de sus deberes, los profesores también confían en que los estudiantes se ocupen de sus responsabilidades, pero eso también funciona a la inversa, de modo que las familias de los estudiantes confían en los profesores y yo confío en mí... Los profesores y ellos confían en mí.

-¿Cuál es la carga de trabajo de los profesores? ¿Cómo es un día típico para ti? ¿Tenéis muchas vacaciones?

Son como 11 semanas y luego tenemos un receso de otoño una semana en octubre cuando las escuelas están cerradas y los maestros tienen vacaciones. En mi casa trabajo todo el tiempo quiero decir, que no tengo horas de oficina, mi teléfono está siempre encendido y trato de limitar mi trabajo hasta 60 horas a la semana trato de hacer eso y luego tengo 38 días de vacaciones en un año que puedo repartir, sin embargo quiero que se repartan normalmente por semanas en el verano, que son 25 días y el resto 13 días, así que trato de equilibrar un poco para que haya un poco en el año, un poco en Navidad y en primavera.

-¿Valoráis la orientación?

Sí, es una asignatura, en realidad tenemos un profesor especialista para esa asignatura es sólo para el consejero de estudio, que también es básicamente, primero un profesor y después un consejero de estudio cualificado, y el equipo de lecciones se concentra en la metodología de aprendizaje para que los estudiantes sepan cómo organizar su propio horario. su propio calendario para asegurarse de que pueden cumplir con los plazos del proyecto y también cuando están a punto de solicitar el proceso de educación secundaria y el consejero de estudios es la persona que les ayuda a encontrar escuelas adecuadas para ellos e incluso rellenar los formularios de solicitud en línea con los estudiantes si alguien no puede premiar la participación en la carrera son recompensado y nosotros que estimulamos la motivación de los estudiantes seguro que creo que es muy importante gastar y todo lo que hacemos con los estudiantes, me refiero a que lo que me gustaría añadir en esto es que tenemos esta forma de pensar

acerca de nosotros ha sido guiado para encontrar sus propias fortalezas y todo el mundo tiene una fuerza cada persona es buena en algo así que los profesores están ayudando a la los estudiantes para encontrar esas áreas específicas y podría ser algo muy práctico. Estamos tratando de pensar en los estudiantes como individuos no como en una multitud de peso pero como individuos sí sus padres se involucran con él mejora mucho la educación.

-¿Podría decirte algo sobre por qué elegiste una carrera como profesora?

-¿Por qué quise ser profesora? Sí, bueno, fue un accidente. Para ser honesta, después de graduarme de la escuela secundaria, quise ser veterinario de animales. Pero finalmente acabé aquí, y estoy muy contenta la verdad.

-Se evita la competencia y las cifras, ¿Cómo valoras esta metodología de evaluación?

Nosotros tratamos de tratar a los estudiantes como individuos y no como un colectivo, cuyo objetivo es la nota más alta. La metodología es algo que realmente debe ayudar al estudiante a desarrollar no es un no es un signo de debilidad ni de fracaso. Tenemos una discusión anual con cada estudiante cada año sobre sus fortalezas y sus enfoques en el desarrollo y un estudiante que también tenga la oportunidad de dar la retroalimentación oral de los profesores en qué partes que realmente debería trabajar un poco más duro o en qué áreas que deben concentrarse un poco más, pero a ninguna competencia en absoluto tenemos fuera de las competiciones escolares como las matemáticas o las peticiones o la competencia económica representan casi para la diversión sólo por diversión y estos resultados nunca se tienen en cuenta cuando estamos evaluando a los estudiantes en la escuela.

-¿Por qué triunfa el sistema finlandés?

Bueno, eso es probablemente porque no dejamos a nadie atrás tenemos un sistema con los profesores de educación especial tenemos un acuerdo especial con el consejero de estudio. Tenemos medidas especiales de apoyo para los alumnos, metodología distinta, una sociedad diferente.

→ **Irene Alegría**, nominada la millor docent de Espanya els anys

2019-2020

-¿por qué decidiste ser profesor?

Siempre he querido ser maestra desde pequeña, siempre me ha gustado estar al servicio de los demás, me gusta enseñar me ha gustado la infancia y creo que es la profesión más importante que hay en él en el mundo y la educación debería de estar considerada como el pilar fundamental de la sociedad yo siempre he querido ser maestra por eso, porque transmitir conocimientos hacer a los niños que ya son buenas personas y buenos ciudadanos creo que es la profesión más importante que hay y el futuro de nuestro país

-¿cuál es tu filosofía de enseñanza?

Mi filosofía de enseñanza es que los niños aprendan haciendo que no hay una metodología específica que sea perfecta para cada uno de ellos pero creo que el que ellos experimenten es lo más efectivo para ver lo real. Con un problema de de matemáticas por ejemplo que salir con ellos a la calle que ellos sean los que experimenten ese cambio de dinero, una resta, multiplicación y división tiene que ser siempre basado en su propia experiencia y en su realidad más cercana

-¿de qué componente de tu currículum de profesor estás más orgulloso y por qué?

Mi componente del currículum del cual estoy más orgullosa...pues a ver yo he estudiado dos carreras soy maestra y psicopedagoga y luego tengo dos Másteres; uno en en dirección de centros y otro en escolar. Estoy orgullosa de haberme formado y de seguir formándome cada día como como docente como persona y todo lo que me enseña mi alumnado y lo que me enseñó la sociedad siempre. No es que esté orgullosa de algo en concreto, sino que todo lo que hecho lo hecho queriendo y por ello estoy satisfecha.

Estoy muy contenta de de todo lo que hecho, ahora estoy trabajando con el Ministerio de Educación porque la elección fue una sorpresa, me llamaron ellos no fue un trabajo que buscara yo, y es porque han visto en mi que que tengo que tengo ganas de cambiar la educación que creo que es posible un cambio en la educación.

- ¿cómo conectas tus lecciones con el mundo real?

Como te he dicho, intento que todos los problemas y que todas mis lecciones estén vinculadas siempre con la realidad cercana al niño. En un mundo sin pandemia me los llevo siempre a comprar el almuerzo y lo suelo llevar por el barrio conmigo y voy a la biblioteca del barrio con los libros, a la residencia de ancianos para que ellos vean el mundo real. Entonces intento conectarlo con su realidad más cercana y más próxima a ellos. Que vean todo lo que hagamos. Yo soy voluntaria, de “mamá en acción” que trabajamos con niños que tienen problemas, y eso, ellos lo saben. Una realidad más cercana a ellos, y que sean conscientes de lo que se vive en el mundo. Intento que todo lo que hagamos, le sirva para el futuro. Y que cuando tengan algún problema sean capaces de hacerle frente.

-¿cómo animarías a los padres a apoyar la educación de sus hijos?

Animo a los padres en la educación de sus hijos, porque creo que la educación es cosa de tres; alumnado maestro-escuela y las familias. Una educación tridimensional en la que los padres tiene que estar vinculados directamente con la escuela. Hablando sin el mundo COVID, yo hago tertulias pedagógicas diarias suelo hacer grupos rotativos, donde involucro a la familia en el aula. La familia de mi alumnado siempre es bienvenida para entrar en el aula cuando ellos mismos quieran y los consideren. Ellos vienen, se sientan, hablan y cuentan sus profesiones. Trabajan con los niños mano a mano e intento siempre hacer partícipes a la familia de los sucesos. Porque claro, si los tres; el alumnado, la escuela y la familia no van en la misma dirección, no podemos hacer nada. Al final, es lo que les digo, a mí o conmigo van a pasar solamente algunos años, pero ellos los van a tener toda la vida. Qué mejor que alguien que sepa que somos 3 la educación, que sepa pedagogía y educación y la de las herramientas suficientes a las familias para involucrarse en la educación. Desde que utilizo esto, ha mejorado mucho las relaciones entre las familias, emocionalmente o sociales. Se crea un vínculo especial debido a la relación entre ambas partes.

-¿cuáles son algunos de los métodos que utilizas para verificar la comprensión mientras enseñas?

Yo utilizo siempre utilizo en todas las lecciones que imparto; la observación directa, utilizo la evaluación, coevaluación y heteroevaluación. Ellos son los que se evalúan, los que me evalúan a mi, porque claro, nunca puedo saber si realmente era la metodología utilizada (aunque sea observacional y directa) por mi parte ha sido buena si ellos no me evalúan. Ellos saben bien cómo evaluarse, cómo autoevaluarse y cómo evaluar a sus propios compañeros. Ellos ya tienen un sentido crítico de la realidad en el examen cuando sí, y cuando no se enseña..

-¿cómo evalúas el progreso de los estudiantes?

Los instrumentos suelen ser siempre rúbricas directas. Hago muy pocos exámenes como tal, si quie hago prueba individuales escritas, pero muy pocas la verdad. Ya que todos podemos tener un mal día, y nos puede salir mal un examen. Por lo que yo, evalúo el dia dia del alumno

-¿por qué quieres enseñar?

Enseñar es un placer para cualquier persona que ame la docencia y que ame la enseñanza. Tener en tus manos a niños que salen con una sonrisa de clase por qué han aprendido algo, ya que ellos vienen con ganas de saber y aprender, y que así te lo agradecen...En el cole que yo estoy, la tasa de analfabetismo es muy alta, pues que les estés enseñando y que te preocupes por su aprendizaje es una gran alegría para ellos.

-¿Cómo valorarías el sistema educativo español?

Yo lo tiraría todo por la borda, y empezaría un currículum desde 0. En que los partidos políticos se unen, no existieran los colores y que realmente pensasen y se metiesen en las clases y vieran cuál es la realidad del alumnado, que si quieren una escuela inclusiva que realmente vean como es la realidad de las aulas. El currículum debería ser tirado a la basura y empezar de nuevo. Porque, se aproxima muy poco a la realidad que tenemos en las aulas cada día. Hablo de un mundo sin COVID, porque ahora está siendo muy duro y muy difícil enseñar y nos está costando mucho. Además, los niños están muy tocados, y creo que es más importante, centrarse en la salud emocional de los niños que en el propio aprendizaje de una suma. Vienen de un encierro de 6 meses, de

haberles privado de su libertad, de haberles dejado sin socializar y creo, que es más importante centrarse en el alumno que en el proceso de enseñanza de aprendizaje. Mejor que centrarse en unos conocimientos que están obsoletos en el currículum español.

-¿Cómo definirías el fracaso escolar y el éxito?

El fracaso escolar, está relacionado con el currículum educativo que dista mucho de la realidad que hay en el aula con el con la sociedad y el fracaso escolar viene de eso, viene de que de que no hay motivación por parte del alumnado porque hay maestros y profesores que no saben empatizar con el alumnado, que se dedican a dar sus lecciones porque consideran que es más importante aprender a sumar o restar que a ser persona.

Creo que empatizar con el alumnado, motivar al alumnado y estar pendiente de sus preocupaciones es lo que hace que que un docente sea considerado buen docente y que los alumnos lo valoren como tal, porque porque si tú no empatizas con ellos y si no eres cercano a ellos, si no estás pendiente de lo que le pasa, de lo que le sucede, de sus preocupaciones, de su realidad... no puedes conectar con ellos y de ahí deriva el tema del fracaso escolar del no estar conectado a la realidad del alumnado que tenemos en las aulas.

-¿crees que hay un cambio bastante considerable entre la ESO y el bachillerato? ¿A qué se debe?

Sí, es que en el bachillerato están los alumnos que quieren estudiar. En tercer y en cuarto de la eso se nota un incremento bastante considerable sobre el fracaso escolar, porque son niños a los que ya no les motiva mucho estudiar y en bachiller están los el alumnado que realmente sí que se preocupa por su futuro o quiere estudiar una carrera. Pero el problema lo tenemos en cuarto de la eso por el tema de la motivación, que no hay motivación suficiente por parte del alumnado. No obstante, siempre hay un cambio , pero igual que en la etapa de primaria a secundaria, infantil a primaria, etc.

-¿qué piensas sobre la orientación? ¿crees que si se trabajará más conseguiremos una tasa menos elevada de fracaso escolar? ¿o, por el

contrario, ya crees que se trabaja los suficiente?

La orientación es muy importante, debemos trabajarla para reducir el fracaso escolar. No se trabaja cómo se debería. Para ser breves, debería trabajarse en todas las etapas educativas, porque muy pocas veces sabes a qué quieres dedicarte. Hay que trabajar mucho la orientación.

-¿piensas que la evaluación final debería centrarse en el proceso educativo del niño, o, el examen se encarga de ello?

En el proceso y progreso educativo del niño. Nunca se podrá definir la inteligencia de una persona con solamente un examen, es más, no es una herramienta útil para usarla con este fin.

-¿qué metodología de clase crees que es más eficiente?

Sin duda, el trabajo en equipo, y el trabajo por proyectos. Aprendes mucho y en eso se basa el verdadero aprendizaje.

→ **Dolors Camats**, diputada i portaveu d'ICV des del 2003 al 2015. I ponent de la Llei d'Educació de Catalunya

-¿Com definiries fracàs i èxit escolar?

En funció de les expectatives, és a dir, dels objectius marcats. I aquests han de dependre del punt de partida, del context, dels recursos.

També cal distingir entre èxit o fracàs individual o col·lectiu.

Individualment el fracàs ve si un no arriba a allò que s'ha proposat, sent conscient que ho podia assolir.

Com a societat fracassem quan no som capaços que tots els infants i joves tinguin una formació mínima que els permeti ser ciutadans plens, guanyar-se la vida i ser feliços.

Però del fracàs també se n'aprèn.

-A que creus que es deu aquest abandonament prematur dels estudis, i, per conseqüència el fracàs escolar?

Depèn de l'edat i dels entorns. En la majoria de casos és més fàcil dir que un nen/nena o jove és “fracàs escolar per culpa de ...” que dedicar-se a que no ho sigui.

Tenen a veure circumstàncies personals de l'alumne (família, entorn, recursos, capacitats) de l'escola (professorat, recursos...) i del sistema (expectatives, mètodes...). Per anar bé, tot hauria d'anar a una i fer de l'alumne el centre de l'escola.

-¿Quina metodologia veus millor per insertar a les aules per reduir o prevenir aquest abandonament?

No hi ha una sola metodologia bona. Hi ha tècniques diferents i adequades a entorns diferents.

Per la meua experiència al Parlament, però també com a mare d'alumnes, crec que funciona:

- la barreja (de classes socials, capacitats, edats, treball en grup....)
- despertar l'interès i curiositat (informació, coneixements, tecnologia...)
- posar límits (autoritat, disciplina, esforç... també són necessaris per aprendre)

-És possible atendre la diversitat dels alumnes diàriament? Es pot atendre a tot alumne en igualtat d'oportunitats?

No només és possible. És necessari i a més a més és un dret dels alumnes i una obligació de tot el sistema educatiu. Així ho hem volgut com a societat i ho hem reflectit en la llei. Sigui com sigui l'alumne, té dret a l'educació i he apostat com a societat per l'escola inclusiva, és a dir, una escola per a tothom.

La igualtat d'oportunitats té a veure amb l'efecte “compensador” que ha de tenir l'escola. Compensar allò que suposa una mancança per l'alumne, perquè així tots tinguin les mateixes oportunitats davant la vida.

-Es factible que es continuïn utilitzant metodologies del segle XIX? Creus que funciona? O, per contra hauria de canviar-se?

Les tècniques (tecnologia, metodologies...) han d'anar adaptant-se a la societat, però el més important és la formació del professorat. Si el mestre no sap de la matèria o no sap ensenyar, és igual que ho faci amb una tablet que amb un guix...

-Què opines de les lleis educatives? L'educació està subjectada a aquestes?

Les lleis d'educació han de:

- regular el paper de tots els agents que intervenen en la comunitat educativa (família, mestres, institucions públiques com ajuntaments o govern).
- establir les regles del joc, qui farà què, quins drets i deures té cadascú...
- Qui i com es pagarà tot el sistema,

Les lleis són imprescindibles per marcar aquest terreny de joc i per tant cal que hi ha acords amplis per aprovar-les.

-Que opines sobre la LEC 2009? Ha estat una innovació?

A Catalunya es va fer un Pacte Nacional per l'Educació abans de fer la llei per no haver de canviar-la, però després la llei no va reflectir l'acord, especialment pel que fa al paper de l'escola pública i la privada i les obligacions d'aquesta darrera per rebre diners públics.

La LEC, en realitat va introduir a Catalunya els canvis que la LOE havia fet a nivell espanyol. La LOE sí va innovar.

-I de la Ley Celaá?

Si realment deixa clares les obligacions dels centres que reben diners públics i permet establir mecanismes per retirar la subvenció als que no compleixin, serà una bona llei.

→ **Gabriel Millás**, professor Italià, imparteix classes d'espanyol

-¿por qué decidiste ser profesor?

Porque quería transmitir mi pasión hacia mi asignatura a los estudiantes y quería evitar hacer todos los errores que hicieron mis profesores y así poder ayudar a los estudiantes a estudiar con más ganas.

-¿cuál es tu filosofía de enseñanza?

Pues no lo sé. En realidad mucha improvisación y mucha pasión hacia mi asignatura. Pienso que esto baste, junto obviamente a la preparación, para ser un buen profesor.

-¿cómo conectas tus lecciones con el mundo real? ¿Crees que hay algún vínculo entre lo que se estudia en el aula y fuera del aula, en general?

Creo que conectar lo concreto con lo estudiado es fundamental para aprender bien cualquier tipo de asignatura. Yo, por ejemplo, explicando literatura siempre intento partir de un acontecimiento real, contemporáneo para hacer que quién me escucha no piense que estoy hablando de algo que no tiene que ver con él.

-¿Cómo valorarías el sistema educativo italiano?

A mí me gusta el sistema educativo italiano, pienso que está bien organizado. Obviamente mucho depende de cada individuo, de cada profesor.

-¿Cómo definirías el fracaso escolar y el éxito?

Bueno, yo creo que hay éxito cuando conseguimos hacer que los estudiantes aprendan a pensar, a reflexionar sobre las cosas y desarrollan un pensamiento crítico. El fracaso, simplemente, cuando no conseguimos esto.

-¿Hay un alto fracaso escolar en Italia?

Por lástima creo que sí.

¿Cuáles cree que son las causas?

Creo que depende mucho de los profesores y de como explicamos y los objetivos que nos ponemos. También el número elevado de profesores ancianos influye.

Hace falta conseguir entender el lenguaje de los estudiantes para poder hablar con el "idioma" de los/las chicos/chicas y así entendernos mejor.

-¿crees que hay un cambio bastante considerable entre la eso y el bachillerato?

Absolutamente sí. Desde el punto de vista de los profesores el trabajo es completamente diferente. En la eso el objetivo final es educar, en el bachillerato es más enseñar.

-¿crees que si se trabajará más en los aspectos importantes conseguiremos una tasa menos elevada de fracaso escolar? ¿o, por el contrario, ya crees que se trabaja lo suficiente?

No sé. No tengo una opinión sobre esto. Llevo solo 4 años enseñando y todavía no me he dado una respuesta a este problema. Creo que bajar la edad media de los profesores pueda ayudar. También podría ayudar decir a los profesores que ya no hace falta que los estudiantes sepan de memoria las cosas, sino que hay que enfocarse más en el desarrollo de un pensamiento crítico de cada individuo.

-¿piensas que la evaluación final debería centrarse en el proceso educativo del niño, o, el examen se encarga de ello?

Creo que hacen falta las dos cosas. Aquí tenemos una nota final decidida entre todos los profesores de conducta donde se evalúa también el proceso educativo del estudiante y una nota que viene de los exámenes para cada asignatura. Eso también hace falta porque tenemos que evaluar también como se pone un estudiante ante un examen. En la vida esto sirve.

-¿qué metodología de clase crees que es más eficiente? ¿Cuál soléis utilizar en el aula?

Depende. Depende de cada argumento. Yo a veces hablo una hora entera, a veces hago debates, a veces hago ejercicios o actividades individuales o en grupo. No creo que haya una regla para esto.

Segons Gabriel, les lliçons han d'estar connectades amb el món real, així, fent

un aprenentatge més sencer i real. Parla d'èxit o fracàs en funció del que el docent aconsegueix fer amb les seves classes, no des de l'alumnat. Sino que, en el cas que es pogués parlar d'un fracàs/èxit escolar seria directament derivat al professor. Lligant així, que possiblement una de les causes possibles d'aquestes dos variants, serien els mateixos professors. Destaca el llenguatge i la comunicació que hi ha d'haver-hi entre professor i alumne. En la seva opinió, es produeix un canvi entre les diferents etapes educatives, canviant també l'objectiu dels professors i de la institució acadèmica. Parla d'un canvi en el pensament del professorat, afirmant, que ja no fa falta memoritzar per un examen, sinó que, enfocar-se més en el desenvolupament d'un pensament crític de cada individu.

→ **Dra. Mar Camacho**, directora General d'Innovació, Recerca i Cultura Digital

-¿Com definiries fracàs i èxit escolar?

L'èxit escolar és aquella situació que es produeix quan tots i cada un dels alumnes d'un centre educatiu aconsegueixen assolir les competències plenes per viure en societat, poder prendre decisions sobre el seu futur i restar motivats per seguir aprenen. Per contra el fracàs es produeix quan el sistema, i de forma més concreta el centre, no aconsegueix aquesta fita que pot estar provocada per multitud de factors

-¿Perquè creus que hi ha una taxa d'abandonament tant elevada en el nostre país? Tots els indicadors sobre qualitat de la informació (PISA i altres) situen el Sistema Educatiu Espanyol en posicions lamentables, què s'està fent per remeiar-ho o prevenir-lo?

La veritat és que ens preocupa molt l'abandonament que es produeix en l'ensenyament obligatori, així com també el dels ensenyaments postobligatoris com són la formació professional i el batxillerat. L'objectiu principal i més bàsic de les nostres polítiques educatives, van justament encarades a poder reduir l'abandonament, el que significa incrementar l'èxit. Les transformacions que s'estan fent dels currículums de totes les etapes educatives plantejats en clau de competències i tenint en compte tota l'experiència i coneixement de com

aprenen les persones, les mesures d'escola inclusiva, l'increment del treball en competències transversals com l'ètica, social o digital, així com la creació i facilitació de vincles que es proposen entre escola, família i societat en general, són claus en les polítiques educatives per reduir l'abandonament, tot assegurant una qualitat global del sistema

-Ha sofert canvis el sistema? Creus que han anat a millor? S'ha de canviar encara més?

Sí, han hagut canvis molt importants que a vegades no veiem en el curt termini. Però si mirem uns anys enrere la transformació del sistema educatiu està en marxa. Res tenen a veure els currículums, les metodologies, la digitalització, la capacitació del professorat, els plans de formació de tots els estaments, amb el que teníem fa 10 anys. Sabem que la transformació és urgent, però el sistema és molt complex i cal avançar pas a pas. Són molts els actors que intervenen en el sistema i cal trobar els consensos perquè les actuacions de canvi siguin realment transformacions que permetin tenir una estabilitat de futur amb garanties

-Com es mesura la qualitat del professorat?

El professorat del centres educatius públics que disposen d'un lloc de treball fixe, han hagut de passar per un procés selectiu d'oposició molt rigorós a on, a part de demostrar la seva capacitat tècnica del seu àmbit de coneixement, han de demostrar la seva capacitat pedagògica amb proves de caire pràctic que han de superar. En el cas del professorat dels centres d'educació secundària, un cop han acabat els seus estudis universitaris de la seva especialitat, han de realitzar un màster de formació del professorat que està ordenat per especialitats. Per altra banda, tot el professorat que entra en un centre educatiu te un procés d'acompanyament i de posterior avaluació per part de la inspecció educativa.

-Es factible que es continuïn utilitzant metodologies del segle XIX? Creus que funciona? O, per contra hauria de canviar-se?

És evident que les metodologies han de canviar, crec que ja no hi ha ningú que en dubti. Hi ha alguna cosa que no hagi canviat des del segle XIX? Doncs l'escola

no pot quedar apartada d'aquesta evolució, sinó estariem preparant ciutadans per segle XIX. Si be queda molt per anar transformant, els canvis són cada cop més significatius, tant en les metodologies, en la digitalització de les instal·lacions, en l'equipament de treball de l'alumnat i com cada cop més en els espais i mobiliari a on es realitza la tasca educativa.

-A Catalunya, com es treballa l'orientació? Creus que els mètodes que es fan servir van en consonància del que es fa des dels instituts? Es dona importància a l'orientació als centres?

En el nostre sistema educatiu l'orientació educativa és una peça fonamental en la que s'ha de basar l'èxit educatiu. Són molts els esforços que es fan i els recursos que s'estan dedicant perquè sigui l'eix de les actuacions que es produeixen en un centre educatiu. En els instituts, l'orientació educativa és una especialitat tant importat com ho poden ser les matemàtiques, el català o l'anglès, i es disposa de professionals formats en aquest àmbit i en el de la psicopedagogia.

El concepte d'orientació ha canviat durant els darrers anys, i el que pretenem amb una acció orientadora en un centre, no és només orientar als alumnes sobre allò que poden fer o com continuar els seus estudis, sino donar-los eines perquè puguin ser capaços de decidir per ells mateixos sent conscients de les seves capacitats, interessos i realitats socials, el que significa tenir un bon nivell d'autoconeixement d'un mateix i de l'entorn.

També m'agradaria comentar en aquest àmbit que l'orientació s'està introduint com a element clau en els estudis postobligatoris com el batxillerat, la formació professional i la formació de persones adultes.

-És possible atendre la diversitat dels alumnes diàriament? Es pot atendre a tot alumne en igualtat d'oportunitats?

Aquests són els objectius en els que treballem, atendre de forma constant a tots i cada un dels alumnes dels nostres centres educatius i per això treballem des de tots els àmbits: des del departament central amb el disseny de polítiques i projectes, des dels serveis educatius i els equips d'assessorament

psicopedagògic en l'acompanyament més proper als centres i com no amb tots els professionals del claustre del centre que són qui fan l'atenció directa als alumnes.

-És necessari, en pedagogia, donar-li temps al temps i permetre que cada alumne desplegui els seus talents i competències al seu ritme?

Sí, cada alumne necessita el seu temps i el seu recorregut per evolucionar. La nostra tasca és estar al seu costat, ajudant-lo i acompanyant-lo quan ho requereixi. Aquesta tasca és molt complexa ja que els alumnes necessiten el seu propi espai d'evolució i en cada un d'ells és diferent. No es pot optar per accions que siguin iguals per a tothom ni que siguin molt intervencionistes, cal estar atent i saber quan cal actuar i com.

-La situació del Coronavirus com ha afectat als alumnes? Segons les enquestes que he passat anteriorment, un percentatge molt elevat assegura de no saber com enfrontar-se amb aquest curs, per no haver assolit els coneixements bàsics, que hi penses?

Sí, els efectes causats per la pandèmia sanitària del coronavirus són importants, tan per la dimensió que comporten com per lo imprevisible que ha estat. És justament en els moments en que apareixen problemes importants, quan surten les mancances que tenen els sistemes.

Els centres educatius han fet un esforç molt gran per adaptar la pedagogia a la nova realitat, però cal tenir present que tots som aprenents en una situació nova per a tothom i per tant ens cal un període de preparació, de pràctica i d'adaptació per aconseguir minimitzar els efectes tant importants que està tenint la pandèmia. A part de les dificultats socials i econòmiques derivades, que com és evident també afecten també als nostres alumnes, s'ha treballat per superar les dificultats pedagògiques. En tot moment hem tingut clar, i així s'ha treballat, que calia actualitzar els conceptes del treball per competències, per tasques globalitzats i el concepte de l'avaluació. Segur que hem après molt però d'una manera diferent i a vegades això és difícil de poder-lo ponderar. Segur que amb tot el que hem treballat, amb la formació que s'ha fet del professorat i les ganas de millorar de tots plegats, ara estem molt millor preparats per afrontar una

situació d'aquest tipus.

→ **Arttu Taipale**, estudiant finlandès

-¿Como ha sido tu experiencia en el sistema educativo?

How has your experience been in the educational system?

I personally enjoyed school throughout my journey in the Finnish educational system. I think I learned good skills and knowledge and I usually liked being at school, at least reasonably much.

Personalmente disfruté de la escuela durante todo mi viaje en el sistema educativo finlandés. Creo que aprendí buenas habilidades y conocimientos y normalmente me gustaba estar en la escuela, al menos razonablemente mucho.

-¿La orientación es valorada en las aulas, es decir, la trabajáis? Orientación para saber y decidir lo que se quiere ser en el futuro.

Is orientation valued in the classrooms, do you work on it? Orientation to know and decide what the student would like to do in the future.

This type of orientation is established in each school stage in the Finnish educational system. There are specific teachers and specific classes on this topic so I would agree that it is valued at school.

Este tipo de orientación se establece en cada etapa escolar del sistema educativo finlandés. Hay profesores y clases específicas sobre este tema, así que estoy de acuerdo en que se valora en la escuela.

-¿Cómo valorarías las asignaturas que imparten durante la etapa educativa? ¿Os sirven dentro y fuera del aula? That is, is there connectivity between what you learn in class with what you develop outside of it?

How would you value the assignments that are given during the educational stage? Do they work within and out of the classroom?

I think most assignments tried to teach both about the subjects we were working

on (for example, if we were studying geography we might have an assignment to create a presentation on a certain city) and relevant skills that we would need to learn (like how to create presentations, use computers, find good information on a topic and so on).

There are always some issues in education where not everyone applies the same skills and knowledge in life outside/after school, but most of primary education in Finland focuses on typical school subjects that are considered general knowledge and skills needed for further studying.

Creo que la mayoría de las asignaciones trataban de enseñar tanto los temas en los que estábamos trabajando (por ejemplo, si estábamos estudiando geografía podríamos tener una asignación para crear una presentación sobre una ciudad determinada) como las habilidades relevantes que necesitaríamos aprender (como por ejemplo, cómo crear presentaciones, usar las computadoras, encontrar buena información sobre un tema y así sucesivamente).

Siempre hay algunos temas en la educación en los que no todos aplican las mismas habilidades y conocimientos en la vida fuera/después de la escuela, pero la mayor parte de la educación primaria en Finlandia se centra en las típicas materias escolares que se consideran conocimientos generales y habilidades necesarias para seguir estudiando.

-El hecho de que no haya deberes, exámenes, etc. ¿Mejora el rendimiento y el aprendizaje desde tu punto de vista?

The fact that there's no homeworks and exams, from your point of view, does this improve the performance and learnings?

This is a common myth, sadly further presented in the Michael Moore documentary. We have exams and home work in Finnish schools as well, although not maybe as much as in other countries like the USA. Homework can help in learning, but my personal opinion is that homework very modest in the time it is supposed to take. Exams I think are something that is needed for a student to learn about a subject that they are not interested about. If they are

interested on a subject, they will learn about it anyways.

Este es un mito común, tristemente presentado en el documental de Michael Moore. Tenemos exámenes y trabajo a domicilio en las escuelas finlandesas también, aunque no tanto como en otros países como los EE.UU.. Los deberes pueden ayudar en el aprendizaje, pero mi opinión personal es que los deberes son muy modestos en el tiempo que se supone que llevan. Los exámenes creo que son algo que se necesita para que un estudiante aprenda sobre un tema que no le interesa. Si están interesados en un tema, lo aprenderán de todas formas.

-Valora tu estancia y tu aprendizaje en el aula. What is school failure or school success for you?

Evaluate your stay and your learnings in the classroom

I think the educational system succeeds when students feel safe, are provided the means and resources to apply themselves to what they want to do when they grow up, and learn to be functional members of society. I think the educational system fails seriously if it doesn't even try to provide to these goals, or if it discriminates against some students on their ethnic or economical background.

Creo que el sistema educativo tiene éxito cuando los estudiantes Esto depende más del profesor, pero normalmente son inclusivos y la diversidad está presente en las escuelas. En cuanto a la diversidad en la capacidad de aprendizaje, los maestros son conscientes de ello e intentan asistir a ella tanto como sea posible. El sistema finlandés se centra especialmente en ayudar a los estudiantes con dificultades para que puedan seguir el ritmo, en lugar de centrarse demasiado en los mejores estudiantes. Los estudiantes no deben y normalmente no son reprendidos por aprender lentamente si se esfuerzan al máximo.

-A tu parecer, ¿Se atiende a la diversidad que hay en el aula? ¿Los profesores son conscientes que hay distintos niveles de aprendizaje y los respetan?

To your understanding, is diversity attended in the classroom? Are the

teachers aware, and respect, that there's different levels of learning?

This is more dependant on the teacher but usually they are inclusive and diversity is present in schools. In terms of diversity in learning ability, teachers are aware of it and try to attend it as much as possible. The Finnish system especially focuses on helping struggling students so that they can keep up rather than focusing on the best students too much. Students should not and usually are not berated for learning slow if they try their best.

Esto depende más del profesor, pero normalmente son inclusivos y la diversidad está presente en las escuelas. En cuanto a la diversidad en la capacidad de aprendizaje, los maestros son conscientes de ello e intentan asistir a ella tanto como sea posible. El sistema finlandés se centra especialmente en ayudar a los estudiantes con dificultades para que puedan seguir el ritmo, en lugar de centrarse demasiado en los mejores estudiantes. Los estudiantes no deben y normalmente no son reprendidos por aprender lentamente si se esfuerzan al máximo.

-¿Qué punto de vista tienes, y que opinas del sistema educativo finlandés y de la escuela?

What is your point of view, and what do you think about the educational system in Finland?

I think the Finnish educational system is good. There is room for improvement, but a lot of things are done according to what research shows is the best way to educate students rather than what is traditional, and the educational system is not too afraid of change. The less formal atmosphere is also helpful, and the fact that private schools are very rare makes the society as a whole more equal, as everyone tends to have the same resources available during their time in education.

Creo que el sistema educativo finlandés es bueno. Hay espacio para mejorar, pero muchas cosas se hacen de acuerdo a lo que la investigación muestra que es la mejor manera de educar a los estudiantes en lugar de lo que es tradicional,

y el sistema educativo no tiene demasiado miedo al cambio. El ambiente menos formal también es útil, y el hecho de que las escuelas privadas sean muy raras hace que la sociedad en su conjunto sea más igualitaria, ya que todo el mundo tiende a tener los mismos recursos disponibles durante su tiempo en la educación.

-¿Cómo definirías a los docentes y tu experiencia con ellos?, ¿Crees que son lo más importante en el pilar educativo?

How would you describe your teachers and your experience with them? Do you think they're the most valuable asset to the educational backbone?

I appreciate teachers very much and hold them in high regard. This is normal in Finland, and teachers are as well respected as any other academics and well educated people. I don't know if I would say they are the backbone of the education, but they are very important. Most of them seem to enjoy their job and get along with the students well.

Aprecio mucho a los profesores y los tengo en gran estima. Esto es normal en Finlandia, y los profesores son tan respetados como cualquier otro académico y gente bien educada. No sé si diría que son la columna vertebral de la educación, pero son muy importantes. La mayoría de ellos parecen disfrutar de su trabajo y se llevan bien con los estudiantes.

-¿Ha disfrutado la etapa educativa obligatoria y postobligatoria?

Have you enjoyed the educational stage - both mandatory and post-mandatory?

I enjoyed both stages. Post-mandatory stage I enjoyed even more.

Disfruté de ambas etapas. La etapa post-obligatoria me gustó aún más.

-Los alumnos tienen tiempo para todo, ¿Es cierto?

The students have time for everything - is this true?

I think every single student in Finland would give a different answer based on their personal experience, but I think I never ran out of time to do everything I wanted to. I could go to school, attend my hobbies, complete my homework and see my friends while still sleeping enough if that is what you mean by having time for everything. I know that in America for example, this is not always true as students might get so much homework that they have no time for anything else after they get home from school.

Creo que cada estudiante en Finlandia daría una respuesta diferente basada en su experiencia personal, pero creo que nunca me quedé sin tiempo para hacer todo lo que quería. Podría ir a la escuela, asistir a mis pasatiempos, completar mis tareas y ver a mis amigos mientras duermo lo suficiente, si eso es lo que quieres decir con tener tiempo para todo. Sé que en Estados Unidos, por ejemplo, esto no siempre es así, ya que los estudiantes pueden tener tantas tareas que no tienen tiempo para nada más cuando llegan a casa de la escuela.

-Que los exámenes en un principio sean descriptivos, ¿os ayuda en vuestro proceso?, el hecho de que no haya cifras y no se cree competencia es algo bueno, ¿Cómo lo valoras? Here, in Spain, it is said that in Finland, there are no numerical grades or they are avoided, only descriptive assessment reports that show the student's learning process. So, first of all, I wonder if it is true, and if it is true, does this help you as a student? Since normally, grades create competition, or do not make you feel good if they are bad, etc. That the exams are descriptive at first, does it help you in your process? The fact that there are no figures and no competition is a good thing, how do you value it?

This is a bit of a myth. There are exams and grades for students in Finland, albeit they are slowly introduced to the youngest students. In their first two years of school students usually only get descriptive assessment and exams are mostly for practise for later years of studying. By 5th grade students receive numerical grades mostly based on exams, submitted course work and their participation in the class room, and this would remain as the case until graduating high school. I think it is useful for the youngest students to not have that much competition

between them, as they are, in as sense, *learning to learn*. It can be bad for a child's self-esteem to be deemed the worst in the class or something just because they are at that phase of their life learning slower, when they could easily later on be very smart and good at learning new things.

Esto es un poco un mito. Hay exámenes y notas para los estudiantes en Finlandia, aunque se presentan lentamente a los estudiantes más jóvenes. En sus dos primeros años de escuela, los estudiantes normalmente sólo reciben una evaluación descriptiva y los exámenes son mayormente para practicar en los años posteriores de estudio. En el 5º grado los estudiantes reciben notas numéricas basadas principalmente en los exámenes, el trabajo de curso presentado y su participación en el aula, y esto permanecería así hasta que se gradúen de la escuela secundaria. Creo que es útil para los estudiantes más jóvenes no tener tanta competencia entre ellos, ya que están, en cierto sentido, aprendiendo a aprender. Puede ser malo para la autoestima de un niño ser considerado como el peor de la clase o algo así sólo porque están en esa fase de su vida aprendiendo más lentamente, cuando podrían fácilmente más tarde ser muy inteligentes y buenos en el aprendizaje de nuevas cosas.

-¿Consideráis que estáis en igualdad de oportunidades?

Would you consider that everyone has the same equal opportunities?

Not fully, but as much as possible. There is never perfect equality, some students might have a worse life at home, single parenthood can affect them and maybe some students are from a poorer home than others. However, in the educational system the equal opportunities are present. Students at school are never evaluated on the basis of how rich or poor they are and they usually can do the same things within the educational system regardless of their background.

No del todo, pero tanto como sea posible. Nunca hay una igualdad perfecta, algunos estudiantes pueden tener una vida peor en casa, la paternidad soltera puede afectarlos y tal vez algunos estudiantes son de un hogar más pobre que otros. Sin embargo, en el sistema educativo la igualdad de oportunidades está presente. Los estudiantes en la escuela nunca son evaluados en base a cuán

ricos o pobres son y usualmente pueden hacer las mismas cosas dentro del sistema educativo sin importar sus antecedentes.

-Cualquier cosa que quiera añadir que no te haya preguntado

Anything else you'd like to add that I have not asked

With the issue of coronavirus and confinement, have you been able to follow the classes well from home? Will the teachers connect? Did you like this experience? Do you think the best way to learn is in the classroom?

I am no longer a student in Finland so I cannot very well say what the situation is in Finland regarding the education during the pandemic. From what I have heard, the in-school education of younger students is prioritised. I think the classroom is the best place to learn and it is also an important factor in the lives of students as they want to see their friends.

Ya no soy estudiante en Finlandia, así que no puedo decir muy bien cuál es la situación en Finlandia en cuanto a la educación durante la pandemia. Por lo que he escuchado, la educación en la escuela de los estudiantes más jóvenes es prioritaria. Creo que el aula es el mejor lugar para aprender y también es un factor importante en la vida de los estudiantes ya que quieren ver a sus amigos.

→ **Lili Tawha**, actual estudiant de 1r Batxillerat

-¿Cómo ha sido tu experiencia en el sistema educativo danés?

Mi experiencia en el sistema educativo danés ha sido buena, aprendemos lo que se supone que debemos aprender y la mayoría de los profesores saben lo que están haciendo y saben cómo enseñar correctamente. Lo único con lo que no estoy del todo satisfecho es el estrés que ha causado el sistema educativo danés. Recibimos asignaciones y deberes todo el tiempo. Voy a la escuela todos los días de 8 a. M. A 4 p. M., Que es un tiempo muy largo cuando tengo que ir a casa y hacer mis deberes y asignaciones. También me toma 1 hora llegar a la escuela y 1 hora volver a casa.

Comencé la escuela cuando tenía 5 años; comencé en la escuela primaria hasta

los 15 años. Ahora tengo 18 años y estoy en mi último año de secundaria. No sé qué hacer a continuación, pero estoy pensando en ir a la universidad y luego convertirme en terapeuta.

**-¿Cómo calificaría las asignaturas impartidas durante la etapa educativa?
¿Te atienden dentro y fuera del aula? Es decir, ¿existe conectividad entre lo que aprendes en clase con lo que desarrollas fuera de ella?**

Honestamente, no utilizo la mitad de lo que aprendemos en la escuela fuera de la escuela. Como cuando voy a la escuela, no veo el propósito de aprender la mitad de lo que aprendemos.

-¿Tienes muchos deberes, exámenes, etc ...? ¿Mejora esto su rendimiento académico?

De hecho, lo hago y no, no veo cómo puede mejorar mi rendimiento académico, como por ejemplo, ¿por qué iría a la escuela 9 horas al día solo para volver a casa a hacer mi tarea o estudiar para un examen? Creo que el sistema nos ve como robots que no tienen vidas para vivir

-¿Qué metodología de aprendizaje utilizas?

Realmente depende de la asignatura que tenga, pero sobre todo está sentada en clase (ahora detrás de una pantalla porque Dinamarca acaba de volver a la cuarentena), pero escuchar al profesor realizar lo que estamos haciendo durante el día y luego salir en grupos y haciendo algunas actividades y / o asignaciones que tenemos que entregar al final de la clase.

-en su opinión, ¿se está abordando la diversidad del aula?

Si lo hace

-¿Cómo definirías a los profesores y tu experiencia con ellos? ¿Crees que son lo más importante en el pilar educativo?

Los profesores son buenos en general, hacen su trabajo y nos enseñan correctamente y no, no creo que sean lo más importante. Creo que lo más importante es si quieres aprender o no, la voluntad de aprender.

-¿Has disfrutado de la etapa educativa obligatoria y postobligatoria?

En Dinamarca es obligatorio aprender pase lo que pase, si no en la escuela, en casa. Así que sí lo tengo.

-Los alumnos tienen tiempo para todo, ¿es cierto?

no

-¿Consideras que tienes igualdad de oportunidades?

Dinamarca está llena de oportunidades educativas

-¿Qué es el fracaso escolar o el éxito escolar para ti?

No siento que haya ningún tipo de fracaso escolar en Dinamarca, porque si fracasas en algo, siempre habrá otra alternativa que puedes probar. Y el éxito es que logras tus metas y trabajas duro para lograrlas.

-En Dinamarca podemos conseguir un trabajo cuando tenemos 13 años, por lo que los que tienen un trabajo tienen que ir de la escuela al trabajo y luego a casa para hacer los deberes. He tenido trabajos desde que tenía 14 años y todavía no sé si me las arreglé para ir a la escuela y al trabajo. Realmente necesita reforma

→ **Giulia Rignanese**, estudiant Italiana

-¿Como ha sido tu experiencia en el sistema educativo Italiano?

Bueno, para la primera pregunta, no sé muy bien como contestarte, pero te puedo decir que el sistema educativo italiano es muy muy malo Me he encontrado bastante mal en esta estructura educativa.

- ¿La orientación es valorada en las aulas, es decir, la trabajáis?

Pienso que debería ser la base de todo, pese a esto, no la trabajamos apenas. Me gustaría haberla trabajado más, para así poder evitar mi cambio de curso, ya que no tenía claro que hacer.

- ¿Cómo valorarías las asignaturas que imparten durante la etapa

educativa? ¿Os sirven dentro y fuera del aula? Es decir, ¿hay conectividad entre lo que aprendes en clase con lo que desarrollas fuera de ella?

La mayoría de los conceptos que aprendo, no tienen nada que ver entre la escuela y el aula. Si fuera así, la escuela sería muy diferente.

- ¿Tenéis muchos deberes, exámenes, etc....? ¿Esto hace que mejore tu rendimiento académico?

Sí, aunque es dependiendo del profesor. Pero, por lo general tenemos mucho que hacer.

- ¿Qué metodología de aprendizaje utilizan?

La clásica, solamente utilizamos el método magistral.

-A tu parecer, ¿Se atiende a la diversidad que hay en el aula?

No mucho la verdad, diferentes niveles y todos nos evalúan igual.

- ¿Cómo definirías a los docentes y tu experiencia con ellos?, ¿Crees que son lo más importante en el pilar educativo?

Bueno, yo siempre he odiado a casi todos mis profesores. Hay muy pocos profesores que aún tengo en el corazón y así que no, nos gustan los profesores italianos.

- ¿Ha disfrutado la etapa educativa obligatoria y postobligatoria?

Básicamente, lo he disfrutado por mis amigos y compañeros. Nada que ver con el contenido.

-Los alumnos tienen tiempo para todo, ¿Es cierto?

Creo que sí, por lo general, sí

- ¿Consideráis que estáis en igualdad de oportunidades?

Hay mucha desigualdad y además favoritismos entre unos y otros.

- ¿Qué es para usted el fracaso escolar o éxito escolar?

La diferencia entre ambos es el hecho de hacer algo que te guste o no. No fracasas por equivocarte, solamente por no hacer lo que quieres.

-Coronavirus

Me ha afectado porque no he ido a clase, y eso atraso mucho el entendimiento.

→ **Nadia Ukan**, estudiant a Alemanya

-¿Como ha sido tu experiencia en el sistema educativo Alemán? ¿Qué diferencias ves con el español? ¿Cuál te parece mejor? ¿Por qué?

Mi experiencia en Alemania con el sistema educativo ha sido más que buena. Empecé a ir al colegio en Alemania con 8 años sin saber Alemán y sin saber cómo funcionaban las cosas aquí, conseguí integrarme rápido y sin problemas. Se entra a partir de la quinta clase al instituto y a partir de ahí son 4 años más obligatorios. Terminé mi último año obligatorio el semestre pasado, ahora estoy en la décima clase. En el sistema educativo alemán hay tres tipos de grados educativos, el más básico, que termine el año pasado por cierto, el mediano, el que estoy haciendo por el momento y el avanzado, que es básicamente el grado mínimo para poder entrar a la universidad. Sin embargo, se puede llegar muy lejos con cualquier grado. Con el básico y medio puedes llegar a hacer muchos ciclos formativos, estos ciclos son bastante comunes, ya que muchos jóvenes notan muy temprano la falta de interés en el estudio. Estos ciclos también se pagan, ya que el estudiante pasa de 2-3 días trabajando. Sin duda hay muchas diferencias entre los dos sistemas educativos pero yo misma no podría nombrarlos ya que no conozco muy bien el sistema español. Una diferencia por ejemplo sería la accesibilidad a estudios buenos. Todo niño y joven tienen 10 obligatorios en los que tiene que estudiar, y todos los colegios son gratis, los libros son prestados y nadie tiene que pagar por ellos, las excursiones y materiales son financiados por el estado y todos los meses se paga al tutor 200€ por niño por ir a clases. Hay muchas más diferencias, pero como dicho, no conozco muy bien el sistema español. Yo por experiencia creo que el alemán es mejor, te dan siempre opciones para

poder llegar a ser alguien y tener estabilidad económica. También le meten mucho valor al bienestar de los jóvenes estudiantes.

-¿La orientación es valorada en las aulas, es decir, la trabajáis?

-¿Cómo valorarías las asignaturas que imparten durante la etapa educativa? ¿Os sirven dentro y fuera del aula? Es decir, ¿hay conectividad entre lo que aprendes en clase con lo que desarrollas fuera de ella?

En Alemania en los 10 años obligatorios de educación se imparte lo básico y necesario. En sí me parecen buenas y apropiadas. Creo que lo que aprendemos nos sirve para el futuro y como buena base para cualquier tipo de trabajo.

-¿Tenéis muchos deberes, exámenes, etc...? ¿Esto hace que mejore tu rendimiento académico?

Cambia por clase, mi clase por ejemplo no recibe muchos deberes, casi todo lo aprendemos en clase. Nuestros profesores insisten en que lo aprendamos a la perfección. Los exámenes también dependen del profesor, en cada asignatura varía. Pero hay un mínimo de 2 exámenes en cada asignatura por semestre.

-¿Qué metodología de aprendizaje utilizan?

Las metodologías dependen también de los profesores. En matemáticas, por ejemplo, el profesor nos explica el tema hasta que todos lo entiendan, hacemos un test del mismo tema y al final del semestre terminamos haciendo un examen con todos los temas hechos en ese semestre. En historia y geología se basa más en la memorización, nos dan un tema explicado en 20-30 páginas y después de trabajarlo hacemos un examen.

-A tu parecer, ¿Se atiende a la diversidad que hay en el aula?

A partir de octavo, todas las asignaturas se dividen entre dos cursos, el curso avanzado y el curso "básico". En esos cursos se le dan a los alumnos la atención necesaria. Si creo que se atiende a la diversidad, ya que los profesores intentan

adaptar sus horas de clase y las explicaciones que dan a los alumnos.

-¿Cómo definirías a los docentes y tu experiencia con ellos?, ¿Crees que son lo más importante en el pilar educativo?

Mi experiencia con los docentes siempre ha sido más que buena, desde los profesores en la primaria hasta los profesores que tengo ahora. La gran mayoría de ellos se adaptan a sus alumnos y saben impartir la asignatura como es necesario. Si creo que son lo más importante, siempre he pensado que para aprender bien una asignatura es necesario que el profesor tenga paciencia y sepa cómo adaptarse. Los profesores con los que me ha tocado trabajar siempre repiten lo dicho por si alguien tiene dudas e insisten en que lo aprendan.

-¿Ha disfrutado la etapa educativa obligatoria y postobligatoria?

Si la he disfrutado, nunca he tenido problemas con ir al colegio/instituto. Todos los aspectos han sido buenos. Nunca he llegado a tener algún problema.

-Los alumnos tienen tiempo para todo, ¿Es cierto?

Si, en el caso normal un estudiante va de 6-8 horas a clases. Como he dicho, los deberes y lo difícil de la asignatura llega a medirse por el profesor. Pero siempre son lo suficiente y nunca de más. Los estudiantes siempre tienen el tiempo necesario y más para todo.

-¿Consideráis que estáis en igualdad de oportunidades?

Sí definitivamente, todos tienen las mismas oportunidades para todo y por si algún problema no llegan a conseguirlo, tenemos otros caminos para lograrlo. Por ejemplo: si no consigo mi grado medio este año, puedo repetirlo, pero en 2 en vez de 1 año.

-¿Qué es para usted el fracaso escolar o éxito escolar?

Para mí fracasar depende de uno mismo. Con la falta de ganas no creo que se pueda llegar a mucho, Alemania da muchos caminos alternativos por si alguno no funciona desde el principio. El éxito por otra parte no creo que sea difícil, en mi opinión el éxito es tener la oportunidad de poder estudiar y trabajar lo que uno quiere.

-¿Hay mucha diferencia con España? ¿Por qué? Cuéntanos tu experiencia

Como ya he dicho antes no conozco muy bien el sistema español. Se que hay mucha diferencia en lo que viene ser las oportunidades y la atención que se le da al alumno.

→ **Xavier Rambla**, professor de Sociologia a la UAB, i fa estudis sobre l'educació i el fracàs

-Estudis

Soc professor de sociologia a la UAB, i bàsicament, com a professor faig moltes coses, però més o menys imparteixo classes en els graus de sociologia, relacions internacionals i empresa i tecnologia. I, màsters de problemàtica social i educativa. I, la meva recerca té molt a veure amb l'educació, ara mateix amb l'abandonament escolar prematur, la FP, coses d'aquest tipus... Fa temps treballava en coses relacionades directament amb l'educació. Ara no tant, però bueno, estic bastant al cas del tema.

-Com definiries fracàs i èxit escolar?

(Riu) Es pot definir de moltes maneres eh, perquè la definició a variat molt el llarg del temps, ara mateix fracàs escolar podem dir que hi ha definicions més acadèmiques o més teòriques no? Que bàsicament intentant veure doncs, fins a quin punt no només l'escola aconseguen que tothom acabi si no fins a quin punt és més justa i aconseguen que tothom arribi el nivell d'estudis independentment del seu origen o que prengui dintre i una nota una puntuació suficient els exàmens com el PISA, etc. I d'una manera més estadística la UE ha concretat com dos mesures del fracàs escolar la primera és ; la proporció d'estudiants que no arriben als nivells mínims de la prova de PISA. Que es fan

els estudiants de 15 anys cada tres anys em sembla. Em sembla que ara mateix Espanya estaria 15% i l'altre mesura seria la proporció de persones de 18 a 24 anys que ha abandonat els estudis sense haver acabat els estudis secundaris o sense haver acabat un grau. És bastant gran a Espanya.

-¿Perquè creus que hi ha una taxa d'abandonament tant elevada en el nostre país? Tots els indicadors sobre qualitat de la informació (PISA i altres) situen el Sistema Educatiu Espanyol en posicions lamentables, què s'està fent per remeiar-ho o prevenir-lo?

A veure, tots no eh. Diguem 'ne el que és el PISA el situa en una posició intermèdia eh. Vull dir que no està tan bé com l'objectiu oficial però no està molt lluny. És a dir, en el sistema educatiu Espanya no hi ha una proporció molt gran de persones que acaben els estudis i tenen dificultats per escriure, tenen dificultats per fer matemàtiques bàsiques o no saben res de ciències, això és una mica més del 10%. Evidentment després hi ha diferències regionals i potser cap el sud és molt més gran, però tampoc és una cosa... el que és molt més remarcable és que molta gent, tot i tenir les competències abandona els estudis sense haver acabat el batxillerat o un grau mitjà, això sí que és molt diferent dels altres països.

N'hi ha una causa general que afecta a tot el món, és a dir, en general la gent que té pitjors resultats educatius o té més dificultats per aconseguir aquests aprenentatges bàsics o per a seguir passant més enllà de l'educació obligatòria, normalment ha nascut i crescut a les famílies que tenen relativament pocs recursos econòmics i sobretot poc recursos culturals. En alguns aspectes i això és molt important a Espanya, a més a més tenien, és a dir que procedeixen d'un altre país com tenien familiaritat amb el sistema educatiu el que estaven estudiant els seus fills, però atenció, això no vol dir que Espanya hi hagi més fracàs escolar perquè hi ha més immigrants, no és el cas no hi ha més. El problema es que els tractem pitjor. A diferència estudiants que procedeixen de famílies assentades al país de fa temps i els que no, és molt gran.

L'escola de segones oportunitats ,es conec indirectament, no he estat a cap, però diria que fan dos coses que s'haurien de fer dons de l'ESO, la primera és

dir-li als estudiants que tu contes alguna cosa, i això es molt important perquè ara mateix ens hem trobat en la que situació en que els estudiants només els hi diem que conten alguna cosa en els màsters més elitistes, si no lo que han de fer és aguantar-se. Llavors dius “bueno no pot ser que només tractem a l’elit” a l’elit acadèmic eh, no vol dir només la gent rica, etc. També hi ha camí els altres els graus universitaris i intents de crear un sistema tutories però està a les beceroles, en el batxillerat el conec indirectament a través dels meus, de la meva filla i d’alguna estudi que he llegit una mica i el batxillerat es una mica cao. I a l’Eso depèn, aquí hi ha diferències bastant grans entre els instituts... però en general no hi és. Llavors aquesta és la primera cosa, i la segona cosa és que potser, diguem-ne les escoles no funcionen com una fàbrica és a dir no a tothom passa per la mateixa cadena de muntatge i acaba sortint el mateix moment format de la mateixa manera sinó que de vegades clar, hi ha diferents maneres d’aprendre, diferents formes d’aprenentatge...

Si féssim això, potser no tindrien raó de ser o existir, són molt cares i molt complicades. Però, a veure, tindria raó de ser per unes situacions molt específiques per exemple; menors no acompanyats que arriben amb 16 anys o persones refugiades que han patit un trauma en el seu país, però aquesta situacions en què dius “vale és que ha passat una cosa molt greu, però no és un problema que l’hem generat dins del sistema educatiu clar”

-Ha sofert canvis el sistema? Creus que han anat a millor? S'ha de canviar encara més?

Canvis hi han hagut molts, doncs ja veus aquí que tinc una edat i que fa molt que em dedico molt en això. I, clar, s’hi parlem de canvis doncs evidentment en els últims 50 anys, molts de canvis, potser el principal canvi és que s’ha anat ampliant els cursos de caràcter obligatori per tothom, tant per baix per als més petits com pels d’adult. Quan jo vaig anar a l’escola els anys 70 era de sis a catorze anys, doncs ara és de tres a setze. Però que ningú se sentís incòmode anant als 16. Hi ha hagut un canvi en teoria pedagògic que es va posar en pràctica el 1990, amb la llei orgànica general del sistema educatiu, però a quallat molt poc, tot i que ha quallat. Però no ha estat un gran canvi..

Un canvi important és que hi hagi un sistema de tutories ben cuidat, o bé, que no es posin els estudiants en diferents nivells estrictament, sinó que això, només és faci alguna vegada, però que hi hagi una estratègia de treball diguem-ne. Són canvis, però no són suficients. Cada vegada que hi ha un debat sobre les lleis educatives, i n'hi va haver durant el 1990, el 2006, al 2013 i el 2020, pensem que s'està canviant tot contínuament. I. no, mentida! No s'està canviant gran cosa.

El principal canvi polític que hi ha hagut en els últims 10 anys no és tant la llei que es va fer el 2013 com el fet de les retallades que va provocar que totes les iniciatives que s'havien començat a posar en pràctica, com era els plans d'entorn, etc. per ser una mica més de cas els estudiants i evitar que haguessin de tenir després... tot això és que a les beceroles es desmonten de cop i volta, a banda coses que també passen amb educació infantil que acaben tenint repercussió eh, què vull dir i que si a les criatures molt petites no les tractem prou bé, doncs després també acabant havent problemes. Però la llei aquesta, era una llei... bueno era una mena de jeroglífic de moltes coses, de moltíssimes coses diferents que a més es presentava com una continuació de l'anterior, però és a dir, si vols entrar en la complicació de cada capítol, alguns contenien coses que afectaven molt, com la capacitat de crear escoles concertades en barris nous i etcètera, però moltes de les altres coses eren difícils d'entendre i tocava reforçar pràctiques que ja hi eren, amb això dels estàndards de qualitat, del batxillerat, com a cada signatura et direm ara la llista de criteris que farem servir per posar-te nota i tots eren memorístics.

-Com es mesura la qualitat del professorat?

Això és un tema un molt espinós i aquest sí que és tremendament ideològic, i Espanya no es comenta perquè a nivell internacional hi ha una sèrie d'organismes internacionals que influeixen molt en lo que està ben vist, potser no el que es fa, sinó el que està ben vist.

Un d'aquests és al banc mundial i el que planteja el banc mundial és que.. bueno tenim uns exàmens com poden ser les proves de competències, el PISA o altres i que cada vegada se'n fan més. Llavors seria una mica trobar la proporció en que el professor contribueix en que els estudiants tinguin millors resultats en

aquests exàmens, això és molt complicat de fer, inclús es podria dir que ningú sap ben bé, però alguns països els paguen especialment per això, especialment això s'ha posat a la pràctica als Estats Units. I, clar, llavors els sou dels professors baixen segons en l'escola on hi estan. Perquè els professors singulars, pocs canvis fan.

Això és molt molt molt ideològic i molt molt molt conflictiu. Vull dir que en molts països del món hi ha grans conflictes per això, en el cas de d'Espanya que jo sàpiga no hi ha un sistema estàndard. A Catalunya sí que s'ha fet com una mena d'avaluació en que un fan com un projecte responen preguntes i explicant que el que estan fent ,però no tinc gana estic al sempre és alguna quina repercussió té això sobre el seu salari i sé que els millora una mica però no crec que gaire.

Però normalment no tenen incidència els professors fixes eh, vull dir el que té més incidència és que l'escola de secundària tingui estratègies pedagògiques que faci una mica de cas als estudiants, i l'altre aspecte que també canviariem molt, és evitar la segregació escolar, és a dir aconseguir que a totes les escoles hi hagi tothom. Tothom vull dir gent de diferent nivell econòmic, diferent origen i de diferent gènere evidentment. I això està molt malament en aquests moments no sé dir-te a tota Espanya ja que no hi ha estudis comparatius fàcils. A Catalunya realment hi ha molts problemes ja que hi ha moltes escoles en que es concentra només la gent que té unes condicions menys favorables i sembla que a Madrid és molt exagerat.

-Com es treballa l'orientació? Creus que els mètodes que es fan servir van en consonància del que es fa des dels instituts? Es dona importància a l'orientació als centres?

Sí que es fa i cada vegada més, però hi ha un problema geogràfic tremendu, és a dir, a Barcelona hi ha un pla d'orientació que ja deu tenir moltíssim i es fa bastant en cooperació entre les escoles. Però clar Barcelona té unes condicions molt diferents perquè amb un cop de metro pots anar a qualsevol centre, tipus de batxillerat a qualsevol, tipus de grau mitjà o grau superior i ha fer una entrevista en una empresa. Ara, jo he treballat això a Girona, i o és completament diferent.

En la ciutat de Girona sí que si fa no fa encara que potser amb menys intensitat, perquè la gent de qualsevol altre lloc s'ha d'agafar un cotxe o un bus per anar a fer qualsevol cosa fora del municipi i no hi ha facilitats de transport que tens dins de Barcelona per la qual cosa

la gent de 16-18 anys queda bastant perduts, com confinada. No és fàcil. Si vas a mirar a les terres de l'Ebre o a Lleida això és molt més exagerat.

-És possible atendre a la diversitat dels alumnes diàriament? I en igualtat d'oportunitats?

És possible atendre a la diversitat dels alumnes diàriament, sí, i tant. El que passa que no hi ha prou estratègies pedagògiques i organitzatives per fer-ho. El que et deia abans de les tutories de l'ESO poden ser un exemple molt clar però també el fet de que a les assignatures de llengua ensenyin gramàtica però també a comunicar. I que la tecnologia s'apregui la tecnologia industrial però també s'apregui la tecnologia que fem servir més de la vida més quotidiana, sí tot això pot ser i es pot fer. Ara, que aconseguim una igualtat d'oportunitats és molt i molt difícil, el que podem fer és reduir la desigualtat d'oportunitats .

→ **Santiago Amador**, doctor en educació

-¿Cómo definirías el fracaso escolar?

Desde el punto de vista del docente el fracaso escolar llega cuando no puedes ayudar a un estudiante a que alcance su mejor versión y sea feliz

Y desde el punto de vista del estudiante... el abandono, el rendirse. Uno puede suspender pero hay que seguir intentándolo , sólo fracasamos cuando abandonamos.

-¿Cuáles cree que son las causas?

Y causas hay muchas, la ciencia nombra algunas como el nivel académico de las familias , el nivel socioeconómico ... pero para mi la más importante es la motivación del estudiante. Ellos tienen que poner de su parte pero los docentes también deben tratar de motivar a todos los estudiantes , independientemente de sus notas. Todos los estudiantes tienen derecho a que alguien les ayude a

volar

→ **Marjo Hellström**, coordinadora del Ministeri d'Educació i Cultura de Finlandia

-¿Sería factible que su sistema educativo se trasladara a otros países sin tener en cuenta sus contextos políticos, socioeconómicos y culturales?

La ejecución del plan de estudios básico nacional de Finlandia, en un país en el que no estaba previsto que se adoptara, puede plantear grandes desafíos. Una escuela finlandesa, como tal, es bastante complicada de establecer en el extranjero. Por supuesto, muchos de los modelos de enseñanza y aprendizaje pueden adaptarse incluso de forma gratuita o con un servicio más personalizado, pero establecer una escuela finlandesa completa en el extranjero es más difícil y bastante costoso.

-Todos hemos oído hablar de la "bondad" del sistema educativo finlandés, pero ¿cuáles son los retos a los que se enfrentan los profesores?

Los profesores finlandeses desarrollan activamente sus propias habilidades. Los requisitos de conocimiento están cambiando rápidamente en todas las áreas ahora, incluyendo los desarrollos tecnológicos. Por eso necesitamos ser capaces de desmantelar eficazmente los factores que impiden a nuestros profesores actualizar sus habilidades.

Los maestros están altamente educados y calificados en Finlandia. La relación entre alumnos y profesores es buena y la confianza mutua es fuerte. El bienestar de los alumnos es importante para los profesores. Por eso, por ejemplo, los profesores querrían reducir el tamaño del grupo de enseñanza si se dispusiera de recursos adicionales.

La necesidad de desarrollo profesional de los maestros ha aumentado sobre todo en las prácticas de evaluación de los alumnos. La mayoría de los profesores finlandeses necesitan desarrollar sus habilidades en tecnología de la información y la comunicación, en las prácticas de evaluación de los estudiantes y en la enseñanza de estudiantes con necesidades especiales. Más de la mitad de los profesores finlandeses identifican su horario de trabajo como el mayor obstáculo

para desarrollar sus habilidades profesionales.

-¿Cómo se previene la tasa de abandono escolar y cuáles son las causas en su opinión?

En Finlandia, cada niño y joven tiene derecho a recibir una enseñanza de alta calidad, independientemente de su aptitud inicial. Se proporciona apoyo y orientación especial tan pronto como surge la necesidad. Las formas comunes de apoyo incluyen la enseñanza correctiva en pequeños grupos y la orientación individual. En caso de dificultades de aprendizaje extensas y permanentes, se elabora un plan de aprendizaje individual para el alumno. Los alumnos con dificultades de aprendizaje menores o medianas van a las mismas escuelas y a las mismas aulas que los demás, pero se les asignan recursos adicionales.

La educación de alta calidad para necesidades especiales y el principio de diagnóstico y apoyo temprano garantizan que nadie se quede atrás. Los alumnos con dificultades de aprendizaje son llevados pacientemente al nivel de sus compañeros de clase por maestros que les prestan atención y apoyo adicionales. Retener a un alumno durante un año es muy raro en Finlandia.

-¿Por qué Finlandia tiene la mejor educación del mundo?

Por un lado, tenemos maestros altamente educados, capacitados y motivados. La profesión de la enseñanza es respetada y popular en Finlandia. En todos los niveles escolares, los profesores están altamente cualificados y comprometidos. Las universidades pueden seleccionar entre los candidatos más motivados y talentosos. Tanto en la primaria como en la secundaria, se requiere una maestría, y la formación de los maestros incluye la práctica de la enseñanza.

Los profesores altamente cualificados que se actualizan y mejoran constantemente su competencia también gozan de una gran independencia, y los profesores finlandeses tienen una libertad considerable para elegir sus métodos de enseñanza con el fin de alcanzar los objetivos establecidos en el plan de estudios.

La forma en que deben alcanzarse los objetivos no se especifica en el plan de estudios, y los procedimientos pedagógicos se dejan a la decisión del profesor

bien formado, en función de lo que sea mejor para cada grupo de alumnos. Esto también permite centrarse en el alumno. Los maestros competentes pueden reconocer diferentes tipos de talentos y apoyar a los alumnos individuales.

El ambiente abierto que existe en las escuelas finlandesas apoya la creatividad y la innovación. Se presta atención al desarrollo personal diverso de los niños, y tratamos de asegurar un equilibrio entre las asignaturas teóricas, artísticas, artesanales y científicas. Hemos introducido el aprendizaje basado en fenómenos y estamos aumentando el uso de otros métodos de enseñanza progresivos también. La tecnología se utiliza como una herramienta de apoyo al aprendizaje. La alegría del aprendizaje es importante: el juego, el aprendizaje lúdico y las actividades físicas promueven la alegría del aprendizaje, el papel activo del alumno en el aprendizaje aumenta la motivación y refuerza las capacidades de pensamiento creativo.

En Finlandia, existe un buen equilibrio entre la orientación centralizada y la autonomía local de las escuelas. El principio de que todo el mundo puede ir a la escuela más cercana a su casa y que será tan buena como cualquier otra escuela del país consolida la igualdad de nuestro sistema educativo. Las diferencias regionales en los resultados del aprendizaje son muy limitadas. La educación es gratuita desde el preescolar hasta los estudios universitarios, y los antecedentes económicos del estudiante se vuelven irrelevantes. Las comidas escolares son gratuitas en la educación primaria y secundaria. Los libros y materiales (artes, manualidades) son gratuitos en la educación obligatoria.

Una de nuestras mayores fortalezas es la cultura de la apertura y la confianza. Esto también se refleja en las evaluaciones, que apoyan el trabajo de los profesores y estudiantes en lugar de ser un instrumento de control. Llevamos a cabo estudios basados en muestras en lugar de pruebas de rendimiento nacional, y hemos encontrado que las evaluaciones de calidad subrayan la importancia del desarrollo, en lugar de la supervisión. En lugar de un control de arriba hacia abajo, hemos llegado a confiar en que las escuelas funcionan bien en general.

No elaboramos listas de las mejores escuelas. En lugar de inspecciones

escolares, hay una autoevaluación por parte de las escuelas y los profesores. En lugar de ser un instrumento de control, las evaluaciones de las escuelas apoyan el trabajo de los profesores y los estudiantes. Hemos llegado a confiar en la confianza y la cooperación. Pensamos que una política educativa sabía no necesariamente va de acuerdo con las tendencias internacionales imperantes, y a veces hay que resistirse a la tendencia.

Quisiéramos subrayar la importancia de una visión clara, una perspectiva y estrategia a largo plazo que se apoye sistemáticamente en la información. El éxito de Finlandia en las comparaciones internacionales se explica en parte por nuestra continua previsión de las tendencias de la educación, la evaluación e investigación orientadas al desarrollo, la apertura a nuevas ideas y la formulación de reformas junto con diversos interesados, investigadores, profesores, padres y otros expertos en educación. Es muy importante escuchar las diferentes voces de todos los interesados en la formulación de políticas educativas, y hemos mantenido los oídos abiertos durante decenios.

-¿Tiene la atención personal como pilar fundamental?

Sí, se presta atención al desarrollo personal de los niños, y tratamos de garantizar un equilibrio entre las asignaturas teóricas, artísticas, artesanales y científicas.

-¿Cuál cree que es la mejor metodología?

Ver arriba. En Finlandia, cada niño y joven tiene derecho a recibir una enseñanza de alta calidad, independientemente de su aptitud inicial. Se proporciona un apoyo y una orientación especiales tan pronto como surge la necesidad.

-Cada escuela tiene autonomía para organizar su programa de estudios. ¿Lo hace por alguna razón especial?

El sistema finlandés se basa en la cultura de la confianza. Los municipios y las escuelas tienen una gran autonomía. La descentralización es posible debido al concepto de "responsabilidad profesional" intrínseca, pero también debido a los profesores altamente educados.

En Finlandia, las autoridades locales son responsables de la organización e implementación de la educación y de los objetivos nacionales. Además, las escuelas y los profesores tienen una amplia autonomía en cuanto a la forma de impartir la enseñanza y sus contenidos.

-¿Existe un vínculo entre el aula y la vida cotidiana?

La perspectiva holística del bienestar de los niños es un elemento central de la educación finlandesa. La escuela no es sólo para las habilidades académicas, sino también para desarrollar las habilidades sociales y aprender a vivir y actuar como miembros de la comunidad. El objetivo principal del plan de estudios es crecer como ser humano y como ciudadano. Hacemos hincapié en cómo aprender en lugar de qué aprender.

El aprendizaje y la enseñanza basados en fenómenos toma como punto de partida los fenómenos del mundo real. En la educación primaria, los fenómenos que deben estudiarse de manera holística podrían ser, por ejemplo, el espacio, el ecosistema de la selva tropical, las formas de energía renovable en Finlandia, etc.

El concepto de aprendizaje basado en los fenómenos es aún joven; se introdujo en una fecha tan tardía como en 2008. Sin embargo, los principales elementos de las entidades integradas de enseñanza o aprendizaje que cruzan los límites entre las materias se utilizan en Finlandia desde el decenio de 1980.

Según el actual Plan de estudios básico nacional, el proveedor de educación debe asegurarse de que los estudios incluyan por lo menos una entidad de aprendizaje multidisciplinario por cada año escolar. Los objetivos, el contenido y los métodos de aplicación de las entidades de aprendizaje multidisciplinario se deciden en el plan de estudios local y se especifican con más detalle en el plan anual de aplicación del plan de estudios local.

→ **Carlos Magro**, director Acadèmic de l'Institut Europeu de Disseny, IED, Madrid i Vicepresident de l'Associació educació oberta

-¿Cómo definirías fracaso y éxito escolar?

Realmente no me gustan mucho ninguno de los dos términos. Sitúan la educación en términos de ganadores y perdedores y colocan a la escuela en una dinámica competitiva que no beneficia a nadie. Generan presión y sensación de estar siempre en falta, tanto a alumnos como a docentes. Creo que nos haría bien, colectivamente, utilizar otras palabras para pensar lo escolar.

Tanto el fracaso como el éxito escolar son categorías borrosas, ambiguas y poco claras. Dicho esto, reconozco que son categorías de uso habitual con las que, al menos de momento, tenemos que trabajar. Sobre todo, porque el llamado fracaso escolar, en sentido amplio (que no todas las personas logren los aprendizajes básicos para poder entender el mundo y poder seguir aprendiendo a lo largo de la vida y que un porcentaje muy alto de jóvenes sean expulsados del sistema y del aprendizaje), es el gran reto de la educación escolar en general y de nuestro país en particular.

Cuando hablamos de fracaso solemos pensar en cosas como la repetición o la no titulación, pero también el absentismo o el abandono educativo temprano (no continuar con estudios después de la educación obligatoria). Pero deberíamos hablar también de fracaso cuando, a pesar de pasar de curso y avanzar en los niveles del sistema educativo, no se logran los aprendizajes clave necesarios. Siempre hay que recordar que aprobar no es lo mismo que aprender. Por lo que no solo debemos preocuparnos, como hacemos habitualmente, por los alumnos que no aprueban, sino también por aquellos que no aprenden a pesar de aprobar. Por último, también deberíamos hablar del fracaso del sistema educativo cuando no logramos incluir a todos y todas en la cultura del aprendizaje. Cuando no logramos que todos y todas salgan de la educación obligatoria con la capacidad y el deseo de seguir aprendiendo. Decía Nacho Pozo que uno de nuestros mayores fracasos es la incapacidad para incluir a todas las personas en la cultura del aprendizaje, al enviar tempranamente mensajes de exclusión a todos aquellos que no se adaptan bien a la lógica arbitraria y académica de los contextos escolares.

-¿Cuáles cree que son las causas del fracaso escolar?

Son múltiples. El fracaso que es, de hecho, exclusión educativa. Un fracaso que

es un proceso y no solo un producto final. El fracaso se construye. Hay una parte del fracaso que puede ser de responsabilidad individual pero en un porcentaje muy alto el fracaso es un fracaso colectivo y tiene fuertes raíces sociales. Está muy relacionado con los contextos donde viven las personas. El fracaso escolar correlaciona con las múltiples desigualdades que atraviesan lo educativo. Lo hemos visto muy claro durante los meses del confinamiento. Las desigualdades sociales, económicas, de capital cultural de las familias. Las condiciones de vida. Los estudios de los padres (especialmente de las madres) determinan en un altísimo porcentaje los resultados educativos, las trayectorias educativas, el nivel de estudios alcanzados. Es lo que los sociólogos de la educación nos llevan diciendo desde los años 60 del siglo XX: los sistemas educativos reproducen las condiciones de vida. La mayor o menor distancia de las formas de vida de las personas con la cultura escolar explica en parte los procesos de éxito, fracaso y/o abandono escolar. Las desigualdades de clase, género o etnicidad, entre otras, actúan sobre los resultados educativos.

Pero el fracaso o el éxito escolar depende también de las políticas educativas. El fracaso tiene que ver con la financiación de la educación (o mejor la infrafinanciación), con los recursos disponibles y su utilización (no sólo cuánto se gasta, sino también en qué y cómo se gasta), tiene que ver con las plantillas docentes, con las ratios, con la inestabilidad docente, con la autonomía de los centros, con la profesionalización de los equipos directivos. También claro con las características del currículum y con las culturas profesionales.

También depende claro de las prácticas mediante las que los docentes proveen de educación a los estudiantes, miden y valoran los aprendizajes, responden (o dejan sin las respuestas y ayudas pertinentes) a aquellos estudiantes que encuentran dificultades en sus trayectorias escolares y educativas.

**-¿Es factible que se continúen utilizando metodologías del siglo XIX?
Crees que funciona? O, por el contrario, ¿tendría que cambiarse?**

Bueno, como hemos visto el asunto del fracaso escolar es muy complejo, como todo lo educativo. No hay una sola causa y no hay, por tanto, una sola solución.

Es verdad que podemos decir que en muchos aspectos nuestro sistema educativo aún no ha resuelto bien el paso de un sistema educativo selectivo y propedéutico a otro inclusivo y formativo. Y en ese sentido podemos decir que uno de los retos que aún tenemos pasa por un cambio en la cultura escolar. La cultura escolar tiene que ver con la organización escolar que a su vez refleja concepciones sociales y profesionales sobre la enseñanza y el aprendizaje. Es decir que la cultura escolar también está relacionada con las cultura profesional (cuáles son los fines de la escuela para los docentes, qué concepción tienen de la enseñanza, qué expectativas ponen en sus alumnos, qué relaciones establecen con ellos y también con sus compañeros y compañeras docentes). Y ahí entraría el tema de las metodologías. Creo, para no extendernos mucho, que no se trata tanto de pensar que hay metodologías “antiguas” que ya no sirven como de pensar que la complejidad de la enseñanza hoy requiere de un cambio de cultura profesional, que a su vez implica, entre otras cosas, un enriquecimiento de las opciones metodológicas. Los docentes no necesitan abandonar las metodologías tradicionales. Necesitan aumentar las opciones metodológicas. Saber cuándo es apropiado utilizar una metodología y tener a su disposición una gran diversidad metodológica. No olvidemos nunca que innovar es también dialogar con la tradición.

Tenemos la oportunidad y la responsabilidad para superar unas maneras de enseñar excesivamente transmisivas que han fomentado, en muchos casos, un aprendizaje superficial de conocimientos que dificulta su transferencia a la vida real, y que son efectivas solo para unos pocos, por lo que dejan fuera y excluyen del sistema a muchos alumnos.

-Es posible atender la diversidad de los alumnos diariamente? ¿Se puede atender a todo alumno en igualdad de oportunidades?

Es lo que hay que hacer. Decíamos antes que el llamado fracaso escolar es el gran reto de la educación escolar. En realidad podríamos matizar esa afirmación diciendo que el verdadero reto (una de las principales causas de la complejidad de la enseñanza hoy en día y, por tanto, del fracaso) es la diversidad que nos

encontramos en cualquier aula del país.

Cuando a veces se compara la educación de otras épocas con la actual y se dice que antes en las clases había 40 o 50 alumnos (algo habitual en los años 70 y 80) y los resultados eran mejores y en las clases había menos problemas, se está obviando las cifras de fracaso real de aquellos años y también la homogeneidad de la sociedad española de entonces y de las clases. Con esto quiero decir, que la complejidad de manejar una clase de hoy con 25 es igual o mayor que la de hace varias décadas con 50.

De hecho tenemos que entender que lo normal es la diferencia y no la homogeneidad. La diversidad tiene también múltiples orígenes. Todos son importantes y hacen que todos y todas seamos diferentes. El gran reto educativo en la enseñanza obligatoria (aunque no solo) sería cómo hacemos para atender las diferencias (de origen, económicas, culturales, étnicas, religiosas, cognitivas, físicas....).

-¿qué piensas sobre la orientación? ¿Crees que si se trabajará más conseguiremos una tasa menos elevada de fracaso escolar? ¿o, por el contrario, ya crees que se trabaja lo suficiente?

La orientación es fundamental precisamente porque tenemos la pretensión de educar a todos y todas, sin que nadie se quede atrás. La orientación es clave para poder atender las diferencias que decíamos antes. Y sí, sin duda, con más orientación y más equipos de apoyo en los centros podríamos atender mejor las diferencias y disminuir las tasas de fracaso. Se necesitan orientadores estables en los centros de primaria y más orientadores en los institutos. Junto con el aumento, creo que hace falta trabajar más la idea de equipos de apoyo en general. Equipos que pueden estar compuestos por docentes, asesores de formación, orientadores e inspectores, y que podrían ayudar a disminuir también las tasas elevadísimas de fracaso escolar que tenemos.

-¿Piensas que la evaluación final debería centrarse en el proceso educativo del niño, o, el examen se encarga de ello?

Evaluar es aprender. Cuando antes decíamos que necesitamos un cambio de

cultura profesional una de las dimensiones que hay que cambiar, probablemente, una de las más importantes es la cultura de la evaluación. Debemos entender que evaluar es nuestra manera de aprender y que la evaluación que necesitamos es la evaluación (hecha por los docentes, por los compañeros o por una misma) que nos ayuda a aprender.

Como decía Miguel Ángel Santos Guerra, muchas veces parece que aunque la finalidad de la enseñanza es que los alumnos aprendan, la dinámica de las instituciones hace que la evaluación se convierta en una estrategia para que los alumnos aprueben. Puestos ante la disyuntiva de elegir entre aprobar o aprender, la práctica totalidad de nuestros alumnos, nosotros mismos, optarían por aprobar y después, si se puede, aprender.

Evaluar es importante, porque es una asunción de responsabilidad que debe hacer la escuela. También es importante preguntarnos por cómo evaluamos porque el cómo evaluamos condiciona la calidad y la durabilidad de los aprendizajes. Evaluar es importante porque existe la necesidad de regular el aprendizaje y detectar las posibles dificultades que pueden encontrar los estudiantes en su aprendizaje para, a partir de ahí, ayudarles a resolverlas. Pero la evaluación no debe ser nunca el momento final de un proceso. La evaluación no es el objetivo, sino el medio.

Enseñanza y evaluación son las dos caras de una misma moneda. Entre ambas hay una correlación absoluta: nuestra manera de enseñar determina nuestra manera de evaluar porque, de manera inevitable, nuestra manera de evaluar condiciona la manera de aprender de nuestros estudiantes.

En la línea con lo que decíamos antes, un buen sistema de evaluación es además aquel “del que el estudiante no puede escapar sin haber aprendido. No debemos olvidar que evaluar no es lo mismo que examinar o calificar, y aprender no es lo mismo que aprobar exámenes. No nos basta con los exámenes. Los exámenes son un instrumento del que disponen los docentes para evaluar pero no el único. Debemos, igual que con la metodología, disponer de estrategias e instrumentos diversos para evaluar.

-¿Qué metodología de clase creas que es más eficiente?

Como decíamos antes, no hay una única metodología que podamos decir es mejor ni más eficiente. Todo dependerá de lo que queramos lograr (los objetivos) y de los contextos y las situaciones. Una misma metodología puede ser buena para unos objetivos de aprendizaje y mala para alcanzar otros. Puede ser buena con un grupo de alumnos pero no con otro. Puede ser buena en un centro educativo pero no en otro. Ahí radica la complejidad y por eso es tan importante que los docentes trabajen continuamente su profesionalidad, no dejen nunca de formarse, investiguen y actúen de manera conjunta y colaborativa con otros. Necesitamos desarrollar sobre todo una nueva cultura de la enseñanza. Una nueva cultura de la enseñanza que exige diversidad de estrategias y metodologías (también de evaluación) que nos garanticen que estamos trabajando no solo los componentes conceptuales (conocimientos declarativos), sino también los componentes procedimentales y actitudinales.

Una cultura de la enseñanza que entienda, entre otras cosas, que el aprendizaje requiere adquirir una base de conocimientos accesible y organizados (que incluye hechos, símbolos, conceptos y normas que constituyen el contenido de una asignatura); estrategias para abordar los problemas; conocimientos metacognitivos y sobre la propia motivación y las emociones; capacidad de autorregulación de esos procesos cognitivos y volitivos; y por último, creencias positivas acerca de uno mismo como alumno.

-¿Qué es la Educación Abierta?

Cada vez es más claro que los contextos de vida de los alumnos son determinantes para el aprendizaje. Una educación abierta es aquella que comprende que la enseñanza está lejos de ser una tarea sencilla. Es una actividad incierta, contextualizada y construida siempre en respuesta a las particularidades de la vida diaria en las escuelas. La enseñanza es una tarea compleja y laboriosa. Está lejos de ser un asunto técnico. Al contrario, es algo profundamente ligado a la acción y a la práctica. Es una práctica racional, reflexiva e intencional pero también subjetiva y altamente incierta.

Una educación abierta es aquella que entiende que la escuela es un nodo (sin

duda central y privilegiado pero no único) en las trayectorias de aprendizaje de los alumnos. Por tanto una educación abierta es la que atiende también a lo que pasa fuera de la escuela. La que no establece fronteras entre la educación formal y la informal, entre las maneras y lo que se aprende fuera de la escuela y dentro. Que trata de conectarse con otras escuelas, con otras instituciones que están fuera. Con el barrio, con las familias. Una educación abierta es aquella que entiende que la escuela sola no puede.

-¿Qué opinas sobre el sistema educativo español?

Que está mucho mejor que hace 40 años. Que ha logrado muy buenas cosas pero que también, como todos los sistemas educativos del mundo, necesita enfrentar nuevos retos y mejorar. Y que esos cambios y mejoras dependen de todos. Que necesitamos más inversión, más formación, más conciencia social de la importancia y la dificultad de la tarea educativa. El sistema educativo español necesita más compromiso por parte de todos. Las administraciones educativas, los docentes, las familias, los estudiantes.

-¿Es necesario, en pedagogía, darle tiempo al tiempo y permitir que cada alumno despliegue sus talentos y competencias a su ritmo?

Asegurar el derecho de aprender a todos y todas exige un cambio drástico en la enseñanza. El mismo concepto de enseñanza tiene que cambiar. Debemos ir mucho más allá de la mera transmisión de información, de los exámenes al uso y las calificaciones. Tenemos la oportunidad y la responsabilidad para superar unas maneras de enseñar excesivamente transmisivas que han fomentado, en muchos casos, un aprendizaje superficial de conocimientos que dificulta su transferencia a la vida real, y que son efectivas solo para unos pocos, por lo que dejan fuera y excluyen del sistema a muchos alumnos. Pero cambiar no es fácil, ni rápido. Toda mejora supone un cambio, pero no todo cambio supone una mejora. Algunos cambios pueden ser de hecho contraproducentes o tremendamente difíciles de implementar en la realidad.

Como estábamos diciendo, los cambios en las prácticas no son solo técnicos. Son cambios de mentalidad (expectativas, valores, metas, concepciones) y, por tanto, un cambios altamente complejos que demandan mucha participación,

mucha discusión y diálogo y mucho tiempo para ser efectivo. Necesitamos abrir un debate profundo y constructivo sobre qué entendemos por aprendizaje, enseñanza y educación. No debemos olvidar que los medios y fines en educación están interna e intrínsecamente conectados —lo cual es una forma de decir que los estudiantes no solo toman cosas de lo que decimos sino de cómo lo decimos y cómo lo hacemos.

